

Farabundo Marti
Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin Savaşımı

El Salvador'da Devrim

WOLFRAM BRÖNNER
HORST-ECKART GROSS HG.

Çeviren: COŞKUN KARTAL

YARIN

YARIN YAYINLARI
YAŞADIĞIMIZ DÜNYA DİZİSİ
24.5.03
Birinci Basım: Ekim 1986
Weltkreis Verlags tarafından 1963'te Federal Almanya'da El Salvador, die unsichtbare front adıyla yayımlanan aslından 1986 yılında çevrilmiştir.

Dizgi-Baskı: Eskin Matbaası, İstanbul
Kapak Baskısı: Atılım Ofset
Cilt: Gürkan Ciltevi
Yazışma Adresi: Asmalı Çeşme Sokak, Nazif İşhanı, 14/2
Binbirdirek-İstanbul

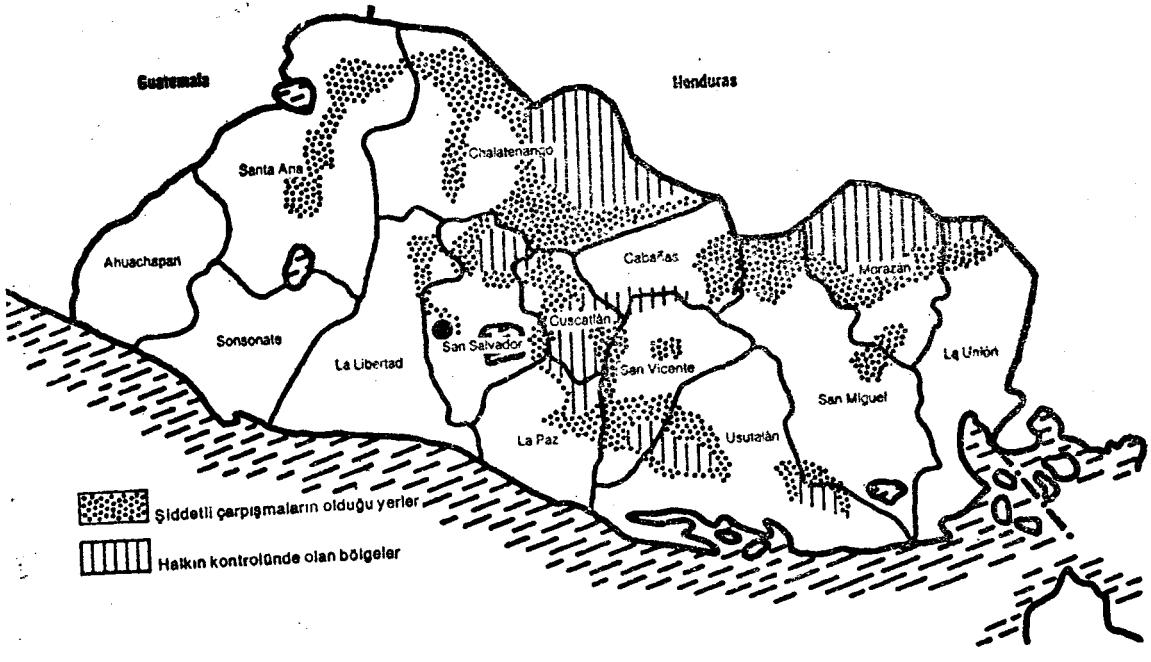
FARABUNDO MARTİ
ULUSAL KURTULUŞ CEPHESİ'NİN SAVAŞIMI

EL SALVADOR'DA DEVRİM

Wolfram Brönner/Horst-Eckart Gross Hg.

Çeviren: Coşkun Kartal

YARIN YAYINLARI

Guatemala
Honduras
Santa Ana
Chalatenango
Ahuachapan
Cabañas
Morazán
Cuscatlán
Sonsonate
San Salvador
La Libertad
San Vicente
La Unión
San Miguel
La Paz
Usulatán
Şiddetli çarpışmaların olduğu yerler
Halkın kontrolünde olan bölgeler

BÖLGE HARİTASI 4

KISACA EL SALVADOR 7

HALK ZAFERİ KAZANABİLİR 9

MART SEÇİMLERİNDEN SONRA DURUM 17
Komutan Schafik Jorge Handal İle Konuşma

HALKIMIZ BARIŞ İSTİYOR 34
Komutan Roberto Roca İle Konuşma

HALK DENETİMİNDEKİ ÜLKE 43
Toplumsal Araştırma ve Eylem Merkezi (CIAS) Raporu

PODER POPULAR (HALK İKTİDARI)'IN İŞLEVİ 55
Komutan Ricardo Gutierrez İle Görüşme

SİLAHLI MÜCADELENİN STRATEJİSİ 63
Komutan Salvador Cayetano Carpio İle Konuşma

EL SALVADOR'DA SOL GÜÇLERİN BİRLİĞİ 79
Komutan Schafik Jorge Handal

AYAKLANMADAN HALK SAVAŞINA 101
Komutan Joaquin Villalobos İle Konuşma

KISACA EL SALVADOR

Yüzölçümü	: 21.393 kilometrekare.
Nüfus	: Yaklaşık 4.9 milyon. 1975-1980 yılları arasında yıllık nüfus artışı: %2.5. El Salvador, kilometrekareye düşen 200 kişiyle, Latin Amerika'nın en yoğun nüfusuna sahip ülkesidir.
Dil	: İspanyolca, bölgesel lehçeler.
Din	: Halkın yüzde 96'sı katoliktir.
Para birimi	: Colon (1983 Ocak ayında 1 Colon 0.95 Alman Markı idi).
Yönetim biçimi	: Başkanlık sistemiyle yönetilen Cumhuriyet.
Ekonomik ve sosyal durumu	: El Salvador, orta gelişmişlik düzeyinde bir kapitalist tarım ve sanayi ülkesidir. Kişi başına düşen yıllık ortalama gelir 1979'da 670 Amerikan dolarıydı. (Bu rakam Honduras'ta 530, Guatemala'da ise 1020 dolar idi.) Ekilebilir tarım alanlarının yarıdan fazlası, nüfusun yüzde 2'den az bir bölümünü oluşturan 14 ailenin elindedir. Bunlar, kahve ve pamuktan oluşan ihracat gelirlerinin de %50-60'ına sahiptirler.
Önemli ürünler	: Kahve, pamuk, şeker kamışı, mısır, pirinç, baklagiller, buğday, kakao, narenciye, tütün ve balzam.
Yeraltı zenginlikleri	: Altın, gümüş, taşkömürü, kireç ve tuz. El Salvador, Orta Amerika'nın sanayileşme bakımından en gelişmiş ülkesidir. Sanayide,

gıda maddeleri, tekstil ve kimya dalları ağırlıklıdır. Büyük bölümü Amerika Birleşik Devletleri'nden gelen yabancı sermaye sanayi sektörünün yarısını kontrol altında tutmaktadır.

Gelir düzeyi : El Salvador, gelir düzeyi Orta Amerika'nın en düşük ülkesidir. Çalışabilir nüfusun yaklaşık üçte biri işsizdir. Çalışanların yüzde 51'i tarım alanında çalışmaktadır. El Salvador halkının yüzde 80'i minimum yaşam düzeyinin altında yaşamaktadır. Beş yaşından küçük çocukların dörtte üçü yetersiz beslenmektedir. Beş El Salvadorludan ikisi okuma yazma bilmez. Halkın sadece yüzde 4.7'si sosyal güvenliğe sahiptir.

HALK ZAFERİ KAZANABİLİR

1983 Mart başlarında, yaklaşık 600 ulusal muhafız Las Cabanas'ın yoksul semti Soyapango'ya girdiler. Çoğunluğu genç olan çok sayıda «yıkıcı»yı götürdüler. Bunlardan çoğu geriye dönemedi. İşkenceyle öldürülmüşlerdi.

Aynı şey, sözde «reformcu» Cunta'nın 1979 Ekim'inde işbaşma gelişinden bu yana, çoğunluğu işçi, çiftçi ve genç olan 43 binden fazla Salvadorlunun başına geldi. Katilleri ordudan, güvenlik kuvvetlerinden (ulusal muhafızlar, ulusal ve gümrük polisi) ya da ölüm mangalarındandı. Bunlar, egemen oligarşinin ve onun 50 yıldır hâlâ iktidarda olan ve her türlü muhalefeti işkence ve cinayetle karşılayan askerleri adına hareket ediyorlardı.

«El Salvador'da ölmek, yaşamaktan daha kolaydır,» diyordu San Salvador'un yüksek rütbeli din adamlarından Monsenyör Ricardo Urioste.

El Salvador'da, Reagan yönetiminin Amerikan Kongresine her yıl sunduğu raporlarda iddia ettiğinin tersine insan hakları ve demokrasideki «ilerlemeler» den sözetmek olanaksızdır. Bunlar, yalnızca ve yalnızca Washington'un halk katliamına katkılarına hizmet etmektedirler.

Transito Miranda Maroquin bir anadır. Oğulları, 1983 ocağında Reagancı insan hakları «ilerleme»sini kendi vücutlarında duymuşlardır. Anaları diyor ki:

«İki oğlum da, 4 Ocak gecesi El Zapote garnizonunun askerleri tarafından götürüldüler. Götürürken gözlerini bağladılar ve gitmeden önce evdeki bütün parayı aldılar. Bunu izleyen günlerde yavrularımdan hiçbir haber alamadım. Günlerce yetkili makamlara koştum durdum. 8 Ocak'ta, yeşil bir arabanın içinde yeni vurdukları oğlum Julio'yu görebildim. Ellerini ve gözlerini bağlamışlardı. Ötekini de cuma günü vurdular, cumartesi günü San Marcos'ta ölülerin arasındaydı. Mezarlığa geldiğimde oğlumu gömmüşlerdi bile.

Bana, oğlumun güvenlik kuvvetleriyle bir çatışma sırasında öldüğünü söylediler. Oysa ki, onu evden bağlayarak götürmüşlerdi. Yetkili makamlara otopsi yapılması için başvurdum. Uzun süre isteğimi geri çevirdikten sonra kabul ettiler.

Salı günü oğullarıma otopsi yaptırdım. Oğlum Gilberto'nun burnu kesilmişti, bir kolu yoktu, başı tanınmaz bir haldeydi. Onu, su taşırken omuzunda oluşan kırmızı lekeden tanıyabildim.

Sonra ötekinin yüzüne baktım. Bu, herhalde sevgili yavrum Julio Cesar olmalıydı. Onu yakmışlardı. Onu, sarı bir sıvıyla yakmışlar ve tanınmaz hale getirmişlerdi. Tanrım, kalçalarını oymuşlardı bu katiller.

Sonra, büyük oğlumun karısı Flor Maria de Valazquez'i aradım. Beş aylık hamileydi. Onu arıyordum ama, korkuyordum da. Belki beni öldürmek isteyeceklerdi. Çünkü, oğullarımın katilinin hükümet kuvvetlerine emir veren kişi olduğunu söylemiştim. Ve şimdi o kadar çok genci öldürüyorlar ki..»

Katiller, normal olarak devletçe hazırlanan ölüm

listelerini dikkate alarak hareket ediyorlar. Bu listelerde muhalefet liderleri, Demokratik-Devrimci Cephe'nin yöneticileri, sendikacılar, din adamları, öğretim üyeleri sürekli bulunuyor.

Ancak rejime karşı direniş yükseliyor: Bugün, Salvador halk güçlerinin zaferi ülke çapında yayılıyor. Ocak 1981'de *Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi* (FMLN), ilk büyük saldırısını gerçekleştirmesinden bu yana rejime karşı güçlerini büyük ölçüde artırdı. O rejim ki, 1979'da reform sözü vererek gelmiş ve baskıyı artırmaktan başka hiçbir şey yapmamıştı. Artık ne baskı ne de ABD'nin hükümet birliklerini silahlandırması direnişçilerin yürüyüşünü engelleyemiyor.

FMLN, 1982 Ekim'inden 1983 ilkbaharına dek süren eylemleriyle, Salvador savaşında öncülüğü ele aldı. Ülkenin doğu ve merkez kesimlerinde, sabotaj eylemlerinden düşman birliklerinin yok edilişine dek, çeşitli eylemleri içeren geniş kapsamlı bir gerilla savaşı yürüttü. 1983 Nisan ayında San Salvador ve Santa Ana'da yaptığı eylemlerle de, başkentte ve ülkenin batısında da her zaman büyük saldırılar gerçekleştirebileceğini gösterdi.

FMLN'nin ilerleyişini, ele geçirilen silah sayısının fazlalığı da gösteriyor. Sadece 1982'de 1375 tüfek ve 77 ağır silahla, bunların çok sayıdaki mermileri hükümet birliklerinden ele geçirildi. Öte yandan, FMLN hükümet birliklerine çok sayıda kayıp da verdirdi. Hükümet birlikleri 3543 kayıp verirken, FMLN'nin kaybı yalnızca 225 oldu. FMLN, ülke topraklarının yaklaşık üçte birini kontrolü altında tutuyor. Bu bölgede yaşayan nüfus ise, yaklaşık yarım milyon.

Hükümet birliklerinin gerillaların yaklaşık 5 katı sayısına ve büyük silah üstünlüğüne karşın, askerler arasında bir bozgun hüküm sürüyor. Çok sayıda hükü-

met askeri teslim oluyor ya da gerillalarm saflarına geçiyor. Bu, isyanlara ve subaylar arasındaki iktidar kavgasına yansıyor. 1979'da kurulan sözde reform hükümetinin son yaşayam General Garcia da bunun kurbanı oldu. Ulusal muhafızların eski komutanı, ölüm mangalarının ilişki adamı ve faşist ARENA partisi lideri D'Aubuisson'un yakın arkadaşı General Casanova, General Garcia'yı Savunma Bakanlığı'ndan aldı.

Askerler ve oligarşi içindeki çelişkiler kendisini böyle gösterirken, ülkedeki bunalım dramatik ölçülere ulaştı. 1979'dan bu yana tarımsal üretim üçte birden fazla düşerken, özel ve kamu yatırımları da geriledi. İşsizlik yüzde 40'a, enflasyon oranı ise 1981'den sonra yüzde 24'e ulaştı. Halkm satınalma gücü, 1980-1982 arasında yarı yarıya düştü. Bu koşullarda, 1982 Mart-Haziran aylarında artan baskıya karşın, bir sendikal hareketin ortaya çıkması kaçınılmazdı. Kamu çalışanları, inşaat işçileri ve öğretmenler greve gittiler. Merkez ve hristiyan demokrat eğilimli sendikalar, Magana hükümetinden, ücretlerin artırılması, sendikalar üzerindeki baskıların sona erdirilmesi ve bunlarm savaş yükünü taşımalarmın önlenmesi için ortak bir platform oluşturulmasını önerdiler.

Kentlerdeki kitle direnişinin yükselmesi, sadece direnişçilerle barış görüşmelerine oturması için sayısız politik güç tarafmdan zorlanan Magana hükümeti üzerindeki baskıyı artırmakla kalmıyor. Bu aynı zamanda, gerillalar ve milislerin şehir merkezlerindeki silahlı eylemlerine ve halkın silahlı direniş hazırlıklarına güç katıyor.

El Salvador kurtuluş cepheleri FMLN ve FDR, 1982 Ekim saldırısıyla sorunun politik görüşmeler yoluyla çözümü konusunda öncülüğü ele aldılar. 26 Ekim'de,

Salvador hükümeti, kurucu meclis ve silahlı kuvvetlere FMLN/FDR ile «önkoşulsuz doğrudan diyolog» önerdiler. Diyalog çağrısı kamuoyunda geniş destek buldu. Piskopos Rivera y Damas, bir grup orta rütbeli subay, hattâ Hristiyan Demokrat Parti bunu olumlu karşıladılar. Barış girişimi askerler üzerinde de etkisini gösterdi. FMLN'nin askerî bakımdan güçlenmeyi sürdürmesi karşısında, 1982 sonunda subayların çoğunluğunun Kurtuluş Cephesi ile önkoşulsuz görüşmelere oturulması görüşünde olduğu bir oylamada ortaya çıktı.

Ancak Reagan yönetimi, faşist ARENA ve Başkan Alvaro Magana, FMLN/FDR ile görüşmeye ya da politik bir çözüm konusunda anlaşmaya karşı tavır aldılar. Washington'da El Salvador'da askeri bir çözüm bulunacağı hâlâ umuluyor, bu sırada da Mart 1983'ten itibaren devrimci Nikaragua'ya baskınlar örgütleniyordu. Bu, savaşın bütün Orta Amerika ve Karayib'e yayılması, «yeni bir Vietnam» yaratılması pahasına yapılıyordu.

Reagan yönetimi diyalog çağrısım geri çevirirken, rejimi 1984 Mart ayında yapılması plânlanan başkanlık seçimlerini 1983 sonuna almaya zorluyordu. Yeni bir seçim kandırmacasıyla görüşmeler saptırılacak, demokratik açıklık izlenimi uyandırılacak, rejimin halka karşı cinayet suçu geçmiş askerî diktatörlüklere yüklenecekti. Reagan'ın, Amerikan kongresinde El Salvador'da yürüttüğü müdahaleciliği gündemin başına alabilmek için de bu seçim maskaralığına ihtiyacı vardı. Çünkü, Amerika Başkanı'nm o zaman El Salvador rejimi için Kongre'den talep ettiği, o zaman yılda 200-300 milyon dolar olan ekonomik-askerî yardım, Kongre tarafından insan hakları sorunundaki ilerleme ve demokrasi konularını da kapsayan bazı koşullara bağlanmıştı.

Ancak Reagan yönetiminin El Salvador'daki mü-

dahaleciliği, amaçlanan karşılığını buldu. Amerika'da eğitilmiş özel birlikler sivil halk arasmda daha büyük bir katliama giriştiler. ABD'li danışmanlar, 1983 başmdan bu yana El Salvador'daki ayaklanmayla mücadcle için 5000 özel askeri daha eğittiler. ABD'li subaylar, ayrıca aydınlatıcı bilgiler, savaş helikopterlerinin kullanımı ve işkence yöntemleri konularında Salvador hükümet birliklerinin savaş karargahına kendi halkına karşı doğrudan katkıda da bulunuyorlar. ABD hükümeti, Honduras ordusunu da El Salvador topraklarındaki savaşa karışması için (1982 Haziran'ı ile 1983 Mart-Nisan aylarında görüldüğü gibi) sürekli kışkırtıyor.

Reagan yönetimi bütün bunlarla, sadece savaşın sürmesinin ve yayılmasının sorumluluğunu taşımakla kalmıyor, aynı zamanda savaşın tüm bölgeye yayılmasının yolunu da açıyor. El Salvador kurtuluş savaşçıları, bunun sonucu olarak, her zaman Honduras ya da Guatemala gibi ABD müttefiklerinin baskınlarını ya da ABD savaş birliklerinin doğrudan işgal girişimlerini hesaba katmak zorundalar. Son bir gösterge olarak, Reagan yönetiminin 1982 sonunda ABD Kongresinden, ABD Başkanına askeri birlikleri kullanma yetkisi ile aldığı yeşil ışık gösterilebilir.

İçinde istisnasız ülkenin bütün devrimci güçlerini, sosyal demokratları ve sol Hristiyan demokratları toplamış olan FMLN/FDR, sorumluluklarımn ve dünya barışının sağlanması konusunun bilincindedir. Bunun için politik diyalog konusundaki kesin tutumunu sürdürüyor.

Salvador kurtuluş savaşçılarmın yolunun sonunda, yeni ve adil bir toplumun oluşturulması hedefi var. Bu, FDR'nin, 18 Nisan 1980'de kabul edilen programında şöyle vurgulanıyor:

«El Salvador devriminin görev ve amaçları şunlardır:

1. Oligarşi ve ABD emperyalizminin, Salvador halkının isteğine karşın, 50 yıldan beri iktidarını sürdüren gerici askerî diktatörlüğü yıkılacaktır; gerici askerî diktatörlüğün suçlu politik-askerî aygıtı parçalanacak, bunun yerine devrimci-demokratik güçler, halk ordusu ve Salvador halkının birliği ile devrimci-demokratik bir hükümet kurulacaktır.

2. Büyük sermaye ve toprak sahiplerinin politik, ekonomik ve toplumsal egemenliğine son verilecektir.

3. Ülkemizin ABD emperyalizmi ile ekonomik, politik ve askerî tüm bağımlılığı nihai olarak ortadan kaldırılacaktır.

4. Demokratik hak ve özgürlükler, başta onlara şimdiye dek en az sahip olan işçiler olmak üzere, bütün halk için güvence altına alınacaktır.

5. Şimdiye dek oligarşi ve ABD tekellerinin ellerinde tuttuğu önemli üretim ve savunma araçları millileştirilerek halka devredilecek, birlikler ve kooperatif işletmeleri kurulacaktır. Yani, büyük toprak sahiplerinin toprakları, elektrifikasyon ile petrol rafinerisi, sanayi, ticaret alanlarında şimdiye dek monopollerin elinde bulunan üretim ve dağıtım işletmeleri, hizmet sektörü, dış ticaret, bankalar ve büyük taşımacılık işletmeleri. Bu, orta ve küçük işletmelere dokunulmadan yapılacaktır ve gerekli teşvik ve yardımlar ulusal ekonominin çeşitli alanlarından sağlanacaktır.

6. Halkın maddi ve kültürel yaşam düzeyi yükseltilecektir.

7. Ülkemizin yeni ordusu kurulacaktır. Bu ordu, devrimci sürecin akışı içinde ortaya çıkan ve bugünkü

ordunun yurtsever ve değerli unsurlarını da kapsayan halk ordusu temeli üzerinde kurulacaktır.

8. Halkın her düzeyde, her alanda ve her biçimde örgütlenmesi sağlanacaktır. Bu, halkın devrimci sürece aktif, yaratıcı ve demokratik katılımını sağlamak ve halk ile hükümeti arasında mümkün olan en yüksek işbirliğine ulaşmak için yapılacaktır...»

FDR'nin, 1980 Ekim'inde kurulan FMLN tarafından da desteklenen bu programı, sosyal devrimci değişimleri, sanayi ve ticaretteki, hizmet sektöründeki, bankacılık ve finans sistemindeki monopollerin kamulaştırılmasını, vergi sisteminde işçilerin yararına köklü bir değişikliği ve temel bir toprak reformunu öngörmektedir. «Uzun süredir bir büyük toprak sahibinin elinde olan toprak, onu işleyen geniş kitlelerin hizmetine sunulacaktır. Bu, orta ve yoksul köylü ile ücretli tarım işçilerini hoşnut edecek etkili bir planla gerçekleştirilecektir.»

Anlaşılıyor ki, yoksul halk kitlelerinin yararına olan bütün bu değişiklikler, unsurları halen FMLN'nin kontrolündeki bölgelerde halk iktidarının organları durumunda olan devrimci halk iktidarının kurulmasıyla yapılabilecektir.

MART SEÇİMLERİNDEN SONRA DURUM

Komutan Schafik Jorge Handal İle Konuşma

El Salvador Komünist Partisi Genel Sekreteri ve Silahlı Kurtuluş Silahlı Kuvvetleri (FAL) başkomutanı, FMLN'nin en yüksek beş komutanından biri olan Schafik Jorge Handal, özellikle 1982 Mart'ında yapılan Kurucu Meclis seçimlerinden sonraki politik-askeri durumu aşağıdaki görüşmede değerlendirdi.

El Salvador'daki bugünkü durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bilindiği gibi Orta Amerika, bugün Latin Amerika'da en büyük devrimci faaliyetlerin olduğu bölgedir. Orta Amerika'da Nikaragua devriminin zaferi vardır. Sadece iktidarı ele geçirmekle kalmayıp, ülkeyi değiştiren, kendisini herkese karşı koruyan ve yokedilemeyecek bir devrimin, Nikaragua devriminin üçüncü yılını yeni kutladık.

El Salvador'da da çoktan beri silahlı bir devrimci hareketin ve devrimci halk savaşının ilerlemiş bir öğretisi vardır. Guatemala'da da 70'li yıllardaki gerilemelerden sonra yeni güçler toplamış ve çok çabuk bir gelişme sürecinde bulunan silahlı devrimci hareket vardır. Geri kalan Orta Amerika ülkelerinde büyük bir huzursuzluk hüküm sürüyor. Tüm ülkeler, aynı olgunlukta olmasalar bile, devrimci durum içinde bulunuyorlar. Bu ülkelerden hiçbiri, geleneksel bir demokrasiye sahip Kosta Rika da dahil olmak üzere, bölgedeki değişimlerin etkilerinden uzak kalamıyorlar.

Bu, ana eğilimin karşı devrim değil, devrim olduğu

Orta Amerika'nın görünüşü. Karşı devrim, halkın gittikçe güçlenen mücadelesine bir yanıt. Ama bu da, birbirine katılmış Orta Amerikamızda tarihin akışı karşısında çaresiz kalacaktır. Arka planda, derin bir ekonomik kriz bulunmaktadır. Bu kriz, yerli kapitalistlerin ve Kuzey Amerikalı emperyalistlerin çeşitli çözüm girişimlerine karşın, çözümlenememektedir. Bir yanda, gittikçe bilinçlenen ve daha mücadeleci olan halk kitleleri bulunuyor, diğer bir yanda ise, gittikçe sağlamlaşan, birliğin anlamım kavrayan ve tek tek ülkelerde zaferi gittikçe daha çok zorlayan sol bir hareket vardır.

El Salvador'daki devrimci mücadelenin, Orta Amerika'daki demokratik hareketin daha da ileri adımlar atması açısından önemi nedir?

Bu önemli bir soru; bölgesel ve uluslararası anlamına değiniyor hareketin. Şurası çok açık: El Salvador silahlı devrimci hareketi, devrimci halk savaşı, zaten oldukça ilerlemiş bir süreçtir. Sadece bu olgu bile, El Salvador'da olanların geri kalan Orta Amerika ülkeleri açısından önemini ortaya koymaktadır.

Ama daha somut bir şey var. Özellikle bizim devrimci hareketimizin tüm Orta Amerika ülkelerinin durumuyla bağlantılı olarak sahip olduğu işlev açısından daha somut bir şey var: Orta Amerika'da devrimci bir süreç vardır. Bu sürecin doruğunda, Nikaragua'nın zafere ulaşan devrimi bulunmaktadır. Reagan hükümeti, zamanla ABD'nin bu bölgedeki mutlak egemenliğini geri getirebilmek için, bu devrimci süreci sona erdirmeye çabalıyor. Amaç, Nikaragua'ya bir saldırıdan başlayarak, Orta Amerika'da devrimi durdurmaktır. Ancak bu, henüz tamamen dışlanmasa bile, gerçekleşmesi hergün biraz daha zorlaşan bir düş haline geliyor. Bu durumda süreci durdurmak için tüm Orta Amerika

devrimini yok etme girişimleri vardır ve bunların en duyarlı noktası El Salvador'da yoğunlaşmaktadır. Birleşik Devletler inanmaktadır ki, El Salvador'a müdahale daha kolay uygulanır ve bu ülkede karşı devrim daha kolay zafere ulaşır; El Salvador'a bir müdahaleden yola çıkılarak sorun genelleştirilir, yaygınlaştırılır ve savaş bölgesel hale dönüştürülebilir. Böylece, Kuzey Amerika halkı ve dünya kamuoyu önünde ABD'nin Nikaragua ve bütün Orta Amerika'ya müdahalesi haklı gösterilebilir.

Washington'un bu planı, Orta Amerika'daki gericilerin tam onayını sağlamıştır. Halk hareketinin çıkarları açısından, Orta Amerika'daki antiemperyalist ve demokratik hareket açısından ve aynı zamanda da emperyalizmin karşı devrimin stratejisini çizdiği düşüncesinden yola çıkılarak bakılırsa, El Salvador'daki devrimci hareket, emperyalist saldırıya karşı direnişin en ön cephesi ve bu sürecin öncüsü haline dönüşmüştür.

Biz FMLN içinde toplanan El Salvador devrimcileri, devrimci hareketimizin uluslararası anlam ve işlevini biliyoruz. Bundan dolayı çabalarımızı iki katma çıkarmaya karar verdik. Bulunduğumuz her bölgede emperyalizminin saldırı hattını böyle geriletebiliriz. Doğal olarak biz gerçekten saldırıdan yana değiliz, onu önlemek için mücadele ediyoruz ve inanıyoruz ki, önleyeceğiz.

ABD hükümetinin saldırgan çizgisi, uluslararası alanda dışlanmıştır. 1982 yılında Falkland adalarmdaki İngiliz-Arjantin savaşında yaşananlar göstermiştir ki, ne Washington'un dış politikası ne de sözümona Amerika ülkeleri yardımlaşma örgütü (kuruluş 1947) Latin Amerika'nın çıkarlarına yöneliktir. Bunlar, tüm Ame-

rikalılararası ilişkileri bunalıma sürüklemektedir. Bundan kurtulmak, mümkün değil demek istemiyorum ama, gerçekten zor olacaktır. Gelecekte Washington için, sözümona Amerikalılararası Silahlı Kuvvetlerini buralara getirmek, bunların El Salvador ve Latin Amerika'daki faaliyetlerini güçlendirmek daha da güçleşecektir.

Sürekli teyakkuz durumundayız. Sürekli, işgali önleyecek bir yolun arayışı içindeyiz. Uluslararası dayanışmayı yaşıyoruz. Özellikle, çoğunluğu kendi hükümetinin işgal planlarına karşı çıkan ABD halkının dayamşmasını.

Mücadelemizin rolünü böyle görüyoruz. Bunun Orta Amerika için bir anlamı vardır. Bu, yalnızca bir örnek olarak kalmıyor, aynı zamanda bölge ülkelerindeki devrim ve devrimci hareketlerin devrimci süreçte attıkları ileri adımların ruhunu etkiliyor.

28 Mart 1982 seçimlerini ve bunların sonuçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu seçimler, anlamı ciddiyetle ele alınması gereken politik bir olaydır. Rejimin, seçime katılma konusundaki verileri, elbette çok abartılmıştı. Ancak şu da doğrudur; seçmenlerin bir kısmı, terörün baskısı altında seçim sandıklarına gittiler. Yalnızca ülkemizde, en başta başkentte görülen günlük olaylardan olan, parçalanmış ve başı kesili cesetleri yollara bırakan günlük terörün değil, aynı zamanda bu günlük terörün sonuçlarının yarattığı psikolojik baskıyla sandık başlarma gittiler. Örneğin, devlet memurları ve bazı özel firmaların işçileri, seçimden önce, ücretlerinin seçim sonrası ödeneceği haberini aldılar. Ve bunlara, ücretlerini yalnızca seçime katıldıkları yolunda kimliklere basılı mühür-

leri gösterdikleri zaman alabilecekleri söylendi. Bu, kazancını kaybetme tehlikesi değil, ülkemiz koşullarında bir yaşam tehlikesiydi.

Fakat başka yerlerde, kendi iradesiyle seçime katılanlar olduğunu kabul etmek dürüstlüğünü göstermeliyiz. Bunları üç grupta sayabiliriz: Birincisi, aşırı sağın, özellikle ideolojik ve örgütsel açıdan tipik bir faşist parti olan, Cumhuriyetçi-Milliyetçi İttifak Partisi (ARENA)'nin militan grupları. Bu partinin, belli bir toplumsal tabanı ve kendi silahlı güçleri vardır. Bu partinin toplumsal tabanını oluşturan aileler, kapitalist sınıfın büyük bir bölümüdür. Burjuvazinin tamamı değil, ancak büyük burjuvazinin önemli bir bölümü ve hemen hemen tüm büyük toprak sahipleri ve bunlara bağımlı gruplar. Rejimin tüm baskı organlarında önemli bir kariyere sahip olan Binbaşı D'Aubussion'un emri altında birleşmiş ve yoğunlaşmış paramiliter mekanizma da var. Bu insanlar resmi progandadan koltukları kabarmış seçmen kuyruklarının disiplinini de sağlıyorlardı. Bu «barışçı», disiplinli bir biçimde seçim bölgelerinde kuyrukları ya da kuyrukların çekirdeğini oluşturan yurttaşlar, çoğunlukla ARENA'nın ve özellikle paramiliter çetelerin mensuplarıydı.

Kendi iradesiyle seçime katılan gruplardan ikincisi, 18 yıldır gerici askeri diktatörlüğün en önemli desteklerinden biri olan Ulusal Uzlaşma Partisi (PNC)'nin yandaşlarıydı. Bunlar en inatçı sağcılardır. Bu partinin de küçük de olsa bir tabanı vardır. Bu taban, 20 yıl boyunca tadını aldığı üstünlük ve ayrıcalıkları yeniden elde etmek istiyordu.

Halkın küçümsenemeyecek ve kendi isteğiyle seçime katılan başka bölümleri de var. Bunların tümü, Hristiyan Demokrat Parti ve Demokratik Aksiyon Par-

tisi'nin seçmenleri içinde diyebilirim. Bunlar seçimlerle El Salvador'da görüşmeler yoluyla çözüme gidilebileceğine inanan az sayıdaki kişilerdir.

Başka kendi isteğiyle seçimlere katılanlar da vardı. Kentlerdeki gizli direnişimizin mensupları. Bunlar, seçime katılmak zorundaydılar, çünkü kâğıtları ve belgeleri düzenli olmak zorundaydı. Kimlikleri, «seçime katıldı» mührünü taşımak zorundaydı. Çünkü, San Salvador ve diğer kentlerde, rejimin güvenlik kuvvetleri, evde, sokakta sürekli kâğıtları kontrol ediyorlar. Bizim yoldaşlarımız kendilerini korumak zorundaydılar ve bunun için sandık başına gittiler.

Ayrıca, biraz da başka türlü düşünmek gerek. El Salvador'dan kaçan 1 milyondan fazla kişi var. Hükümetin değil, uluslararası Kızılhaç gibi yardım kuruluşlarının resmen açıkladıkları sayı, 800 bine ulaşıyor. Biz 500 bin diyoruz. Halkın bu kesimi de rejime karşıdır ve oyunu kullanamamıştır.

Seçimi değerlendirdik ve seçime katılanların 400 bini geçmediği yolunda kanıtlarımız var. Onlar 1 milyon seçmenden sözediyorlar. Birinde 1 milyon 300 bin dediler, bir başka seferinde 1 milyon 600 binden sözettiler. Bu gülünçtür. Merkez Seçim Komisyonu seçimlerden önce, yalnızca 800 bin seçim pusulası basıldığını açıklamıştı. Bugün bunun iki katı nereden ortaya çıkıyor, belli değil. Başka kanıtlar da var. Hükümet tarafından açıklanan seçmen sayısını, yine hükümet tarafından açıklanan sandık sayısma dağıtırsanız, seçimlerin iki buçuk gün devam etmesi gerekir. Bundan çıkarak diyoruz ki, tüm seçmenlerin yaklaşık yüzde 25'i olan 400 bin seçmen oy kullanmıştır.

Şimdi tüm tartışmaları bırakıp kabul edelim ki, 400 bin seçmen de politik bir göstergedir. Biliyoruz ki, bu

olay bizim için bir politik karşı darbe niteliği taşımaktadır; bu açıklıkla ifade edilmelidir.

Ancak, buna karşın, seçim sona erdiği ve sonuçlar açıklandığı zaman, gerçekler Washington için de beklenmedik olmuştur. Washington'un öngördüğü başkaydı: Seçimlerden, Hristiyan Demokrat Parti egemenliğinde bir Kurucu Meclis, yine aynı parti egemenliğinde, belki Demokratik Aksiyon Partisi'nin de katılacağı bir hükümet çıkacaktı. Ortaya çıkan ise, ARENA tarafından yönetilen, sağ milliyetçiliklerinden gurur duyan, en gerici partiler oldu. Hem de ABD hükümetine karşın. Bizzat Reagan, ülkesi için bir ARENA hükümetini ve El Salvador'daki aşırı sağ güçleri desteklemenin çok sorunlu olacağını açıklamak zorunda kaldı. Büyükelçi Dean Hinton partilerin liderleriyle, onları Hristiyan Demokrasiyi kabul etmeye zorlamayı amaçlayan bir dizi toplantı yaptı. Daha sonra da, şimdiki Ulusal Birlik hükümeti formülünü buldular.

Washington, ordunun politik sahneye dönüşünü kabul etmeye zorlanmış görünüyordu. ABD'nin seçimlerdeki amaçlarından biri de, orduyu doğrudan politik eylemler dışında tutarak, birliğini güvence altına almaktı. Böylece, bu güç bütünüyle savaşa yöneltilebilecekti. Ancak hepimiz biliyoruz ki, kendini bağımsız olarak lanse etmeyi deneyen PNC'den Alvaro Magana, ordunun partiler üzerinde doğrudan baskılarıyla Başkan olarak tanındı.

ABD hükümeti, içinde çeşitli akım ve gruplaşmalar bulunan orduyu bu konuma inandırmak için çeşitli manevralar çevirmek zorunda kaldı. Amerika Birleşik Devletleri, kendi politikası için bir engel haline gelen General Garcia (1979-1983 arası Savunma Bakanı) yönetimindeki faşistlerin ordu içindeki konumunu güçlen-

dirmekten vazgeçti. Bunu El Salvador'daki rejime daha kabul edilebilir bir görüntü verebilmek amacıyla yaptı. Garcia, halk katliamcılarının bir simgesi, en gerici, en katı ve en suçlu adamlardan biriydi. Şimdi ABD, yarı resmi General Garcia'yı güçlü adam yapmak için görüşebileceğini söylüyor.

Politik bir bakış açısıyla, ABD yeni hükümette çoğunluğu elde bulunduran ARENA ve PNC'nin pozisyonunun sağlamlaştırılmasını kabul noktasına geldi. Şimdi El Salvador Devlet Başkanı olan Magana, birkaç kez Ulusal Uzlaşma Partisi Başkan adayı olmuştu ve PNC'nin en az üç başkanının en yakın danışmanıydı. Magana ayrıca tanınmış paramiliter terör örgütü ORDEN'in gizli yöneticilerindendi. Başkan yardımcılarından biri, PNC'nin genel sekreteri ve ORDEN'in yönetim kurulu üyesi. Bir başkası ARENA partisine mensup. Üçüncüsü ise Hristiyan Demokrat Partili.

Ülkemizin, bir anlamda Başbakan olan Devlet Başkanlığı Bakanı, Honduras'la savaş olduğunda (1969) General Hernandez hükümetinin dışişleri bakamydı ve Kurucu Meclisin de eski başkanı. Ulusal Uzlaşma Partisi hükümette ağırlıklı görünüyor, buna karşılık ARENA ordu içinde önde gelen güç. ARENA'nın Kurucu Meclis'teki konumu da çok etkili ve hükümetteki önemli bakanlıklar da onların ellerinde.

Hristiyan Demokrat Parti yeni hükümette nasıl yer aldı?

Çok sınırlı. Dışişleri ve Eğitim bakanlıkları onlarda. Bir de Adalet ve Çalışma bakanlıkları. Kabinede fazla ağırlıkları yok. ABD hükümeti için, olaylar beklediğinden çok daha değişik gelişti. Bu, Hristiyan Demokrat Parti için de ağır bir yenilgi oldu.

Halk kitleleri, seçim sonuçlarını ve yeni hükümetin çalışmalarını nasıl değerlendiriyor?

İyi niyetlerle sandık başına giden, seçimlerin savaşın sonunu yakmlaştıracağına inanan halkm duygusu, tam bir silahsızlık duygusu. Ağır bir görüş değiştirme var. İnsanlar, kendilerini dolandırılmış hissediyorlar. Seçimler, görüşmeleri getirmedi. Tersine Alvaro Magana ılk konuşmasında, görüşmelere oturmayacağını, çünkü görüşülecek bir şey olmadığını söyledi.

Ancak seçmenler yalnızca bununla kendilerini dolandırılmış saymıyorlar. Onlar, oylarının en küçük bir ölçüde bile bir hükümet kurulmasına katkıda bulunmadığının farkındalar. Seçim sonuçlarından tümüyle bağımsız olarak, bu hükümet ABD Büyükelçiliğinin odalarında oluşturuldu. Ve hattâ özellikle, Reagan'ın özel olarak gönderdiği *CIA'nın eski başkanvekillerinden* General Wernon Walters gibi bazı Amerikan vatandaşları tarafından oluştuldu. General Walters, 48 saatliğine El Salvador'a geldi, seçime katılan partilerin başkanlarını topladı ve —toplantıya katılanlardan bazılarının ifadesine göre— onlara, tartışmaya gelmediğini, partilerin bu durumda bir ulusal birlik hükümeti kurmak zorunda olduklarını ve bunun için kendilerine 20 dakika süre tanıdığını söyledi. Salonu duruma egemen olduğunun gösterişini de yaparak, sert bir tavırla terketti. 20 dakika sonra geri geldi. Tabii ki çözüm bulunamamıştı. O zaman dedi ki: «İyi, siz çözüm bulamadığımz için, çözümü silahlı kuvvetler bulacak.»

Ertesi gün, silahlı kuvvetler partileri ve 24 subayı bir toplantıya çağırdı. Subaylar arasında ordunun ana gücünü oluşturan beş piyade tugayının komutanları da vardı. Toplanan politikacılara, silahlı kuvvetlerin Alvaro Magana'yı Başkan olarak görmek istediği tebliğ edildi.

Bunun anlamı şuydu: ABD'nin egemen olduğu ordu, kendi çözümünü yürürlüğe koymuştu.

Seçmenler oylarının bir değeri olmadığını görmek zorundaydılar. Çünkü böyle bir çözüm için, seçimlere gerçekten gerek yoktu. Şimdi hem tedirginler, hem de büyük tepki duyuyorlar. Ve artık bu yolla barışa ulaşılamayacağını biliyorlar. Bir şeyi daha biliyorlar ki, bu egemenler iktidarda kaldıkları sürece, El Salvador halkının kanı nehirler gibi akmaya devam edecek.

Devrimci güçler bu duruma karşı ne gibi tutum alıyorlar?

Biz bu insanların duygularını elbette anlıyoruz ve ulusal krize politik çözüm bulunması için hazır olduğumuzu tekrarlıyoruz. Ayrıca mücadeleye hazır olma azmimizi ve Washington'un hizmetindeki yeni hükümetin ülkeyi zorlamak istediği akıbeti kabul etmeme konusundaki kesin kararımızı pekiştirdik.

Şubat ve Mart aylarında (1982), doruk noktasına seçimlerden hemen birkaç gün sonra ulaşan bir kampanya geliştirdik. Düşman birliklerine en sert darbeleri indiren bir harekat. El Salvador savaşı sırasındaki en ağır kayıpları verdirdik onlara ve en fazla sayıda silahı ele geçirdik. Bu nedenle, gerici silahlı kuvvetlerin her zaman olayları abartan komutanları, bu kez koltuklarını kabartarak açıklamalar yapamadılar. Garip ve ilginç bir saptamadır ki, seçim propagandasını yürütürken, bunun gerillaya karşı bir oylama olduğunu söylediler, ancak askeri alanda gerillanın başarılarından hiç sözetmediler. Bunu deneyecek olsalardı, ordunun içinde sorunlar çıkacaktı. Ordunun yalancı propaganda ile savaştaki artan kayıp ve yenilgileri saklama çabası sürüyor. Birçok asker, astsubay ve hatta subay yitirdiler.

Tanklarını ve personel taşıyıcılarını yok ettik. Silahlarını, hattâ toplarını aldık. Savaş sırasında uçaklarına zarar verdik, bunu kendi hava üslerinde verdiğimiz zararlar izledi.

General Garcia, seçimlerden 15-20 gün sonra askeri durumu değerlendirirken, savaşı kazanmak için ordunun FMLN'ye karşı en az beş yıl çarpışması gerektiğini söyledi. Kısa süre öncesine kadar askerler, 3 ay sürecek bir «temizlik kampanyası»ndan sonra her şeyin hükümetin denetimi altına gireceğinden sözediyorlardı. Bu, bizim 1982 Nisan'ında sona erdirdiğimiz harekatın çok duyarlı darbelerinin orduda yarattığı moral kırıklığını gösteriyor.

Düşmanın Morazan'daki saldırıları da büyük bir yenilgiyle sonuçlandı. Bunlar arasında, ABD'de eğitilen Ramon Belloso'nun tugayı da vardı. ABD'de eğitilmiş başka birlikler de bu saldırıda görev aldılar. İlk saldırılarında, Ramon Belloso'nun tugayının bir bölümü yok edildi. Kabul etmek gerekir ki, ABD'de eğitilmiş bu birlikler, silahlı kuvvetler içinde derin çatışmalar da ortaya çıkarmıştı.

Bu askeri operasyonda, yaklaşık ne kadar asker vardı?

Operasyona 4 binden fazla asker katıldı. Bunlar topçu ve hava desteğindeydiler. Geri püskürtüldüler, ağır bir yenilgi aldılar. Önemli miktarda savaş malzemesi kaptırdılar ve 2 Mayıs (1982)'da geri çekilmek zorunda kaldılar. Yeni saldırılar denediler ama, bizim silahlı kuvvetlerimizle ilk çatışmalardan sonra yeniden geri çekilmek zorunda kaldılar.

Bu yenilgilerinin öcünü almak için Rio Lempa bölgesindeki Usutalan'da iğrenç suçlar işlediler. Yaptık-

ları FMLN güçlerine karşı değildi, çünkü bu güçler orada yoktu. Doğrudan sivil halka karşıydı. Tüm evleri bombaladılar ve yıktılar; halkı cezalandırmak istiyorlardı. Çünkü halkın gerilla hareketini desteklediğine inanıyorlardı. Daha sonra başka bir gerekçe aradılar bu davranışlarına. Bölgeye gazetecileri getirdiler ve onlara yıkılan evlerin gerilla barınakları olduğunu söylediler. Alvaro Magana hükümeti döneminde de oldu bu. Bu da gösteriyor ki, yeni hükümet de karşı devrimci savaşı sürdürmekten yanadır. Faşist ağırlıklı rejimin bir davranış biçimidir bu. Ülkedeki diktatörlük gittikçe daha faşistleşiyor ama, daha önemlisi faşistler şimdi partileriyle kurumları ellerine geçiriyorlar. Bugünkü durumda en yeni olan bu.

Bu koşullar altında ekonominin durumu nedir?

Latin Amerika Ekonomi Komisyonu (CEPAL)'nun verilerine göre, —kafadan söylediğim için ufak yanlışlar olabilir— El Salvador ekonomisinin 50 dalında gerileme var. Bu yalnızca gelişme oranıyla ilgili değil, açık bir gerileme var. Eğer geçen yılın ulusal üretimi 1978'le kıyaslanırsa, bu üretim yine CEPAL verilerine göre yüzde 38 daha az. Bunun anlamı, ekonominin büyük ölçüde gerilediğidir. Fakat ülkenin bir bölümünde ekonomi hâlâ işlevini sürdürüyor. Özellikle ülkenin güney bölümü, başkent ve önemli kentler, savaşın sonuçlarını doğrudan yaşamıyorlar. Mutlaka başkentte de sabotaj eylemleri var ama, şuna da dikkat etmek gerekir ki, düşmanın en büyük stratejik güçleri San Salvador'da yoğunlaşmış durumda. Ulkenin batısında da gerilla eylemleri var. Ancak bunlar çok yoğun değil ve gerillalar bölgeyi doğu, orta ve kuzeydeki gibi kontrol edemiyor'ar. Diğer yandan, ABD hükümeti ekonomi canlılığını sürdürsün diye ülkeye dolar akıtıyor.

Her şeye karşın, ekonomi açık bir kriz içinde bulunuyor. Bu kriz, yalnızca ekonomik kurallardan kaynaklanmıyor, aynı zamanda savaşın bir sonucu. Bu durum büyük bir işsiz kitlesi de ortaya çıkarıyor. Bunların sayısı göç dolayısıyla biraz azaldı. Ben diyorum ki, yurt dışında en az yarım milyon kaçak var. Bunlar yalnızca kaçak da değil; Birleşik Devletler'e ve Meksika'ya iş aramaya gidenlerle birlikte hesaplanırsa, bu sayı çok daha büyür.

Devrimci hareket ve FMLN'nin silahlı kuvvetler içinde durum nasıl?

Hareketimiz, savaşın akışı içinde gelişti, büyüdü. Silahlı güçlerimiz şimdi daha fazla, aynı zamanda daha deneyimli. Bunun kanıtı, Kuzey Amerika'dan gelen yardımla gittikçe daha da büyüyen düşman silahlı kuvvetlerin zaferi kazanamamaları. Bizim güçlerimizin ateş yeteneği artıyor, teknik yetenekleri ve karargah düzeyleri de. Bu değerlendirmenin doğruluğunu, FMLN güçlerinin hükümet kuvvetlerine devamlı indirdiği darbeler kanıtlıyor.

FMLN, önemli bir gelişme gösterdi. Ancak, FMLN'nin başkent ve diğer kentlerdeki politik eylemleri azaldı. Bunun nedeni, düşmanın halk üzerindeki zorbaca baskılarında aranabilir. Ancak yalnızca bu değil. Aynı zamanda, politik mücadele biçimindeki değişiklik ve kentlerdeki koşullara uyma çabası da var. Politik eylemler için koşullar ve fırsatlar açısından bakılırsa, bugün ülkemizde üç bölge bulunuyor:

Bir yanda FMLN'nin denetiminde olan bölgeler var. Buralarda kitle hareketi güçlü ve yalnızca genç gerilla savaşçılarında değil, halkın büyük bölümünde kabul görüyor. Kitleler bizi destekliyor; denetimimizdeki bölgelerin, bizim deyişimizle destek üslerinin savunma-

sı için mücadele veriyor. Eğer bu destek olmasaydı, FMLN şimdiye dek çoktan yok edilirdi. 21 bin kilometrekare genişliğinde, savaşın bu boyutlara ulaştığı küçük bir ülke düşünün. Burada halk desteği olmaksızın ne yapılabilir? Hiçbir şey.

Bir de, düşmanın mutlak egemenliğinin olmadığı, ama bizim de yeterli denetim sağlayamadığımız, henüz üzerinde mücadele edilen ara bölge var. (Kurtarılmış bölgelerden sözetmiyoruz. Çünkü bütün ülke kurtarılmadan tam kurtarılmış bölge olmaz ve olmayacaktır.) Bu bölgede, destek üslerimiz bulunuyor ve yiyecek depolarımız vs. var. Eğer düşman buralara girerse, beklemediği bir direnişle karşılaşabilir. Bunlar, ne bizim ne de düşmanın kapsamlı denetim kurabildiği bölgelerdir.

Sonra başkent, diğer kentler ve ülkenin doğusunun bir bölümünü kapsayan, düşman denetimindeki bölgeler var. Buralarda düşmanın denetimi güçlüdür.

Politik mücadele olanakları, bu bölgelerin herbirinde farklıdır. En önemlisi de, dünya basınının bulunduğu, dünyaya açılan pencere durumundaki başkent. San Salvador'da FMLN'nin politik mücadeledeki gerilemesini tekrarlayıp duran yüzlerce yabancı gazeteci var. Bu, başkent ve diğer bazı kentler için doğru ve yalnızca kanlı baskılarla açıklanamaz. Bugünkü durum gelişmeye izin vermediği için, FMLN'nin yeni politik mücadele biçimi arayışlarının da bir sonucudur. Şimdi bir çözüm bulma çabasındayız ve bulacağız da.

FMLN için birlik sorunu da önemli. Biz bir parti değiliz. FMLN, herbiri silahlı güçlere sahip beş partiden oluşuyor. FMLN, devrimci güçleri biraraya getirmek için yürütülen büyük çabaların sonucudur. Sonunda devrimci güçlerin birliğine ulaşılabildi. Ülkemizde FMLN'nin dışında kalan hiçbir, gerçekten hiçbir dev-

rimci güç yoktur. Bu şimdiye kadar başka hiçbir yerde görülmemiş, çok önemli bir sonuçtur. Nikaragua'daki durumda sorun farklıydı: Orada, belli bir dönemde üçe ayrılan ve daha sonra (1979 Mayıs-Haziran'mdaki zafere ulaşılan nihai saldırıdan kısa süre önce) birleşen bir tek örgüt, *Nikaragua Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi* (FSLN) vardı.

Bizim durumumuz değişik: Biz, değişik yapısı ve politik koşulları ile herbirinin kendi silahlı kuvvetleri olan beş partiyiz. Biraraya gelmemiz çok güçtü ama, her şeye karşın bunu başardık. Politik mücadeleyi birlikte yürütmek ise, çok daha güçtü ve demokratik güçler bunu da başardı. Ülkemizin bütün önemli demokratik güçleri, *Demokratik Devrimci Cephe* (FDR)'de biraraya gelmiştir. Bu güçlüğü de biz aştık. Beş ayrı silahlı kuvvetin askeri eylemlerini eşgüdümlemek de çok güçtü ama, biz onu da başardık. Bu sonuçlara her zaman dikkat edilmelidir. Bunlar tanınmaya yardım eder. Çok önemli ileri adımlardır. Bunları görmezden gelip önce ayrılıkları görenler, gerçekleri ve gelişme eğilimlerini doğru çözümleyemiyorlar demektir. Biz tek bir parti değiliz, beş partiyiz. Bundan dolayı beş ayrı görüş var. Ancak sorunlar ve çelişkiler, her seferinde daha aza indirgeniyor. Daha olgunlaşıyoruz ve anlıyoruz ki, bizim ortak çalışmamız, ortak mücadelemiz, bizi tüm farklılıklara karşın ileri götürecektir. Yaşam bunu kanıtlıyor. Bu ortak eylemler ve birlik, FMLN'nin istikrara kavuşması yolundaki ileri adımlarda en önemli ve en belirleyici faktördür.

El Salvador devrimcilerinin edindiği mücadele deneyiminin önemi nedir?

El Salvador'daki devrimci mücadele deneyimi kanıtlamıştır ki, tüm mücadele yöntemleri kombine edil-

melidir: gizli, açık, silahlı ve silahsız. Bizim deneyimimizde olumlu ve olumsuz iki yön var. Eğer tüm mücadele biçimlerini birleşik hale getirebilecek durumdaysak, devrimci süreç tüm bölgelerde başarıyı amaçlar. Biraz önce kentlerdeki politik mücadele konusunda söylediğim gibi, eğer bu yöntemlerden bazıları zayıf olursa, güçlükler ortaya çıkar.

Devrimci halk savaşı, tam anlamıyla bir askeri savaş değildir. Doğal olarak, bu savaşın silahlı yanı en önemlisidir, yoksa adına savaş denmezdi. Fakat mücadele politik alanda ve diplomaside de gelişmelidir. Tüm mücadele biçimleri birlikte yürütülmeli ve doğru bağlantılar kurulmalıdır.

Derin bir inancı vurgulamak istiyorum. Tüm güçlüklere, Salvador halkının mücadelesindeki tüm inanılmaz olaylara karşın, eğer düşmanın karşımızda gördüğümüz tüm gücüne karşın, bu mücadeleye uzun erimli bakılacaksa, buna inanmak gerekir: El Salvador'daki devrimci hareket zaferi kazanacaktır. Zaferi kazanacaktır ve Latin Amerika Devrimine önemli bir katkıda bulunacaktır.

Kendi deneyimimizi teorik olarak değerlendirmeyi denedik. Hiç kimseye bir şey öğretme çabasında değiliz. Tersine, mücadelemizin güçlü ve zayıf yönlerini daha iyi anlamayı devrimciler için bir görev sayıyoruz. Lenin'in kuramını herkes bilir: Devrimci teori olmadan, devrimci pratik olmaz. Devrimci pratik, teorinin kaynağı ve yeniden denenmesinin ölçüsüdür.

Yineliyorum: biz, bu mücadeleyle birlikte deneyimimizi başkalarına da ulaştırmak ve yolumuz olan Latin Amerika devrimci hareketini karşı darbelerden korumak için bir teori geliştirdik. Latin Amerika'da bizim tarihsel deneyimimizden geliştirdiğimiz teoriyi be-

nimseyecek güçler vardır. İnanıyoruz ki, Orta Amerika'da, Latin Amerika devrimi bilimsel ve politik açıdan, etkili bir temel üzerinde çözümlenmeye başlanmıştır.

HALKIMIZ BARIŞ İSTİYOR

Komutan Roberto Roca İle Konuşma

FMLN Yüksek Komuta Heyeti üyesi ve Orta Amerika Devrimci İşçi Partisi (PRTC) Genel Sekreteri Roberto Roca, El Salvador'daki durumu çözümleyerek, FDR ve FMLN'nin El Salvador hükümeti ile diyalog için önerilerini anlatıyor.

Komutan Roca, El Salvador'daki mevcut politik durumu ve özellikle hükümetin politik planları ile iktidarda olan güçlerin fraksiyonları arasındaki mevcut çelişkileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

El Salvador'daki sömürücü sınıfların iç politik durumu, 1981 ortasından bu yana derin bir biçimde süren ve o zamandan beri pratikte bir çözüm yolu bulunamayan iktidarda öncülük krizini saptayalım önce. Ancak 28 Mart seçimleri gösterdi ki, ne kendi iç çelişkilerini çözebilirler ne de ülkemizin içinde bulunduğu genel krizi.

Seçimlerden 6 ay sonra krizin hâlâ sürdüğü açıkça görülebiliyor. Bu nedenle, hükümetin politik planları bir istikrarın işareti olamaz. Yeni durum El Salvador'a ABD tarafından dayatılan hükümeti güçlendirmez. «Ulusal Birlik» (hükümet tarafından propagandası yapılan) propagandaya yönelik basit bir tumturaklı söz olarak kalmıştır. 28 Mart seçimlerinden sonra hükümete katılan partiler arasında Hristiyan Demokrat Parti (PDC)'nin doğrudan doğruya hükümet etmek yerine, gittikçe daha açıkça dışlanması önemli bir olgudur. Bunun anlamı, ARENA ta-

rafından yönetilen aşırı sağın gerici gruplarının iktidardaki etkinliklerinin artışıdır.

Hem PDC, hem de ABD, bu olaya dikkat etmeden krizin büyük sermayenin en gerici bölümünün tam iktidar olmasıyla sonuçlanmasını önlemeye çalışıyorlar. Bu çerçevede, ABD'nin Alvaro Magana hükümeti aracılığıyla uygulamaya çalıştığı politik planları görmek gerek. Apaneca Paktı'yla ulaşılan kararlar, Magana hükümetinin Reagan yönetimine bağımlılığının bir göstergesidir.

Apaneca Paktı, ABD Büyükelçiliğinin, bu paktı ABD Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla büyük sermayenin en önemli unsurlarına dayatmayı öngören politik planlarındaki değişikliğin ana unsurudur. Burada konu, burjuvaziyi kendiliğinden yanaşmadığı birlikte politik davranışa zorlamayı amaçlayan kararsız denemedir. Buna karşın, Apaneca Paktı, imzalandıktan hemen sonra bir krize yolaçmış, hatta burjuvazi içinde iktidar mücadelesi yaratmıştır.

Apaneca Paktı'nın ortaya çıkardığı politik kararların işlevi nedir?

Apaneca Paktı ile üç komisyon kurulacaktı: Barış Komisyonu, Siyasi Komisyon ve İnsan Hakları Komisyonu. Bu komisyonların kurulup kurulmayacağını göreceğiz. Bu komisyonlarda, burjuvazinin iç iktidar kavgaları kısmen depolanacaktı. Ancak, üç komisyonun kurulma kararından iki ay sonra yalnızca biri kurulabildi: Sivasi Komisyon. Ve bu da PDC (Hristiyan Demokrat Parti) dışarda bırakılarak kuruldu. Hükümet bu komisyonlarla askeri alanın dışındaki üç önemli soruna al atmak istiyor.

Birincisi, El Salvador İnsan Hakları Komisyonu

(CDHES)'nun bağımsız çalışması ve El Salvador'da her gün insan haklarının çiğnendiği konusunda dünyayı aydınlatma gereğinin anlaşılmış olması olgusu. Bu yüzden Reagan yönetimi ve işbirlikçileri, içinde başka politik güçlerin de yeralacağı, hükümet denetiminde bir komisyon oluşturmaya çalışıyorlar. Bunun amacı da, bu komisyonun Alvaro Magana rejimi için yararlı olacak açıklamalar yapması. Ayrıca bu «İnsan Hakları Komisyonu», Regan yönetiminin, El Salvador hükümeti ve silahlı kuvvetlerini askeri ve ekonomik açıdan desteklemesini kolaylaştıracaktır. Onlar, sürekli askeri açıdan yenilmez hale gelmenin ve halk düşmanı politikalarını devam ettirmenin umutsuz çabası içindeler.

İkincisi, «Siyasi Komisyon»un merkezi bir görevi var: Bugünkü geçici hükümeti seçim yoluyla değiştirecek bir zaman ve yöntem planı yapmak. Bu Siyasi Komisyon, şimdiden ABD'li savaş kışkırtıcılarının ulaşmak istediği sonuca varmış durumda: İktidardaki her grubun temsilcilerinin seçim sonuçlarıyla belirlenmesi. Doğal olarak ABD, halkın katılımını güvenceye alacak ciddi bir demokratikleşme sürecinden yana değil.

Üçüncüsü, «Barış Komisyonu»; görünüşte —yalnızca görünüşte— bir barışm olanaklarını arayarak, kendilerinin barışa hazır olduğu yalanını yayacak. Bu komisyon, barışın merkezi sorununu ele alabilecek durumda değil, çünkü bu sadece savaşın tarafları arasında görüşülebilir. Yani bir yanda FMLN/FDR, diğer yanda hükümet, silahlı kuvvetler ve yasa koyucu organları. Görüşmeler, iktidarı gerçekten kullanan silahlı kuvvetler ile yapılmalıdır. «Barış Komisyonu» gerçekte hiçbir politik güce sahip olmayan, bir yanıltma manevrasıdır, basit bir propaganda aracıdır. Halk tarafmdan istenen, halkın uğrunda kanını döktüğü ve gerçekten demokra-

tik bir hükümetle mümkün olan barış, halkm politik isteklerinin gerçekleşmesini engellemeyen bir hükümetle mümkün olan barış, yalnızca resmi görüşmeler yoluyla kazanılabilir.

Politik ve askeri ayrımı yapmadan sormak gerekirse, FMLN, General Garcia'nın (Savunma Bakanı), *gerillanın gerçi yok edilemediği ama, yenilgiye uğratıldığı yolundaki açıklamaları konusunda ne düşünüyor?*

Kimse, General Garcia'nın, kendisiyle çelişkiye düşse de, basın önündeki alışılmış yalanlarına engel olamaz. Eğer Garcia, gerilla henüz yok edilemedi ama, yenildi diyorsa, bu kendisinin arzuladığı bir düştür ve gerçekle hiçbir ilgisi yoktur.

Garcia, Kurucu Meclis'teki raporunda, ordunun yaşadığı gerçeği çok açık biçimde ortaya koymuştur. Kendi verdiği sayılara göre, ölüler, yaralılar ve FMLN tarafından tutsak edilen askerlerin sayısı, bütün El Salvador silahlı kuvvetlerinin sayısının yüzde 10'udur. Eğer daha doğru sayı verecek olursak, resmi kayıtlara geçen kayıpların sayısı, halk katili ordunun karşı devrimci operasyonlarda kullandığı tüm birliklerin sayısının yüzde 15'ini kapsamaktadır. Garcia, aşağıdaki kayıpları kabul etmektedir: 1073 ölü, 2584 yaralı —hatta ağır yaralı— ve kendisinin «kaybolmuş» diye nitelediği 144 tutsak. Resmen açıklanan kayıpların sayısı, FMLN'nin bugünkü yeteneklerini ve gücünü her türlü yalandan daha iyi ortaya koymaktadır.

Bu kayıpları veren hiçbir ordu zafer kazanmış olarak tanımlanamaz. Bu, Reagan yönetimi ile El Salvador hükümetinin geniş kapsamlı lojistik, mali ve danışmanlık desteğine sahip bir ordu için çok daha fazla geçerlidir.

Ek olarak, Garcia'nın açıklamalarında kabul ettiği başarımız güvence altındadır. FMLN'nin denetimindeki bölgeler sadece elde tutulmakla kalmamakta, halk iktidarının kurulmasıyla güçlenmekte ve genişlemektedir. Bu bölgeler sayesinde askeri yeteneğimiz artmıştır ve savaş tekniğine hakim olmakta önemli bir noktaya ulaştık. Silahlı düzenimiz, yavaş yavaş düzenli ordu niteliği kazanıyor. Bu, uyguladığımız bütün eylem ve askeri operasyonlarda kendisini gösteriyor. Halen, askeri ünitelerimiz, üslerimizden çok uzak noktalara operasyon düzenleyebiliyorlar. Komutanları karar verdiğinde kentlere saldırıyorlar ve ülkenin en önemli ulaşım bağlantılarına egemen olabilecek bir durumdalar.

FMLN'nin 1982 Haziran ve Temmuz aylarında uyguladığı eylemler bu durumu açık biçimde doğruladı.

Tüm cephelerde, bize ileri adımlar sağlayan geniş kapsamlı operasyonlar düzenledik. Hükümet birliklerinin, bizim denetimimizdeki bölgelerin sınırında «Büyük Zafer» operasyonu, sivil halka karşı birçok cinayetler işlenmesine yolaçtı. Bu alçaklık, nasıl umutsuzca bizim denetimimizdeki bölgelerin genişlemesini engellemeye çalıştıklarını gösteriyor. Ancak burada doğrudan bir nedensellik bağlantısı yok. Bu halk katliamı, bu canice davranışlar bizim ilerlememizi engellemekten uzak. Tam tersine, bizim denetimimizdeki bölgelerin genişlemesine ve gelişmesine katkıda bulunuyorlar; çünkü halk baskının ve katliamın yalnızca halkın kurtuluş sürecine aktif olarak katılmakla karşılanabileceğini öğrendi. Garcia'nın gerçekleştiremediği dileklerinin asıl görünüşü bu. Tam tersine, FMLN yokedilemeyeceğini, savaşta ileri adımlar atabileceğini ve zafer kazanma olanağına sahip olduğunu gösterdi.

FMLN'nin inandığı gerçek, savaşı kazanmaktır.

1982 Ekim saldırısında, yalnızca 11 ve 12 Ekim günleri yüzlerce tüfek, bazı ağır silahlar ele geçirdik ve 70'ten fazla tutsak aldık. Bunlar arasında iki de subay vardı.

Garcia, başka olayları da gizliyor. Silahlı kuvvetlerin bazı mensuplarının, resmi görevlerini kendi çıkarları için kullandıkları gerekçesiyle tutuklandığını açıklamak zorunda kaldı. Ancak Garcia çok sayıda asker ve subayın emirlerine karşı gelmekten cezalandırıldığını söylemiyor. Söylemediği birşey de, çok sayıda ordu mensubunun yüksek komuta heyetine karşı komplo kurmak suçundan tutuklandığı. Garcia, bu olayları kabul etmek istemiyor ama, gerçeği de bütünüyle gizleyemiyor.

Garcia'nın, FMLN/FDR ile diyalog olanağı aramaktan ısrarla kaçınması konusunda ne diyorsun?

Eğer Garcia, silahlı solcularla bir diyalog olanağı görmüyorsa, bu tür açıklamaların altında yatan iki neden vardır. Birincisi, Garcia diyalogu reddeden önde gelen hükümet üyelerinden biriydi. Burada, başkanın tavır almasını bekleme (bir hükümet üyesinin yapması gerektiği gibi) doğallığı çiğneniyor. Hastalıklı bir acelecilik içine düştü ve kamuoyundan gizlenemeyen çelişkiler yarattı. Diyalogu reddedişinin ardında kesinlikle pekçok çıkar yatıyor. Birincisi, kazanamayacağını kendisinin de iyi bildiği bir savaş noktasında, diyalog ya da görüşmeler sürecinde yeralma endişesi. İkincisi, adım adım yenilgiye yaklaşan bir ordunun sözcüsü için, görüşmeleri kabul etme güçlüğü. Ancak başka nedenler de var: Orta rütbeli subaylar tarafından birçok fırsatta ortaya konulduğu gibi, savaşın devamı yalnızca yüksek rütbeli subaylar değil, aynı zamanda baskı organlarının yöneticilerine ve en ahlaksız suçlulara dikkate değer bir gelir sağlıyor.

Savaşın uzaması, faşistlere silahlı kuvvetler bütçesinden önemli miktarda parayı kendi ceplerine aktarma olanağını veriyor. Diyalogun faşistlerce çarçabuk reddedilişinin bir başka sebebi de, barışın önünde en büyük engel olarak yeralan kişilerden hesap sorulması olgusundan geliyor. Bu kişiler, halka karşı suç işlemekten ve orduyu en gerici, en halk düşmanı ve halkın çıkarlarını en çok çiğneyen bir ordu haline dönüştürmekten sorumludurlar.

Görüşmelerde her zaman varılması gereken bir nokta açık: Bu kişiler, artık hükümeti ele geçirme ve askeri, halk düşmanı eylemlere sürme fırsatı bulamayacaklardır. Bu kişiler her türlü barış görüşmesine karşı tutum almaktadır ve onların iktidarda kalışı, savaşın sürmesi için bir nedendir. Bunu biliyorlar ve bunun için barışı yakınlaştırma olasılığı bulunan her girişime anında karşı çıkıyorlar.

Barış üzerine çok konuşuldu. FMLN'nin, El Salvador hükümetiyle bir diyalog olanağı konusunda görüşü nedir? FMLN/FDR, gerçekten diyalogun El Salvador'da barışın sağlanması olanağını yaratacağına inanıyor mu?

Eğer, savaşı yöneten partiler arasında görüşmeler yapılması konusunda tavır alıyorsak —bu aracılar ya da yerli ve yabancı gözlemciler huzurunda olabilir—, bu durumda ülkemizde bir barış olasılığı görüyoruz demektir. Bizim sürekli hazır oluşumuzun temelinde, barışı her zaman olası görme yolundaki değerlendirmemiz yatıyor. Bu da, bir hükümetin sosyal adalet ve halkımızın sorunlarını çözmede yabancı müdahalesi olmayacağını garanti etmesi halinde olur. Bizim diyaloga hazır oluşumuz, aynı zamanda Orta Amerika'da yumuşamaya bir katkıdır. Bu tümünden önemlidir; çünkü savaşın

bölgeselleşmesi, tüm Orta Amerika'ya yayılması, global bir gerilim ağı yaratacaktır.

Biz tekrar tekrar her zaman diyaloga açık olduğumuzu ifade ettik. İnanıyoruz ki, halkımızın özlemlerine gerçek yanıt, barıştır. Diyalog önerisi, FMLN/FDR içinde bütünleşmemiş ama, bir bölümü savaşan politik güçlerin çoğunluğu arasında tartışılan bir sorunun da yanıtıdır. Bu aynı zamanda, Papa Jean Paul II, Meksika, Fransa ve Venezüella hükümetleri, sayısız kişi, hükümet ve politik güçlerin bize yönelttikleri çağrıların da bir yanıtıdır. Diyaloga hazır oluşumuz, bir barış olanağını değerlendirmek amacıyladır ve FMLN/FDR'nin sorumluluk bilinci ile barıştan kazanacakları ile ilgilidir.

Halkımız, haklı bir savaş yürütüyor. Özgürlüğü elde etmek için mücadele ediyor ve ölüyor. Halk, savaşı ne aramış ne de istemiştir; çünkü halk özgürlük ve sosyal adalet arıyor. Savaş bize adaletsizlik isteyenler ve ülkemize emperyalist bilyük sermayeyi getirenler tarafından dayatılmıştır. El Salvador halkı iç ve dış düşmanları iyi tanıyor.

FMLN/FDR, bir barış bulmak için hazır olduğunu gösteriyor. Onun için savaşı yöneten partiler arasında bir diyalog arıyoruz ve bu diyalogda, farklı politik güçlerin, barışa ulaşmak konusundaki görüşlerini açıklamaları gerektiğini ifade ediyoruz.

Bunun için, diyalogun tarafların belli noktalarda birleşmesini sağlayacağı gibi, çok sayıda gözlemci önünde yapılmasını istiyoruz. Gerçekçi, önü açık bir yoldur bu.

Eğer tüm bu çabalarımıza karşın, faşistler, büyük oligarşik sermaye ve Reagan yönetiminin savaş kışkırtıcıları savaşı sürdürmeye çalışırsa, El Salvador halkı

ve onun koruyucu birlikleri FMLN/FDR, direnecekler ve işgalcilere, katillere ve anavatan hainlerine karşı zafer kazanacaklardır.

Venceremos!

HALK DENETİMİNDEKİ ÜLKE

Toplumsal Araştırma Ve Eylem Merkezi (CIAS) Raporu

Ülkenin yaklaşık yüzde 18'i, aşağı yukarı 4000 kilometrekarelik bölüm, FMLN/FDR tarafından örgütlenen halkın denetim ve yönetiminde bulunuyor. Bu bölgeler genişliği değişen geçiş bölgeleriyle sınırlandırılmıştır. Bu bölgeler, üzerinde rejim ve devrimci birlikler arasındaki mücadelenin sürdüğü alanlardır ve «hiç kimsenin ülkesi» diye tanımlanabilir.

FMLN/FDR'nin toprak kontrolü, devrimci halk ordusu ile ona bağlı halkın yaşadığı 7 bölgeyi kapsıyor.

1. Chalatenango eyaletinin kuzeydoğu bölgesinde yaklaşık 1000 kilometrekarelik bir bölüm, Honduras'ın güney sınırından kuzeyde Cerron Grande gölü arasında yayılmıştır. Bölge içinde gerilla askerlerinin de bulunduğu, 45 bin kişinin yaşadığı 90 yerleşim merkezini kapsıyor.

2. Morazan eyaletinin kuzeyinde, Honduras sınırından Torola Irmağına kadar olan 1200 kilometrekarelik ve 82 köyde 40 bin kişinin oturduğu bölge denetim altındadır.

3. FMLN/FDR, Guazapa yanardağı çevresinde bu-

lunan Cuscatlan eyaletinde, 35 bin kişinin yaşadığı 350 kilometrekarelik toprağı denetliyor ve yönetiyor.

4. San Vicente eyaletinin kuzeyinde, Panamerikana Caddesi ile Cabanas eyaletinin güney sınırı arasında 20 bin insanın yaşadığı yaklaşık 200 kilometrekarelik bir bölge de denetim altındadır.

5. San Vicente eyaletinin merkezinde, Chinchontepec yanardağı çevresinde ve La Paz eyaletinin de bir bölümünü içine alan denetim altındaki bölge yaklaşık 450 kilometrekaredir ve buradaki halkın nüfusu 30 bindir.

6. Usutalan'ın batısında, Lempa ırmağı sahilindeki yaklaşık 3 bin kilometrekarelik, 30 bin insanın yaşadığı ve denize kadar uzanan bölge de FMLN/FDR'nin denetimi altındadır.

7. Usutalan ve San Miguel eyaletlerinde sahil bölgesinde 12 bin kişinin yaşadığı, 120 kilometrekarelik alanı kapsayan denetim altında bir bölge daha bulunuyor. Toplam nüfusu 200 binden fazla Salvadorlu halk denetlenen bölgelerde, biraz daha küçük bir sayı ise, üzerinde henüz mücadele edilen topraklarda yaşıyor.

Aşağıdaki bilgiler, demokratik ve devrimci denetim altındaki bölgelerde yaşayan halkın günlük yaşamı, gereksinimleri, kazanımları, çabaları ve umutlarını anlatmaktadır.

ÖRGÜTLENME

Poder Popular (Halk İktidarı)'ın kuruluşu, bizim için kurtuluş savaşının gelişiminde niteliksel bir sıçrama anlamına geliyor. Poder Popular —gelecekteki demokratik devrimci cumhuriyetin çekirdeği— pratikte tüm ülkede düşmanın politik, ekonomik, toplumsal ve

askeri iktidarını yerle bir edecek olan toplumsal ilişkilerin süreklilik gösteren süreci demektir.

Denetim altındaki bölgelerde, devrimci halk ordusu, halk gerillası, halk milisi üyeleri ile çok sayıda sivil yaşıyor. Bu gruplar, devrimci sürecin gerekliliklerinden ve bölgelerin gereksinimlerinden yola çıkarak, kollektif olarak örgütlenebilmek için birbirleriyle sürekli danışma halindedirler. Bu gereksinimler, mal ve hizmetlerin dağılımı, sağlık, eğitim, öğretim, savunma, vb. dir.

Denetim altındaki bölgelerin örgütlenmesi, bir yerde yaşayan tüm halkın yeraldığı ve halk iktidarının yöneticilerini seçtiği Halk Meclisi'ne dayanıyor.

Köylerin halkı, 15'er hanelik gruplar halinde örgütlenmiştir. Her grup, yönetici olarak üretim, eğitim ve sağlık hizmetlerindeki gelişme durumuna göre 4,5 ya da 6 Companeros (yoldaş) seçmektedir.

Seçim taban meclisleri tarafından uygulanmakta ve yerel milislerin Companeros'larınca yönetilmektedir. Herkes kendi tanıdığı ve yönetim çevresi adayı olarak desteklediği bir ya da daha çok kişiyi Meclis'e önerebilmektedir. Seçilemeyen adaylar genellikle seçilenlerin yedeği olmaktadırlar. Poder Popular'ın yönetiminde, milisin bir Companero'su, askeri görevlerinin yanı sıra yeralmaktadır.

Yönetim, şu unsurlardan oluşmaktadır:

— Halkın kurtuluş sürecine katılımını denetleyen örgütlenmeden sorumlu bir Companero,

— Sağlık işlerinden sorumlu bir Companero,

— Üretim ve dağıtımdan sorumlu bir Companero,

— Savunmadan sorumlu bir Companero.

Ancak bu yapı esnektir. Yere ve duruma göre, yönetim daha büyük olabilir. Bir örgüt birimindeki hal-

kın sayısı büyükse, bir yönetim lideri seçer; eğer küçükse, birkaç birim biraraya gelip bir yönetim oluştururlar.

Tabandaki meclisler her sekiz günde bir toplanırlar. Bu toplantılarda, komün'ün sorunları tartışılır, görevler dağıtılır ve çalışma seçenekleri ele alınır.

Tüm bölgelerdeki çeşitli yönetimlerin temsilcileri, ayda bir karşılıklı bilgilendirme, mevcut gereksinimlerin giderilmesi planlarının hazırlanması ya da üretimin dağılımı ve dağıtımı çalışmaları için biraraya gelirler. Örneğin, Los Ranchos ve San Isidro (Chalatenango)'da halk iktidarı, bölge sakinlerinin gerillalarla birlikte yemek yiyebilecekleri bir ortak mutfak kurmuştur.

Halk iktidarının ulusal düzeyde meclisleri de toplanmış, ancak savaş durumu bu tür toplantıların düzenli hale gelmesini engellemiştir.

ÜRETİM

Bizim doğrudan üretim amacımız, bölgedeki halkın ve gerillaların temel gereksinimlerini karşılamaya yöneliktir. Orta erimli amacımız, iktidarı aldıktan sonra bağımsızlığa hazır olmak, kollektif üretim koşullarını yaratmak ve her türlü sömürüye son vermektir.

Şu anda da, oligarşiden kamulaştırdığımız topraklar ile yoksul Campesinos (çiftçiler)'a ait toprakları kullanıyoruz. Gerilla kampları normal olarak sonuncularda bulunuyor. Topraklar temelde halkın malıdır. Bir toprak parçasına sahip Campesinoların çoğunluğu, topraklarını komün'ün ortak işlemesine sunmuştur.

Parolamız: «Toprak herkese aittir ve herkes için vardır..» Gerçi hala özel topraklar vardır, ancak savaş, özel mülkiyeti kaldırıp kollektif mülkiyeti yaratmaya

zorlamaktadır. Savaşta üretimi garanti edecek bir toprak reformu başlamıştır. Böylece, en doğrudan gereksinmeler karşılanacak ve uğrunda mücadele verdiğimiz yeni toplumun üretim ilişkileri uzun erimde sağlanacaktır.

Campesinolar (çiftçiler) üretim kollektiflerinde çeşitli yiyecek maddeleri üretimini kararlaştırmışdır. Örneğin, Chalatenango'da, beş kollektif tahıl üretimi için, dört kollektif sebze üretimi için çalışmaktadır. Bu kollektiflerin mensupları, üretim planları, tarımsal olanaklar, alanların seçimi, tohum ve hasat nitelikleri, bir ordu saldırısı durumunda koruma olanakları gibi konularda ortak karar almaktadırlar.

Gerçi her bölgede önce kendi kendine yetme sözkonusudur ama, böigelerin dışındaki çiftçilerin büyük bölümü için de planlar yapılmaktadır. Değişik denetim altındaki bölgeler arasında sık sık değişim yapılmaktadır. Ordu saldırılarından ağır zarar gören bölgelere de yiyecek maddesi gönderilmektedir.

Üretim kollektiflerinin sorumluları, her hafta yerel yönetime çalışmalarındaki gelişme ve zorluklar konusunda bir rapor vermektedir.

KİM NE ÜRETİYOR?

Bir komün'ün tüm üyeleri üretime katılmaktadırlar. Görevler erkekler, kadınlar ve çocuklar arasında bölüştürülür. Çocuklar okul ödevlerini aksatmadan su ve tahta taşınmasına yardımcı olurlar. Gerilla askerleri de çeşitli görevlere belli ölçüde yardımcı olurlar. Omuzlarında tüfekleriyle bölgenin gereksinimlerini karşılamak için sivil halkla birlikte çalışırlar.

Çiftçilerin geleneksel çalışma biçimlerine geri dö-

nüyoruz; çünkü diğer tekniklere güç ulaşıyoruz. Oligarşiden yavaş yavaş makineleri alıyoruz. Ancak genellikle, çiftçilerin bildikleri ve elimizdeki malzeme kullanabildiğimiz tek araç durumundadır. Su yolları ve kanallar yoksa, sulamada bambu kamışı kullanılır. Kimyasal gübre yoksa, her çeşit dışkıdan yararlanılır.

Ürettiklerimiz arasında mısır, kara fasulye, pirinç, ile patates, havuç, hıyar, domates, salatalık gibi sebze çeşitleri bulunuyor. Tropik iklimde, çok çeşitli meyva çeşitleri de yetiştiriliyor.

Halkın et ve süt gereksinimini karşılayacak hayvancılık da, biz şimdiye dek bu alanda hiçbir gereksinimimizi karşılayamadığımız için, büyük çabalar göstermemize yolaçtı. Örneğin, Guazapa bölgesinde, çocukların süt ihtiyacı için üç süthane kuruldu. Ancak henüz her çocuğa haftada beş bardaktan fazla süt verebilecek bir üretimi gerçekleştiremedik.

Sığır derilerinden ayakkabı, örtü, sedye ve sırt çantası yapıyoruz. Hatta kemiklerden de yararlanıyoruz. Bunlardan bomba imalinde kullanılan mermi parçaları elde ediyoruz.

Bizim için en ağır sorun, düşmanın operasyonlarıdır. Bazı bölgeler var ki, buralarda yapılar göreli olarak kolay kurulabiliyor. Ama diğerlerinde, bombardımanlar harmanları, hayvanları ve ahırları yokediyor. Bazen birşeyler kurtarılabiliyor. Bir hayvan ya da bir iş aracını yanınıza alabiliyorsunuz ama, çiftçinin yaşamı sözkonusu olunca herşey taşmamıyor. Atölyeler, bulunduğu yerden götürülemiyor.

Bazı bölgelerde ürünler ve hayvanlar zehirden zarar görüyor. Bu durumlarda ya üretim düşüşü ortaya çıkıyor ya da tüm hasat yitiriliyor. Zaman zaman tarlaların sulanmasında kullanılan sudan da zehir bula-

şıyor ve bu, bölgedeki sivil halkın beslenmesinde ağır sonuçlar yaratıyor.

Tüm mevcut güçlüklere karşın, bazı bölgelerde şu ya da bu ürünle tam bir «kendi kendine yetme» amaçlanıyor. Örneğin Guazapa bölgesinde mısır ya da ülkenin doğusunda kara fasulye üretimi.

Irmaklar ve göllerin bulunduğu bölgelerde balıkçılık gerekli proteini sağlıyor. FMLN birkaç aydan beri, kıyılarda da denetim sağlamış durumda. Buralarda balıkçılık birlikleri oluşturuldu. Bu birlikler, yakaladıklarını halkın kurduğu ve çok başarılı sonuçlar veren dağıtım yerlerine devrediyorlar.

Kümes hayvanları, ada tavşanı, domuz ve keçi yetiştirmeye de büyük değer veriyoruz. Çok kullanışlı bir besin maddesi olan arı balı üretimi de artış gösterdi. Elektrik olmadığı için, bal peteklerinden mum yapıyoruz.

Son zamanlarda her türlü çuval ve ip örmeye yarayan bitkiler yetiştiriyoruz. Bu arada bazı maddelerde konserve tekniğini geliştirdik. Böylece, büyük saldırılarda düşman hasadımızı yokederse, en azından çocuklara yiyecek birşeyler verme olanağı buluyoruz.

El emeği isteyen işler için de, denetimimiz altındaki bölgelerde elbise, ayakkabı, fişeklik, sırt çantası, çadır, kanepe ve yatak imal eden atölyeler kurduk. Bu atölyelerde kooperatif biçiminde üretim birlikleri işgörüyor. Atölye sorumluları, her hafta, üretim ve beslenme başsorumlusuyla biraraya gelerek, neyin ne kadar üretildiğini konuşuyorlar. Her atölyenin kendi iş ve zaman planı vardır. Böylelikle taban ile yönetim arasında bir değişim olur. İki taraf da seçenekler önerir, tartışır ve mevcut gereklilikleri gözönüne alarak karar verir.

Çeşitli bölgelerde kurulan terzi atölyeleri büyük ba-

şarı sağlamıştır. Buralarda, kıvanç ve sevinç içinde askeri sektörün yoldaşlarının gereksinimini karşılamak ve sivil halka giysiler dikmek için kadınlar çalışırlar. Chalatenango bölgesinde, tüm çocuklar bu tür atölyelerin ürettikleriyle giyinmişlerdir.

SOSYAL ALAN

Bu alanda görevler —toplumda kardeşçe ve devrimci yaşamın gelişimi ve aile için çaba göstermek, sağlık ve eğitim kampanyaları gerçekleştirmek için— kollektiflerin sorumlularınca çözümlenir. Halk iktidarı toplumsal ilişkilerin çatışma olmaksızın gelişmesi konusunda dikkatlidir ve çatışma durumlarında suçluyu cezalandırmak yerine davranış biçimlerini düzeltme yoluyla hakemlik görevi yapar.

Halk iktidarı bölgedeki doğum, düğün, vaftiz gibi toplumsal olayların kayıtlarını da tutar. Eğer iki kişi evlenmek isterse, bu kararlarını Kollektif'e bildirirler. Daha sonra tüm bölge sakinlerinin katıldığı basit bir tören yapılır. Bu evliliğin Companeros'un işlevini değiştirme ve bunları başka çalışma alanlarına kaydırma konusunda yararı konuşulur.

Denetim altındaki bölgelerde geleneksel anlamda çocuk yuvası yoktur. Küçük çocuğu olan anneler eğer çalışıyorlarsa, çocuklarına ortak bakmak için toplu halde bir çözüm yolu bulurlar. Ana-babalarını yitirmiş çocuklara da, bu anneler kollektifi tarafından bakılır.

Bazı bölgelerde caddelerin bakım ve temizliği, yönetimevleri ve diğer kamu kuruluşlarıyla ilgilenecek kamu işleri komiteleri vardır. Örneğin, San Antonio Los Ranchos'ta, kollektif evi bugün halk iktidarının kullandığı yer haline getirilmiştir. Burada FMLN bayrağı dalgalanır ve örgütlü Companerolar kötü yönetirler.

Sağlık alanında tıp birlikleri kurulmuştur. Bu birliklerin başında bir «Tıp Komisyonu» vardır. Bu komisyon bir doktor, bir anestezist ve üç sıhhiyeciden oluşmuştur. Bunlar birlikteki diğer kişileri tıp konusunda eğitirler. İlk yardım, hasta bakımı ve küçük cerrahlık işleri öğretirler.

Sağlık ve hastalıktan korunma birlikleri, koruyucu tıp, sağlık hizmetleri, beslenme ve cinsel eğitim konularında kurslar verirler. Bu birliklerin öncülüğüyle zeytin ağaçlarından elde edilen yağdan sabun üretilir ve denetim altındaki bölgelerde yaşayanlarm günlük banyoları yürütülür.

Sağlık hizmetleri üç düzeyde etkilidir: İlk yardım, sıhhiyeler tarafından yapılır. Hastanın ağır olduğu durumlarda doktor getirilir. Eğer ameliyat ya da alçılama gerekliyse, hasta hastaneye götürülür.

İlaç satın almak güçtür. Bunları denetim altındaki bölgelere taşımak ise, daha güçtür. Öte yandan, büyük ordu saldırılarında çok sayıda yaralı olur ve daha çok ilaca gerek duyulur. Birçok ilacın eksikliğini hissedersiniz.

Bu durumda bu ilaçları ele geçirmeye ya da bazı şifalı bitkilerden yararlanmaya bakılır. Ağaç kabukları, kökler, şifalı otlar ve kocakarı ilaçlarından yararlanılır. Bunlar doğal olarak bugünkü savaş halinde, sınai ilaçların yerini tutamazlar. Çünkü birincisi, ülkemizde doğal malzemeden yararlanarak hastalıkları iyileştirecek bir kültür yoktur. Öte yandan, çok duyarlı olan bu bitkiler, düşman saldırılarında ilk tahrip edilecek hedefler arasındadırlar.

Bir başka sorunumuz da, yeterli tıbbi donanıma sahip olmayışımızdır. Halen denetim altındaki bölgelerde tam donanıma sahip iki askeri sahra hastanesi var-

dır; bunların gereksinimleri ise olağanüstü pahalıdır. Ormanda ise sağlık hizmetleri ve doğal ilaç olanakları çok sınırlıdır. Boş kiliseler ve çiftçi evleri, askeri hastane görevi yaparlar. Somyalar ameliyat masalarıdır. Hastalar yatak olarak yere serilen şiltelerde yatarlar. Araçlar ilkeldir. Ameliyatlarda kullanılan bıçaklardan kangren olanların sayısı az değildir.

Sağlık sektörü, genel olarak üç alt bölüme ayrılır:

1. Tedavi tıbbı, yani iyileştirici tıp,

2. Koruyucu tıp, bu aşı kampanyalarının uygulanmasına bağlıdır,

3. Çevre hastalıklarından kurtarma. Bu, özellikle —bombardımanda ölen hayvanların suya düşmesiyle oluşan— sudan bulaşan hastalıklara karşıdır. Ancak bu bölüm, çöplerin imhası, hela çukurlarının kazılması ve hastalık taşıyan hayvanların kontrolüyle de meşgul olur.

Bu üç bölümün tüm bölgelere yaygınlaştırılması denenmektedir ama, araç eksikliği yüzünden bu mümkün olamamaktadır. Ayrıca düşmanın ani baskınlarının tüm çalışmayı yokettiği bölgelerdeki sonuçlar diğerlerinden farklı olmaktadır.

Savaş, çocuklar ve yetişkinlerin eğitimi için bir engel değildir. FMLN'nin denetimindeki bölgelerde, milisler, din adamları, öğretmenler ve üniversite öğrencilerinin yönetimindeki devrimci okullar, tahta barakalarda, ağaç altlarında ve tehlikeli durumlarda sığmıklarda işlevlerini sürdürmektedir.

Halk iktidarının bölgelerinde okullar geleneksel bilimsel derslerle sınırlı değildir. İnsanlar savaşın koşullarını anlamayı ve onları yaşamayı öğrenmek zorundadırlar. Çocuklar ve yetişkinler, mevcut durumun nedenlerini, neden bunları yaşamak zorunda olduklarını ve

bağlarından nasıl kurtulacaklarını bilmektedir. Bu bağlar, yüzyıllarca devam eden sömürünün bağlarıdır.

Çocuklar yaşamı devrimci bakış açısından görmeyi öğrenmektedirler. Onlara kollektif alışkanlıklar, yaşamlarını belirleyecek olan eşitlik ve adaletin duygu ve ilkeleri öğretilmektedir. Okullarda, üretimdeki, savunmadaki, tarımdaki ya da posta hizmetlerindeki çalışmalara katılım da planlanmaktadır.

Yaşam onlar için en iyi okuldur. Bu nedenle, sürmekte olan mücadeleyi ve herkesin bu savaştaki rolünü anlamaktadırlar.

Çevrelerindeki gerçeği işleyerek okuma-yazma öğrenmektedirler. Harfleri, günlük yaşamın somut durumlarıyla bağlantılı öğrenmektedirler. Eğer kâğıtları, kalemleri ya da karatahtaları yoksa, bir dal parçası ve toprak yeterli olmaktadır. Müzik derslerinde çocuklar devrim türküleri öğrenmekte ve tüm yaratıcılıklarıyla yeni türküler yakmaktadırlar. Sabahları okullarına gitmekte, öğleden sonra devrimin kendilerine verdiği görevleri yerine getirmektedirler.

Çocuklar her durumda bir düşman saldırısına karşı hazırlıklıdır. Nöbetleşe okul arkadaşlarını sığmaklara götürme ve savunma önlemleri yüklenme görevini üstlenmektedirler. Herkes bu konuda sorumluluk taşımaya alışmıştır. Milisler onları ciddi durumlarda hazırlıklı tutmak için sık sık saldırı tatbikatları yaparlar.

Okuma-yazma birlikleri, sık sık okuma-yazma bilmeyen yetişkin halk arasında kampanyalar açarlar. Ayrıca özel gereklilikler ve devrimci süreçle bağlantılı olarak matematik, biyoloji ve tarih gibi dersler okutulur. Yetişkin kursları akşam altıda başlar ve karanlıkta mum ışığında sürer.

Yetişkinler, mücadeleye ve yaşamanın gelecekte ye-

niden kurulmasına katılım için eğitimlerinin anlamını çok iyi kavramışlardır. Genellikle bilgiye susamışlardır ve bu nedenle ışık ve öğrenim gereçlerinin eksik olmasının, düşmanın günlerce öğretime ara verilmesine yolaçan büyük saldırılarının yarattığı engellere karşın, kolay öğrenmektedirler.

Savaş birlikleri başarılı bir operasyondan geri döndükleri zaman, halkın dansettiği ve kendi yaktığı türkülerini söylediği eğlenceler düzenlenir. El Salvador'daki klasik eşlik etme aracı, gitardır.

Ancak sivil halk ve gerilla, kötü günlerde de ayrılmaz biçimde birbirine bağlıdır. Düşmanın büyük yoketme operasyonları başladığı zaman, milisler halkın desteğiyle bölgeyi koruma önlemleri uygularlar, tehlike anlarında halkın güvenli bölgelere naklini sağlarlar. Kurtarılmış bölgelerde yapılan tüm politik ve kültürel toplantılarda, savaşta, bombardımanda ve düşmanın diğer yoketme eylemlerinde yitirilen Companerolar için yas törenleri yapılır.

Denetim altındaki bölgelerin örgütlenmesindeki ileri adımlar, bir yandan önceden oturulmayan yerleri yerleşime ve tarıma uygun hale getirirken, diğer yandan ordu saldırıları sonucu yerlerinden ayrılan halkı buralara yerleştirmeyi ve yeni bir yapı oluşturmayı olanaklı kılmıştır.

«Yalnızca bir tek evi yıkmadılar ama, diğerlerinin hepsini yeniden kuracağız» sözü, sık sık duyulan bir sözdür. Halk bombalarla yıkılmış köyüne döndüğü zaman, genellikle yiyeceği, ilacı, giysileri, ev eşyaları yoktur. Hayvanlar ölmüş, ürünler yok edilmiştir. Ama Poder Popular'ın örgütlemesi, herşeyi yeniden kurmaktadır...

PODER POPULAR (HALK İKTİDARI)'IN İŞLEVİ
Komutan Ricardo Gutierrez İle Görüşme

Cuscatlan eyaletinde bir yanardağ olan Guazapa dağı, 1981 Ocak saldırısı sırasında FMLN tarafından ele geçirildiğinden beri, El Salvador'da kendisi için en çok savaşılan bölgelerinden biri sayılıyor. Guazapa, başkent San Salvador'un kuzeyinde 30 kilometrelik bir mesafede olduğu, merkezi askeri havaalanı Ilopango'dan 8 kilometre uzakta yeraldığı ve gerillanın elindeki Chalatenango'ya doğrudan bir gidişi bulunduğu için, bu mücadelenin stratejik bir anlamı var. Cephe, Guazapa'dan başkente ulaşabilir.

«Cunta için Guazapa'daki gerilla cephesi, kendi yeteneksizliğinin bir kanıtı. (...) Bundan da görüleceği gibi, Guazapa dağı cunta için önemli bir hedef haline gelmiş...»

1981'de bu sözleri söyleyen FMLN Genel Komuta üyesi Joaquin Villalobos tamamen haklıydı. 1981 sonunda bu dağı geri alma denemelerinin en büyüğüne, aralarında Atlacatl direnişle mücadele ve ulusal muhafız birliklerinin seçilmiş elemanlarının da bulunduğu, 53 gün süren, avcı uçakları, savaş helikopterleri ve topçu desteğinde 4 bin ordu askeri katıldı. Bunlar, sonunda direnişçilerden yalnızca bir tek noktayı, El Roblar'ı alabildiler. 1982 Aralık ortasında, Ramon Belloso'nun seçilmiş topçusu ve savaş uçaklarının desteğinde 1500 hükümet askeri, Guazapa dağını düşürmek için bir girişimde daha bulundu, FMLN'nin dört günlük direnişinden sonra, bir kez daha geri çekilmek zorunda kaldılar.

Guazapa Komutanı ve FMLN'nin Modesto Ramirez Merkez Cephesi Genelkurmay üyesi Ricardo Gutierrez (30), yalnızca bu önemli askeri stratejik konumun korunmasında önemli payı olan kişi değil, aynı zamanda Guazapa yanardağı çevresindeki FMLN tarafından denetlenen bölgedeki Poder Pupolar (Halk İktidarı)'ın örgütçülerinden birisi, Komutan Ricardo, hem yaklaşık 35 bin kişinin yaşadığı bu bölgede, hem de El Salvador'un

başka bölgelerindeki FMLN'ye ait yerlerde deneyimlerini Halk İktidarı'nın kuruluşu için kullanıyor.

Halk İktidarı organlarının yapısı nedir?

Bu, devrimci güçlerin elindeki bölgelerde kitlelerin iktidarının yapısıdır. Pratikte halk iktidarı tüm bölgede düşmanın politik, ekonomik, askeri ve toplumsal iktidarını yıkar; bunun yerine, yeni halk örgütlenmesi kurulur.

Halk iktidarı, halkın kendi yazgısını belirleme hakkının kazanımı, politik, toplumsal, ekonomik ve askeri yaşamını kendi ellerine aldığı örgütlenmesidir.

Poder Popular'ın işlevi nedir?

Ekonomik olarak halk iktidarının işlevi, üretim ve dağıtım düzenlemeleri yapmak, üretim sürecinde ortaya çıkan kooperatif ilişkilerini eşgüdümlemektir ve bunların hepsi savaş ortamında yapılır.

Halk iktidarı, toplumsal yaşamın ve aile yaşamının gelişmesine de dikkat eder. Özellikle kırsal kesimde, daha önceki toplumsal sistemin toplumsal ilişkilerinden kaynaklanan, aileler ve kişiler arasında çatışmalardan doğan bir dizi durum vardır. Halk iktidarının görevi bunları çözümlemek ve iyi toplumsal ilişkiler kurulmasına dikkat etmektir.

Ayrıca şu anda denetimimiz altındaki bölgelerde gündemde olan okuma-yazma ve sağlık kampanyaları vardır. Nihayet halk iktidarı, devrimci güçlerin denetimindeki bölgelerdeki politik yaşam için yol göstericidir.

Şu anda, Poder Popular'ın en önemli adımları nelerdir?

Halk iktidarı, en iyi ve en yaygın biçimde kırsal bölgelerde gelişmiştir. Oralarda daha ileri adımlar atılmıştır.

Chalatenango, San Vicente, Cabanas, Usutalan, Guazapa ve Morazan'daki okuma-yazma kampanyaları özellikle başarılı olmuştur. Hattâ gerillalar buralarda gece dersleri almışlardır. Bazı bölgelerde okuma-yazma sorununu her durumda çözmek için, dersane olarak kullanılan sığınaklar bile bulunmaktadır.

Üretim alanında da halk iktidarı önemli görevleri yerine getirmiştir. Savaşın sertleşmesiyle birlikte çok sayıda büyük ve orta toprak sahibi, gerillaların denetimindeki bölgede kalan topraklarını terketmişlerdir.

Halk iktidarının görevi, tüm toplum tarafından yararlı görülen ve halk kurtuluş ordusunun gereksinmeleriyle uyum sağlayan bir üretim plânını denetlemek ve yönetmektir. Tüm savaş cephelerinde, halk ve halk ordusu için yiyecek üretimi yapılabilecek topraklar hesaplanır. Ayrıca hayvanlar da toparlanır. Sadece San Vicente sahil bölgesinde 500 tane kasaplık hayvan ve 60 tane süt hayvanı oligarşiden alınmıştır.

Halk iktidarı devrimci güçlerin egemenliğindeki bölgelerde politikayı düzenler ve yönetir. Yukarda da dediğim gibi, halk iktidarı en başta kırsal alanda oluşmuştur. Buralarda ana görev başarılmıştır. Okuma-yazma alanında büyük gelişmeler vardır, devrimci okullar işlevlerini sürdürmektedir. Balıkçılık ve şeker üretiminde de doğrudan başarılarımız var.

Bu çalışmayı uygulayabilmek için, doğal olarak partinin halk iktidarını yönlendirici rolü belirleyici noktadır. Halk iktidarının oluşum ve gelişimini FMLN örgütü sağlamaktadır. Bu demek değildir ki, halk iktidarı FMLN'nin aynısıdır. Çünkü, burada konu yeni bir

halk örgütlenmesidir ve tüm yönleri kapsamaktadır.

Halk iktidarı ile silahlı devrimci kuvvetler, milisler ve devrimci ordu arasındaki ilişkiye gelince: Milis, halk iktidarı içinde görev yapar, ancak emir ve direktifleri silahlı kuvvetlerin yönetim organlarından alır. Ama aynı zamanda milisler, kitleleri canlarını ve mallarını savunma konusunda eğitmek ve onları yönlendirmek gibi en önemli görevlere sahip olan, halk iktidarının bir parçasıdır.

Burada halk iktidarı ile gerilla ve ordu gibi değişik yönleri bulunan örgütlerin bağlantılarına geliyoruz. Gerilla ve ordunun yiyecek maddesi gereksinimleri karşılanmak zorundadır. Güçlerimiz davranışlarında çok yararı olan birçok bilgiyi halktan alırlar. Düşmanın saldırısı sırasında kuvvetlerin birleştirilmesinde işbirliği yapılır. Bu, aynı zamanda cunta birliklerinin her yoketme saldırısma karşı koymak için de yapılır. Burada şunu görmek gerekir ki, halk iktidarının gelişmesi, belli bölgelerde ve belli yerlerde, hem yerleşim merkezlerinde, hem de kırsal alanda savaşın gelişimiyle bağlantılıdır ve halk iktidarı güçlerin yönetim düzeyinin, mücadele düzeyinin daha ileri olduğu yerlerde daha çok gelişmiştir.

Halk iktidarının yapısı nasıldır? Halk iktidarının parçaları nelerdir?

Halk cephesinin temel yapısı, belli bölgelerdeki tüm halkın katıldığı halk meclisi tarafmdan oluşturulmasından kaynaklanır. Bu organ, bölgenin gelişme şartlarını etkileyen halk iktidarı yönetimini seçer. Yönetim, bir başkan ile 4 ya da 5 yoldaştan oluşur. Bunlar üretim, eğitim, sosyal alan ve savunma konularındaki görevleri paylaşırlar. Ayrıca savunma üslerindeki milislerin liderleri ile Partinin, FMLN'nin temsilcisi de yeralır.

Bu kesinlikle homojen bir yapı değildir. Bugün böyle olmasına da olanak yoktur, çünkü savaşın gelişimi çeşitli bölgelerde değişik etkiler yapmaktadır. Şu anda bu çeşitli bölgeleri üçe ayırabiliyoruz:

Birincisi, ülkenin merkezi ile kuzeyi arasında kalan, düşmanın tamamen sürüldüğü, gerilla kontrolündeki bölge. Bazı bölgelerde düşman, yalnızca kışlalarda hakimdir ama, bunların çevresi gerilla denetimindedir. Bu bölgelerde halk iktidarı hem halk meclisleri, hem de örgüt tarafından geliştirilmektedir.

İkincisi, üzerinde hâlâ mücadele verilen ve çoğunlukla ülke merkezine yakın olan yerler. Bu bölgelerde gerilla birliklerinin sayısı ve denetimi sınırlıdır. Buralarda da, devrimci güçlerin denetiminde olan bölgelerdeki koşullar uygulanır, ancak düşman zaman zaman yoketme saldırıları düzenler ve zaman zaman bölgenin bazı bölümlerinde denetim kurma olanağı bulur.

Yani halk iktidarının gelişimi esnek ve değişkendir: Halk iktidarının çalışmasında hem devrimci hareketin denetiminde olduğu zamanlara dikkat etmek, hem de düşmanın saldırı fırsatını bulacağı zamanları gözönüne almak zorundadır. Böylece hem silahlı kuvvetlerini toparlama, hem de iktidarını doğru biçimde sağlama olanağı bulur.

Temelde halk iktidarı aynı yapıdadır, ama esnektir; çünkü toprak sahipleri ve küçük üreticiler de güç denemesindedir. Ayrıca çok sayıda büyük toprak sahiplerince terkedilen yer vardır. Bu bölgeleri halk iktidarı denetler ve yeni üretim biçimleri geliştirir. Bu durumda halk iktidarının çalışması silahlı kuvvetler ve oralarda düşmanın sürekli saldırılarına karşı bulunan milisler ve gerillalarla eşgüdüm içindedir.

Üçüncüsü, hâlâ ağırlıklı olarak düşmanın elinde bu-

lunan bölgeler vardır. Düşman, buraları denetimi altında bulundurmaktadır. Bunlar genellikle San Salvador, San Miguel, Usutalan, Suchitoto Sonsonante gibi kentlerdir. Buralarda da halk iktidarı aynı ilkeyle ama, başka biçimlerde uygulanır: Gelişmesi tamamen gizli olmak ve daha sınırlı ve daha dikkatli çerçevede hareket etmek zorundadır.

Halk iktidarının başkentte, özellikle Ocak saldırılarından sonra halkın kitle halinde kendisiyle bütünleştiği dış semtlerindeki gelişimi önemlidir. Düşman büyük saldırılar yapmaktadır: Burada halk iktidarının görevi, bu saldırılara çeşitli biçimlerde karşı koymak ve kentlerde, köylerde gerilla birlikleri geliştirmektir.

Bu bölgelerde iktidar, halkın katılımı ve bir yerdeki tüm gizli örgütlenme biçimlerinin gelişmesiyle güçlenmektedir. Bir bölgede ve hinterlandında çalışmamız, yalnızca bölgeyi geliştirmeyi değil, aynı zamanda devrimcilerin denetimindeki başka bölgelere de yardımcı olmayı ve bunlarla işbirliğini amaçlar.

Bu yolla —çok zor koşullar altında— halk iktidarı, düşmanın elindeki hinterlandın yüreğinde kurulur. Karmaşık gelişme yüzünden, burada FMLN'nin sürekli yönlendirmesi çok önemli ve belirleyicidir.

El Salvador'daki olağanüstü kitle hareketinin halk iktidarına dönüşeceği söylenebilir mi?

Dönüşeceği söylenemez. Denebilir ki, halk iktidarının temeli, hiçbir zaman kitle örgütlerinin yokolmasına ya da değişimine dayanmaz; çünkü halk iktidarı kitle örgütleri altyapısı üzerinde kurulmuştur.

Halk iktidarının kendine göre düzenlemeleri vardır ve halk örgütlerinin, kırsal alanda toprak işçileri örgütlerinin, kentlerde semt halk komitelerinin, işçi yerleşim

alanlarında ve fabrikalarda sendikaların çalışmalarını somutlaştırır. Halk iktidarının çalışması, baskıcı saldırılara karşı üniversitelerin işgalini uygulayan öğrenci hareketi içinde yeralmaya kadar uzanır. Merkezlerde öğrenciler arasında çalışmanın eşgüdümü ve yaygınlaşması güçtür, ancak halk iktidarı semtlerde ve köylerde oluşturulabilmiş bir taban üzerinde çalışır.

Kitle örgütlerinde çok yaygın durumda bulunuyoruz ve bu anlayışla açık yapıyı zedelemiyoruz. Kitlelere kendi örgütlerini kurma hakkını anlatmaya da hakkımız var. Çünkü, onlar bu örgütlerle ekonomik ve toplumsal alanda ileri adımlar atabilirler.

Ulusun gelişmişlik durumu halen nasıl? Halk iktidarının eşgüdümü hangi düzeye ulaştı?

Herşeyden önce, son aylarda halk iktidarı büyük güç kazandı. Özellikle Chalatenango, kuzey Cuscatlan, San Salvador'un kuzeydoğusu, Cabanas, San Vicente, San Miguel'in kuzeyi ve Morazan eyaletlerinde. Diyebiliriz ki, halk iktidarı bu yerlerde gelişti ve yerleşti; kendi temel ve basit yapılarını oluşturmaya başladı. Bu bölgelerde halk iktidarı oldukça güçlüdür. San Salvador'un kuzeyindeki bölgelerde, Usutalan'da ve Cabanas ile San Vicente'in bazı bölümlerinde büyük alanlar gerilla tarafından denetleniyor. Buralarda halk iktidarının gelişim ve yapılanması hızlı oluyor. Halk iktidarının düşmanın saldırılarına karşın Usutalan'da geliştiği ve kendi yönetim yapısını pekiştirdiği önemli bir gerçektir. Kitleler, halk meclisleri aracılığıyla işi çok yaratıcı biçimde ele aldılar.

Düşmanın uyguladığı baskılara karşı ise, halk iktidarı San Salvador'da göreceli olarak güçlüdür, çünkü başkent düşman tarafından hinterland olarak görülüyor. Burada dikkat etmek gerekir ki, halk iktidarının

yeraltı çalışmasıyla başardıkları, kendisine özellikle kuzeyde ve kuzeydoğudaki ön bölgelerde göreli bir denetim sağlamıştır.

Halk güçlerinin henüz zayıf olduğu El Salvador'un batısında ise, halk iktidarının gelişimi Santa Ana, La Libertad ve Metapan eyaletlerinde sürmektedir.

Halk iktidarı, kendi denetimindeki bir bölgede nasıl gelişir?

Merkezi cephede, -bu tam anlamıyla San Salvador'u kapsar,- halk iktidarının, bizim henüz «üzerinde savaşılıyor» diye nitelediğimiz bir bölgesi var. Bu, başkentin çevresindeki yaklaşık 20-25 kilometreyi kaplıyor. Bir başka bölge daha var gerilla denetiminde. Bu bölge de kuzeyde Chalatenango, Cabanas ve Cuscatlan'ı kapsıyor.

Chalatenango'da halk iktidarını güçlü biçimde kurmak mümkün oldu ve bu devrimci harekete dikkate değer bir güç sağlıyor. Düşman bu bölgeye saldırarak, devrimci kuvvetleri yoketmeyi ve halk iktidarını dağıtmayı denedi. Bu saldırılar birbiri ardına yenilgiye uğratıldı.

Merkez kuzeyde San Salvador ve Cuscatlan'ın bazı bölümlerini kapsayan bölgede, halk iktidarı daha çok yeraltında gelişti. Çünkü buralarda düşman, kitlelerin yaşam temellerini dağıtacak yoketme saldırıları düzenledi. Ancak güç koşullara karşın, hem tüm eğitim ve sağlık sistemimizi yerleştirdik, hem de hinterlandın ekonomik yapısını. Düşman kuvvetlerimizi yoketmeyi, üretimimize son vermeyi denedi. Bunu yaparken kimyasal maddeler, napalm ve beyaz fosfor attı. Ancak buluş gücümüz, büyük kayıplar altında bile gelişmeyi öğretti bize.

Savaş sürüyor ve biz ergeç Pentagon'daki canilerce yönetilen cani mekanizmayı parçalayacağız.

SİLAHLI MÜCADELENİN STRATEJİ
Komutan Salvador Cayetano Carpio İle Konuş.

Savaşta Marcial adıyla tanınan **Salvador Cayetano Carpio**, 1983'te ölümüne kadar Farabundo Marti Halk Kurtuluş Silahlı Kuvvetleri başkomutanı ve FMLN'nin 5 yüksek komutanından biriydi. FPL, FMLN içinde birleşen beş politik-askeri örgütün en yaygınıdır. Aşağıdaki konuşmada, Cayetano Carpio, FPL'nin ortaya çıkış nedenleri ve hayatının politik dönemleri konusunda bilgi veriyor.

Marcial, diyorsun ki, sen devrimin zaferinden önce Küba'daydın ve bu seni parti çalışması ile silahlı mücadelenin çeşitli biçimleri üzerinde düşünmeye yöneltti...

Önce, marksizmin iki şekilde uygulanabileceğini anladım: dogmatik ya da dogmatik olmayan biçimde. Zaten Küba devrimi gösterdi ki, marksizm dogmatik olarak uygulanmamalıdır, tersine ülkenin koşullarıyla uyumlu olmalıdır. Sonra, bizim marksizmi El Salvador'da çok dogmatik biçimde uyguladığımıza ikna oldum.

1959'da, ülkemizde Lemus hükümetine (1956-1960) karşı mücadelede önemli bir durum vardı. Bu durum, o zaman üniversitelerde yoğun bir kitle hareketi ortaya çıkarmıştı. Lider konumundaki kişiler uzaklaştırıldılar. Schafik Handal, Raul Castellanos Figueroa ve (El Salvador Komünist Partisi-PSC'nin) politik komisyonun çok sayıda üyesi de uzaklaştırılanlar arasındaydı.

Biz o zaman bu durumu hissettik. Dönüşümü silahlarla öğrenmek için, beşer kişilik eylem grupları oluşturduk. Bu gruplar yalnızca başlangıçtı, ancak bunlar

rejimi silahla yıkmayı önerdiler. Silahlı direniş ve Lemus'u düşürmek için çağrı yaptık. Amacımıza ulaşamadık, çünkü hareket henüz emekleme çağındaydı. Ancak bundan çıkarak, hükümeti devirmek için silahlı mücadelenin belli biçimleri ortaya çıktı.

Bu bir politik komisyon kararı mıydı?

Evet ama, söylediğim gibi, politik komisyonun büyük bir bölümü o zamanki baskılar yüzünden yurtdışında bulunuyordu.

Böylece eylem grupları ortaya çıktı. Açıktır ki, o zamanki eylem grupları güçlü olarak değerlendirildiği için, ayaklanma çağrısı ordunun bir bölümünü tedirgin etti. Bunun Küba devrimi örneğinde olduğu gibi, ciddi bir sorun haline gelebileceğini düşünüyorlardı. Bu değerlendirme, o zaman oldukça demokratik bir rejim getiren bir devlet darbesine (1960 Ekim'inde Albay J. Maria Lemus'a karşı) yolaçtı. Bu yeni hükümetle, eski şemaya göre dönüp durulamazdı. Yavaş yavaş Küba ile diplomatik ilişkiler kuruldu. Bu hükümet, üç ay durabilen geçmiş diktatörlüğe göre oldukça liberaldi.

Cunta devrildiği zaman halk arasında büyük bir kızgınlık yaratmıştı. O zaman parti içinde oybirliğiyle Devrimci Eylem Birleşik Cephesi (FUAR) kurulması kararlaştırıldı. 4-5 kişilik sayısız birlikte yeraltında etkili olan yoldaşlar (PSC'li) silahlı mücadeleyi kabul etmek ve buna hazırlanmak amacıyla eğitildiler. Hatta bazı yoldaşlar eğitim için yurtdışına gönderildiler. FUAR, partinin tüm faaliyeti onun kuruluşuna yönelik olduğu için güçlü bir örgüt haline geldi.

Bu ne kadar devam etti?

1961, 1962, 1963'e kadar. İki yıldan biraz fazla.

YÜRÜTME KOMİSYONU
ya da
YÜKSEK KOMUTA
(5 genel sekreterden oluşuyor.)

POLİTİK-DİPLOMATİK KOMİSYON
(FMLN ve FDR'nin atadığı 7 üye

BİRLEŞİK DEVRİMCİ YÖNETİM (DRU)
(15 üyeden oluşur-her örgüt üç üye atar.)

DEMOKRATİK-DEVRİMCİ CEPHE (FDR)

ULUSAL KURTULUŞ CEPHESİ "FARABUNDO MARTI" (FMLN)

Halk kurtuluş güçleri "Farabundo Marti" (FPL)

Salvador Devrimci Silahlı Kuvvetler ve Ulusal Direniş Partisi (PRS/ERP)

Ulusal Direniş - Ulusal Direnişin Silahlı Kuvvetleri (RN-FARN)

El Salvador Komünist Partisi - Silahlı Halk Kurtuluş Kuvvetleri (PCS-FABL)

Orta Amerika İşçileri Devrimci Partisi (PRTC)

KİTLELERİN DEVRİMCİ EŞGÜDÜMÜ (CRM)

Devrimci Halk Blok'u (BPR)

28 Şubat Halk Birliği (LP-28)

Birleşik Halk Eylem Cephesi (FAPU)

Demokratik - Ulusal Birlik (UDN)

Halk Kurtuluş Hareketi (MLP)

EL SALVADOR SENDİKAL BIRLIK KOMİTESİ (CUSS)

El Salvador İşçileri Ulusal Sendika Federasyonu (FENASTRAS)

Devrimci Sendika Federasyonu (FSR)

El Salvador Sendikal Birlik Federasyonu (FUSS)

El Salvador Yiyecek, Giyim ve Tekstil İşçileri Sendika Federasyonu (FESTİAVTSCES)

El Salvador Sosyal Güvence İşçileri Sendikası (STİSS)

IUSA Tekstil Fabrikası İşçi Sendikası (STIUSA)

Bağımsız Sendikalar Birliği (USI)

Kamu Kesimi Sendika Federasyonu İçin Eşgüdüm Komitesi

ULUSAL DEVRİMCİ HAREKET (MNR)

Hristiyan - Sosyal Halk Hareketi (MPSC)

El Salvador Memurları ve Teknikerler Bağımsız Hareketi (MIPTES)

ElSalvador Genel Üniversite Öğrencileri Birliği (AGEUS)

El Salvador Üniversitesi

Salvador Omnibus Sahipleri Birliği (AEAS)

GÖZLEMCİLER

Orta Amerika Üniversitesi (UCA) "Jose Simeon Canas"

El Salvador Küçük İşadamları Ulusal Federasyonu (FENAPES)

Gerillalar.

Kadın savaşçılar.

Salvador Cayetano Carpio

Roberto Roca

FLMN komutanları, Guazapa'da bir durum değerlendirmesi sırasında. Soldan sağa: Roberto Roca, Schafik Jorge Handal, Salvador Guerra, Ferman Cienfuegos.

Komutan Joaquin Villalobos (sağdan ikinci) politik bir toplantı sırasında.

Dağlar gerillaların en iyi korunağı.

FMLN, halk hareketinin silahlı gücü.

Salvador Komünist Partisi savaşçıları bir görüşme sırasında.

Birlik ve zafer.

FMLN savaşçıları ele geçirilen Ciudad Barrios'da tören yürüyüşü yapıyorlar.

Radyo Venceremos'un üç vericisinden biri.

Venceremos Radyo Yayını

Ormanda bir eğitim sırasında.

Halkın kontrolündeki bölgelerde hastaneler güç koşullarda çalışıyor.

Askerler tarafından öldürülen bir FMLN savaşçısı.

Morazan ilinde tutsak edilen hükümet askerleri.

Sonra ne oldu?

Bu gruplar yavaş yavaş bir yanılgı noktasına geldiler. FUAR'ın yönetimi, üç yılda yalnızca bir askeri eylem gerçekleştiremezdi. Silahlı mücadeleye zorlanan insanlar, pratikte propaganda çalışmasının yardımcıları haline dönüşmüştü. Kendilerini küçük görüyorlardı. Böyle böyle Schafik Handal'ın «büyük çöküş» dediği duruma gelindi ve artık bu davayı yeniden canlandırmak olanağı da kalmamıştı. FUAR içinde, henüz hiçbir askeri pratik olmamasına karşın, askeri ayrılıklar ortaya çıktı.

Bu askeri ayrılıklar nasıl ortaya çıktı?

Bir örnek: kitle hareketini küçük gören bir teori geliştirildi. Bu teori geri çevrildi ve buradan yoğun bir ideolojik ayrılık gelişti. Öne sürülüyordu ki, El Salvador'da sendikaların varolma hakkı yoktur ve sendikalar yalnızca Avrupa ülkeleri gibi sanayileşmiş ülkelerde tam anlamıyla varolabilirler. Bu eğilimin sendika hareketi üzerinde yarattığı etki yalnızca 14 sendika kalmasına yolaçtı. Kitle hareketinin bu sınırlandırılışı, sendikaların böyle «atlama tahtası» görevi yapacak kuruluşlar olarak değerlendirilmesi ve askeri eğitim konusunda dikkatlerin toplanması, parti içinde egemen oldu. Lemus'un devrilmesinden önce, anlamsız biçimde ilk eylem gruplarını oluşturan bizler, ideolojik olarak parti içindeki sapmalarla mücadele etmek zorunda kaldık ve bu mücadelede, kitle hareketi içindeki faaliyetlerin gerekliliğinde ayak diredik. Bürokratik ve ekonomik sapmalar, soyutlanma getirdi.

Bize kalan 14 sendika, yalnızca içi boş kabuklardan ibaretti; çünkü bunlar, yönetimden başka hiçbir şeyi kalmayan kuruluşlardı. Bize varolmayan ya da çok za-

yıf sendikalar kalmıştı. İşyeri ve sanayi sendikalarını ise, hükümet ve emperyalizm devralmıştı.

Bu, yalnızca bu alandaki yoğun faaliyet ve baskıyı ortaya çıkarmakla kalmadı, aynı zamanda bizim geliştirdiğimiz pratik yöntemleri de etkiledi. Bizler, daha doğru bir deyişle partideki yoldaşlar, bu alanda emperyalizmin o yıllarda sendika hareketi içinde uyguladığı yöntemlere uyduk: İş yasasına ve bakanlık kararnamelerine takılıp kalmak, yani legalizm, bürokratizm ve ekonomizm.

1963'ten başlayarak, parti beni sendika hareketini yeniden kurmakla görevlendirdi. Titiz bir biçimde, güçlükleri aşmaya başladık. Sonra bağımsız sendikaları bünyesinde toplayan ve bizim etkili olduğumuz sendikal alanda güçlü olan Sendikal Birlik Federasyonu'nun (FUS-1965) kuruluşunu destekledik. Federasyon bir yıl içinde çoğunluğu ele geçirdi ve 14 sendikadan 147 sendikaya yükseldi. Bu bizim yeni geliştirdiğimiz yöntemler ve yönlendirdiğimiz mücadeleci eylemlerin bir sonucuydu. Bundan sonra parti içinde bürokratizm ile mücadeleye sıra geldi.

Bu mücadele, kitlelerin mücadeleci bir tutum alması sonucunu doğurdu. O zaman bürokratizm şöyleydi: Örneğin, bir grup işçi geliyor ve fabrikada bazı işçilerin kışkırtıldığını ve işten çıkarıldığını söylüyorlardı. Bunlar mücadele etmek dileğiyle geliyorlar ve fabrikada greve gitmek istiyorlardı. Buna karşı bürokrat «yoldaşların» tutumu neydi? Bu işçilere önce şunu söylüyorlardı:

«Bakın yoldaşlar, iş yasasının şu paragrafı sizleri koruyor. Bırakın bir yazı hazırlayalım, siz de bunu imzalayın. Bununla bakanlığa gideriz, sizden de bazıları gelebilir. Korkmayın, hiçbir şey olmaz. Yoldaşlara söy-

leyin sabırlı olsunlar. Şu anda grev yapmak yanlış olur.»

Kendi çıkarları için mücadelede kitlelerin enerjisi ve katılımı, kırtasiyecilik ve çalışma bakanlığının transmisyon kemeri olarak hizmet eden yetkililer eliyle saf dışı bırakılıyordu.

Bir grev örgütlediğiniz zaman nasıl davranıyordunuz?

İki davranış biçimi vardı: O zamanlar, iş yasasının düzenlemeleri pratikte grevi pek mümkün kılmıyordu. Yasaya göre grev şöyle yapılıyordu: Önce grev isteğinizi bildiriyorsunuz. Sonra, bir genel kurulla grev yanlılarının listesi belirleniyordu. Her fabrikadaki işçilerin en az yüzde 51'inin grevden yana olması zorunluydu. Sonra bakanlık, listeyi işverenle işbirliği halinde denetliyordu. Bunun amacı, doğal olarak işverene hangi işçinin grevden yana, hangi işçinin karşı olduğunu bildirmekti. Sonra da, bir ay süren uzlaştırma görüşmeleri başlıyordu. Bu süreyi işverenler, grev isteyen işçileri işten atmak ve işyerindeki sendikayı parçalamak için kullanıyorlardı. Yoldaşlar bu olanlara boyun eğiyorlardı: legalizm ve bürokratizm.

Bizim pratikteki davranışımız ise eylemdi ve yoldaşlarımız buna şaşırıyorlardı. Bunun anlamı neydi? Kitlelerin katılımı, fabrikanın kapanması, protesto ve hemen arkasından şiddet. Çünkü polis bize karşı harekete geçiyordu.

Nerede bulunuyordunuz? Fabrika dışında mı?

Evet, 30 gün içinde işverenlere bilgi vermeksizin...

Evde mi, yoksa fabkikaya girişi engelleyen grev gözcüleriyle mi?

Grev gözcüleriyle ve sopalarla ve bunların hepsiy-

le. Önce legalizmi kırmak zorundaydık. 1967'de bu kırıldı ve Ocak'tan sonra grevler başladı. Davranış biçimimiz neydi? Önce iş yasası ihlal ediliyordu; ikincisi, sopalarla silahlanmış grev gözcüleri, grev kırıcılarının fabrikaya girişini önlüyorlardı; üçüncüsü, polis bize karşı şiddet kullandığında karşı koyuyorduk. Grevde ifadesini bulan devrimci şiddet, grevi politik grev haline sokuyordu; dördüncüsü, işyerlerinde grevle dayanışmayı sağlamak için ajitasyon yapılıyordu; beşincisi, işçi sınıfı kendi çıkarları için mücadele temeli üzerinde ve başka işkollarının işçileriyle dayanışma halinde birleşiyordu. Bu beş ilkeyle, fabrikalara giriş yolu bulduk. Hem de parti içindeki sağ güçlerin direnişine karşı.

1967 Ocak ayı ortasında ilk grev yapıldı: Şoförlerin ve kentteki ulaşımla ilgili işyerlerindeki çalışanların grevi. Yoldaşlar zifiri karanlıkta biraraya geldiler ve polise karşı sopalarla kendilerini savunmak için grev gözcüleri zincirleri oluşturdular. Bu grev üç gün sonra hedefine ulaştı.

İşçi sınıfı grevin hükümet kararlarının çiğnenmesi ve legalizmin aşılmasıyla kazanılacağını anlayınca, bir dizi grev başladı. Biz işçilerin yanmdaydık, orada uyuyor, grev gözcülüğü yapıyorduk. Örgütlenmeye yardım için bir grev gözcülüğünden diğerine koşuyorduk. Mutfak komisyonunun nasıl çalışacağını, orta mutfak için nasıl yardım toplanacağını, çeşitli komisyonların nasıl oluşturulacağını gösteriyordu; çünkü işçilerin hiç bir grev deneyimi yoktu. Bu yolla onların sempatisini kazandık.

Çok sayıda grev, hükümet denetimindeki sendikalar tarafından kırıldı.Yönetimde etkimiz olmamasına karşm, tabanda biz vardık. Kısa süre içinde tabanı ka-

zandık ve legal yönetime karşın, greve ihanet için yalnızca uygun bir an bekleyen legal yönetime karşın, grev yaptık.

1967 Nisan'ında, pratikte bir hiçken, genel greve ulaştık. Grev San Salvador'a 59 kilometre uzaklıktaki bir demir külçe fabrikasından başladı. Hükümetin denetimindeki sendika yönetimi bizi uzaklaştırmak istedi, ancak bir giriş yolu bulduk ve büyük bir kararlılıkla kitleyi ikna ettik. Hükümet yanlısı sendikayı grevi desteklemeye ve FUS ile eylem birliğine zorladık.

Böylece son 20 yılın en büyük genel grevini yaptık. 30 bin işçi grev yaptı ve sonraki günlerde, hareketi yaygınlaştırma çabamıza katılma isteği gösterdiler. Bu deneyim, daha önce hiç grev yaşamamış olan binlerce işçi için büyük bir okul oldu.

O zamanlar silahlı mücadeleyi aklından çıkarmış mıydın, yoksa sendika hareketi içindeki etkinliklerin yanı sıra bunu da düşünüyor muydun?

Gerçekte sendikal hareketin günlük görevlerle akışı, emperyalizm yanlısı sendikalarla çatışmalarda göze çarpan devrimci şiddetin bir başka yanıydı. Silahlı mücadelenin bazı unsurlarıyla, kitlelerin devrimci şiddeti. Sopa gibi çok basit silahlarla olsa bile, kitlelerin büyük mücadelelerinden birinde, politik mücadele başka alanlara yöneltilmişti.

Ancak elde edilen deneyimlerle, bu düşünce 1960'lı yılların sonuna doğru daha kapsamlı hale geldi. Lemus'a karşı mücadele, FUAR, kitlelerin mücadeledeki henüz çok taze deneyimleri. Bu çizgide gelişme için daha iyi koşullara sahiptik.

Gençliğin bir bölümünün silahlı mücadeleye eğilim duymasına karşı partinin bu konumları mahkum

edip uygulayanları düşman olarak nitelemesini, bunlara düşman gibi bakmasını endişeyle izliyordum.

Biliniz ki, ideolojik bir çatışmadan doğan bir strateji, başlangıcından itibaren yanlışsız olamaz. Pratik içinde, deneyimlerle büyür, ideolojik çatışmanın dinamiği ile gelişir. Böylece daha olgun ve daha kapsamlı bir olay ortaya çıkar. Ancak, durumun 1969'da bu kadar geniş kapsamlı olduğunu öne süremem.

1970 Mart'ında, politik çizgisini paylaşmadığın ve silahlı mücadeleyi kabul etmediği gerekçesiyle Komünist Parti'den ayrıldın. Çok küçük bir yoldaş grubuyla, yeni, bu kez politik-askeri bir örgüt oluşturma kararı aldınız. Politik-askeri bir örgüt, neyi içerir? Bunun anlamı, klasik parti çizgisinin inkarı mıydı?

Hayır, bu politik-askeri bir stratejinin ortaya konmasıdır. Yani, mücadelenin tüm biçimlerinin bir kombinasyonu.

Bu, başından beri açık mıydı?

İlke olarak evet. Politik değişimin silahlı eylemlerle bağlantılı olması ve başlangıçta ilk olarak kalan, tüm mücadele biçimlerinin kombinasyonu. Silahlı mücadele, başladığında, henüz ülke düzeyinde uygulanmasa ve henüz belirleyici olmasa da, bütün sürecin belirleyici faktörüdür. Yani temeldir, diğer mücadele biçimleri silahlı mücadeleyi rayına oturtmak içindir.

Biz El Salvador'da politik-askeri örgütü kurduğumuzda, bu bir gerekliliğe cevap veriyordu. Çünkü silahlı yolu reddeden ve hareketi politik yola indirgeyen örgütler vardı. Yani halkın anlayabileceği açık kavramlar bulmak zorundaydık.

Bu kavram (politik-askerî örgüt) parti çizgisinin inkarı anlamında ele alınamaz, tersine bu çizgi içinde halka doğru çizgiyi ve katılımının iki yanını açıklamak zorundaydık: Kitlelerin mücadelesi ve silahlı mücadele. Bunların ikisinin de bu örgüt tarafından yönlendirilmek zorunda oluşu.

Politik-askeri örgüt kavramı ile, militarizm içinde ya da yalnızca politik yönleri dikkate alan sağ sapma içinde zayıflamaktan kaçınmaya çalıştık. Ancak bu kapsamlı bir çizgi olarak anlaşılmazsa, militarizmin ağır yanlışları içine düşülebilir. Başlangıçtan beri askeriliği, bilinçli olarak politikliğin başka araçlarla, askeri araçlarla tamamlanması biçiminde gördük.

Aynı biçimde, başından beri halkın bu davayı kendi ellerine alması ve silahlı mücadelenin gerçek yürütücüsü olması gerekliliğinin de bilincindeydik. O zamanlar kitlelerin mücadele içine çekilmesi konusunda geniş deneyimlerden yararlandığımızdan, özellikle bürokratizme karşı deneyimimiz olduğundan, önümüze fazla güçlük çıkmadı. Halkın savaşı yürütmesi zorunluluğuna ve silahlı grupların halktan soyutlanmış, devrim işini halkın elinden almış kahramanlar olarak düşünülmemesi gerektiğine inanıyorduk.

60'lı yıllardaki *fokoculuk* (gerillayı çekirdek, yani devrimi harekete geçirenler olarak gören teori) ile elde edilen deneyimler, bize geniş kapsamlı görüşler getirdi. Bu nedenle «politik-askeri» kavramını kullandığımız zaman, deformasyon tehlikesiyle karşılaşmadık. Çünkü, politikanın savaşın amacı konusunda temel olduğunu ve askerliğin politikanın alt düzenlemesi ve sınıf mücadelesinin politik yönünün bir parçası olduğunu biliyorduk.

Marcial, önemli bir zaman bölümünü yalnızca as-

keri hazırlıklara ayırdınız. Bu nasıl oldu? İnsanları bu yeni mücadeleye hazırlamayı mı amaçlıyordunuz, yoksa askeri konular sizde biraz heyecan mı yaratıyordu?

Bu, geniş kapsamlı olarak düşünülmelidir. Eğer yalnızca bir yanıyla bakarsan, belli bir dönemde tek yanlılık etkisi ortaya çıkar. Amaç konusundaki düşünceler üzerinde durulmalıdır. Hattâ, bunların işin başında tam anlamıyla ortada bulunmadığını kabul etsek bile. FPL'de ne oldu? Belli bir dönemde yalnızca askeri konulara yöneldiğimiz doğru değil. Merkez komando grubu ya da öncü grup olarak adlandırılan ilk grup, çok açık olarak bir partinin, önemli bir partinin yönetimindeydi. O zaman, halka silahlı bir araç vermek gerekiyordu, bu eksikti. Burada bir ikilemle karşı karşıya kaldık: Önce tüm temel özellikleriyle bir parti mi kurmalıydık? Silahlı mücadeleyi örgütlemek için halkın güvenini kazanmak için ne kadar beklemek gerekiyordu?

Bu nedenle, geleneksel örgütsel çalışmadan vazgeçme kararı aldık. Yedi yoldaş, bir partiyi tüm temel özellikleriyle nasıl kurabilirdi? Bunu da istemiş, ancak başarılı olamamıştık. İlk grup bir parti yönetimi olacaktı. Çünkü biz bir partiden geliyorduk, savaşçı bir parti düşünüyorduk ve bir partinin neler yapabileceğini biliyorduk.

Bu konuyu açmadan önce, bir şeyi bilmek istiyorum: Neden bir partinin kitleler tarafından ve parti içinde tanınmış genel sekreteri, partiden ayrılmaya karar verdikten sonra, yalnızca yedi yoldaşla olayı sınırladı ve daha büyük bir sayıdan hareket etmedi?

İlk kararlarımızdan biri, birçok latin Amerika ülkesinde gidilen yoldan gitmekti. Burada ilk anda, partinin daha sonra adlarını, tanınmasını ve çelişkisini tar-

tışma konusu haline getirdiği bir grup oluşturmak için partiden ayrılındı. Eğer oldukça karmaşık bir sorun olan silahlı mücadele ciddi olarak ele alınırsa, parti içinde bunun propagandasını yapmamıza izin verilmeyeceğine karar verdik. İnsanlara kimin doğru, kimin yanlış yolda olduğu konusunda kendilerinin karar vermesi için yeterli kanıtı sunabilmek düşüncesinden yola çıktık.

İkincisi, aşırı duyarlı bir yönetim gösteren ve bizim çok sayıda kişiyi yanımıza çekeceğimizden korkan bir parti yönetimiyle artık çatışmak istemiyorduk. Bundan bilinçli olarak vazgeçmiştik: Onları daha büyük bir gerilime sürüklemek düşüncesinde değildik.

Üçüncüsü, parti içinde ayrılanlara karşı bir ihbar kampanyası başlamıştı. Bizim tam bir illegalite içindeki faaliyetlerimiz bundan olumsuz biçimde etkileniyordu. Artık kesinlikle konuşmak niyetinde değildik. Parti ve sendikalar içinde, yani çok etkili olduğumuz alanlardan yandaş kazanmaya çalışsaydık, bunu başaramazdık. Bizim için ve aynı zamanda büyük gerilim içinde olan parti için tehlikeli durumlar ortaya çıkardı.

Bizim artık kendileriyle ilgilenmediğimizi ve propagandaya yönelik hiçbir faaliyet yapmadığımızı görünce, artık bizimle uğraşmadılar. Temel örgütten yoldaşlar, beni durumu açıklamaya zorladılar, çünkü haklı olduğumuzu anlıyorlardı. Benden kamuoyuna durumu anlatmamı istediler. Fakat ben propaganda faaliyetinden kaçındım. Bazı grupların, sona ermemiş mücadeleyi lafla yürütmeye çalıştıkları ama, hiçbir sonuca varamadıkları yola girmek istemiyorduk. Bunlar konuşmaya başlarlar ama, sonunda görürler ki, silahlı mücadeleyi yürütecek ne parti ne de bir örgüt kalmıştır.

Şimdi soruna gelelim: Halkın kendi gücünü geliştirmek ve halkı silahlı mücadeleye götürmek görevi de

bulunuyorsa, yedi kişiyle bir parti nasıl kurulur? Bu noktada, silahlı komandolardan oluşan bir örgüt yapısı kurmaya başlama kararı alındı. Bu silahlı komandoların her birinin, kitle ile bağlantıları olan yardımcılarla destekleneceği noktasından yola çıktık. Dört ya da beş ay içinde, yani kısa sürede, örgüt yapısının ikinci ağını oluşturmayı başardık.

Silahlı bir komandonun her yoldaşının 15 kişi kazanma görevi bulunuyordu. Burada, sendika hareketi ya da kitlelerle bağlantılı yoldaşlar konu olduğu için, bu 15 kişi ya sendika yöneticileriydi ya da aktif kişilerdi. Kısa süre sonra, her silahlı komandonun destek aldığı, 60 ile 75 yoldaş vardı. Sonra bunların en iyi 15'inden «destek grupları» kurma kararı aldık. Ancak bunların görevi lojistik destek vermek değil, kitle içindeki çalışmalarda destek vermek olacaktı.

Guatemala deneyimini tekrarlamak istemiyorduk. Orada çiftçiler arasında destek grupları oluşturulmuştu, ancak bunlar kitle mücadelesi için değil, gerillaların ihtiyaçlarını karşılamak için lojistik amaçla çalışıyorlardı. Biz, geniş kapsamlı bir görüşle, kendimizi kitlelerden uzaklaştırmamaya çalışıyorduk. Formel olarak, kitle örgütleri içindeki işlevimizden vazgeçmiştik ama, kitleden kopmamaya da çaba gösteriyorduk.

Bu kararlılık ve kitle içindeki yoldaşların desteği, bize politik çalışmaya başlama olanağı verdi. Altı ay sonra, başlangıç için çok basit ama, sonra gittikçe zorlaşan görevler için iki komando vardı. Bunlar, bir otomobilin plakasını, bir başka otomobilin kimliğini gizlemek ya da bir otomobili kendi hizmetlerine almak için sökmekle işe başladılar. Bu ilk küçük eylemler komandolar tarafından uygulanıyordu ve bize örgütlenmeye geçişi sağlayan destek gruplarının katkılarını biçimlendiriyorlardı.

Tam bir «sıfır» noktasından başlamıştık. Ne bir kuruş paramız vardı ne de bir tek tabancamız. İlk aylarda sağlayabildiğimiz ilk tabanca, 22 kalibrelik bir Baretta idi. Dağılıp toparlanmayı ve amaçları öğrenmeye bununla başladık. Sonra patlayıcı madde formülleri öğrendik, evde patlayıcı maddeler yaptık. Tatbikatlar ve yürüyüşler gerçekleştirdik. O zaman polis bizimle fazla ilgilenmiyordu, böylece ülkeyi keşfetmek ve kendimizi formda tutmak için kilometrelerce uzunluğunda yürüyüşler yaptık.

Hiç paramız ve barınacak yerimiz olmadığı için, bize sempati duyan yardımcılar aramak zorunda kaldık.

PCS savaşçıları?

Hayır, hayır... İlk yıllarda, partinin üyelerinin örgütümüze girişini engelledik bile. Niçin? Başka türlü davransaydık, kendimizi mutlaka parti içinde propaganda faaliyeti yapmak zorunda kalan bir taraf olarak bulacaktık. İlk aylarda, daha önce açıkladığım nedenlerle, bu anlamda hiçbir faaliyet yapmamak görüşündeydik.

Yani yalnızca yandaşlarımızla bağımlıydık. Bir yandaşımızda kahvaltı eden, diğerinde öğle, bir diğerinde akşam yemekleri yiyen ve bir başkasında geceleyen yoldaşlarımız vardı. Hem de hiç paraları olmadığı için. Bu insanlarla birlikte yaşadığımız için, onları sendikalar, fabrikalar içindeki mücadele konusunda aydınlatma ve kendi sorunlarını onlarla birlikte çözümleme fırsatı bulduk. Böylece, kitlelere yönelik görevlerle donatılmış ilk destek gruplarını oluşturduk. Bu nedenle, ilk askeri çalışmalarımızın önemli olduğu görüşündeyim. Doğal olarak, silahlı bir birliğin oluşturulmasında

bu sorunlara girmek, teknikleri öğrenmek ve tüm benzer hazırlıkları yapmak zorundaydık.

İlk deneyimlerde nelerden yararlandınız? Kitaplar, başka deneyimler, ilişkiler...

Pratikten. «Destek grupları» ile ilgili kitap yoktu ki..

Görüşlerinizi kamuoyuna açıkladınız mı?

İlk iki yıl boyunca, yalnızca örgüt içi dökümanlar vardı. İkinci yıl, «El Rebelde» dergisinde örgütümüzü tanıttık.

Başlangıçta, tümüyle ciddiye alındığımıza emin oluncaya kadar ne ulusal ne de uluslararası alanda adımızı açıklamamaya karar verdik. Örgüt, devrimci durumun ışığında, sapmasız bir çizgi izledi, Ispartalılara özgü bir çizgi.

Hangi anlamda Ispartalılara özgü?

Bir aydınlar tabakası olup olmadığımızı sınamak için, kendi kendimize bir dizi koşul getirdik. Çünkü bizden pekçoğu, El Salvador'un ozanları ve yazarları arasında sık rastlanan bir görüntü olan «kantin devrimciliği» diye adlandırdığımız olguyla mücadele etmişti. Bu nedenle önce kendimizi sınamak ve halka yeni tip bir devrimci örgütlenmeye ulaşıldığını kanıtlamak istiyorduk.

Yeni tip bir devrimci örgütlenme?

Evet, kendimizi yeni tip bir leninist devrimci örgüt olarak görüyorduk. Merkez Komitesine, ideolojik mücadele çerçevesinde sunduğum bir belgede —örgütlenme sorunları hakkında bir rapor—, yalnızca barışçı eylemler yapmayacak, proletaryayı silahlı mücadele yo-

luyla iktidara getirecek durumda yeni tip bir marksist-leninist partinin kurulmasının gerekliliğinden sözettim. Başlangıçta, amaçlarını politik-askeri olarak niteleyen yeni tip bir marksist-leninist parti kurduğumuzun bilincindeydik.

Ancak burada şu önemli: Komünist Parti içindeki sağ güçler, kitle şiddetinin tarihsel gerekliliğini ve tüm mücadele biçimlerinin kombinasyonunu öyle sert biçimde engellemeselerdi, doğal olarak, parti yönetiminin de aralarında bulunduğu ilk silahlı gruplar, parti içinde kurulacaktı. Ancak bu gerçekleşmediği için, bu gruplar yeni bir örgütün, FPL'nin çatısı altında oluştular.

Silahlı mücadele görüşünüzü, uzun bir halk savaşı şeklinde anlıyorum. Bu görüş nasıl gelişti?

40 yıl devam eden emperyalizmin askeri ve politik egemenliğinin bir ay içinde ortadan kaldırılamayacağı görüşündeydik. Amacımıza ulaşmak için, güçler dengesinde bizim lehimize bir değişiklik gerekliydi. El Salvador'un koşullarında durumun değişmesi için bir darbeyi reddettiğimizden, halkı örgütlemek ve yeni mücadele biçimleri bulmak zorundaydık. Yani, silahlı halk güçlerinin oluşturulması ve büyük bir kitle hareketinin yaratılması gerekiyordu.

Bu bakış açılarından, kısa sürede ne zafer ne de iktidarı ele geçirmeyi bekliyorduk. Bunun bilincinde olmak bizim için çok önemliydi; çünkü uzun ve zor bir mücadeleye hazırlanıyorduk ve bunun için sabırlı olmalıydık. Küçük burjuvaca sarsılmalarla, taşkınlıklarla ve çiftçilerimizin «teslimiyetçilik» olarak nitelediği ikircikliklerle mücadele etmek, bunları kararlılık ve sabırla aşmak zorundaydık. «Teslimiyetçilikle» oldukça işimiz vardı.

İkincisi, bizim görüşümüz bir başka ülkeden alınmamıştı. Niçin böyle olmuştu? Başka bir yerde uzayan savaş dağlardaki savaşla birlikte yürür ve gerillanın dağlarda düşmandan daha iyi korunacağı görüşünden hareket edilir, çünkü bu yıllar boyu uzamıştır. Biz ise, mücadeleye kent gerillasıyla başlamaya zorlandık. Tupamaros (Uruguay'da) deneyimi, bize bunun mümkün olduğunu gösterdi. Bugün savaşı üç stratejik cephede yürütüyoruz: Kentlerde, dağlarda ve kırlarda. Ancak başlangıç için, ilk gelişme aşaması için kentleri seçtik. İkinci adımda, kırlarda savaşa başladık, bugün ise üçüncü aşama olarak dağlardaki savaşı güçlendiriyoruz.

Doğal olarak her devrimci deneyimin etkileri var. Ülkemizde geçmişte Mao'nun görüşleri çok yaygındı, özellikle bizim örgütümüzün ilk çerçevesini oluşturan öğrenciler arasında. O zamanki görüşümüz, mücadelenin sürekli, saldırıların kesintisiz olması yolundaydı.

Askeri saldırıların mı?

O zaman, basitten karmaşıklığa doğru tırmanan askeri ve politik saldırıların. Burada kendi gücümüze dayandık ve genel durumu dikkate alarak, asla maceracılığa düşmeden, kendi gelişen olanaklarımız çerçevesinde eylemler yaptık.

EL SALVADOR'DA SOL GÜÇLERİN BİRLİĞİ

Komutan Schafik Jorge Handal

Bu yazıda, El Salvador'da devrimin zaferi için verilen mücadelenin dört ana yönü ele alınmıştır: İktidar, devrimin biçimi ve yolu, sol güçlerin birliği. Partimiz (PCS) içindeki deneyimimiz, bu sorunlara büyük önem verilmesini sağlamıştır.

İKTİDAR SORUNU

Bilimsel sosyalizmin basit yargıları, devrimin temel sorununun iktidar konusu olduğunu öğretir. Pratikte bu yoldan sapılmıştır. Eğer zamanında gerekli düzeltme yapılmasaydı, görüşümüze göre, bugün Salvador devriminin en ön cephesinde bulunamazdık. Latin Amerika'da, bu görüş istikametinde iki devrim olmuştur: Küba ve Nikaragua devrimleri. Her ikisinde de, Komünist Parti öncü güç olarak kendini göstermemiştir. Nikaragua olayında, silahlı mücadele kararının alındığı 1978'den bu yana olan dönemi saymazsak, deneyimler kardeş partiyle paramparça olmuştur. İnanıyoruz ki, bunun temel açıklaması, pratikte iktidar için mücadele anlayışının olmamasında yatmaktadır. Yine inanıyoruz ki, bu tutumun temelinde, Latin Amerika'daki toplumsal ve politik süreçlerin «devrim» olarak değerlendirilmesi bulunmaktadır. Bu değerlendirme pratikte gerçekleşmemiştir ama, o zamanlar ülkelere kardeş partilerin bir destek görevi bulunduğunu göstermiştir.

Aynı sorunun bir başka yanı, devrimin karakterinin, zafere giden yolun, bu devrimin savunma ve sağlamlaşmasının belirlenmesinde ölçü olan sosyo-ekono-

mik programların abartılmış, hatta bazı durumlarda mutlaklaştırılmış olmasıdır. Örneğin Allende hükümeti döneminde (1970-1973) hem *Unidad Popular* (1969'da, sosyalistler, komünistler ve radikal parti ile birleşik halk eylemi, bağımsız halk eylemi, sosyal demokrat parti ve hristiyan solcuların kurduğu birlik-yayıncı), hem de aşırı solcu diye adlandırılanlar toplumsal ve ekonomik programlara merkezi ve belirleyici bir gözle bakmışlardır.

Bir bölümü için anahtar, tüm Şili sorunu, yani devrimin geleceği açısından Unidad Popular'ın programı aracılığıyla getirilen sınırlar çerçevesinde kararlı bir tutum almaktı. Diğerleri ise, yalnızca bu programı radikalize etmek ve sınırlarını aşmak istiyorlardı. Bunlar arasında hiçbiri, gerçekten iktidar sorununu çözmek ve Allende hükümetini savunmak için bir tutum geliştirmiyordu.

Şili olayları üzerinde duruyorum, çünkü bu deney hemen hemen bir prototip oluşturuyor. Dikkat çekici olan, —devrimci tavırla iktidar sorununu çözebilecek süreç ve akımlar gözönüne alınırsa— ne biri ne de öteki bu konuya gerektiği biçimde yaklaşmadılar. Burada büyük bir açıklıkla iktidar sorununun açıklanması gereğini kabul eden Şili ordusundaki bir akımın ortaya çıktığını düşünüyorum. Bunun kapsamı ve vadesi, General Carlos Prats'ın 1973'te tuttuğu günlükte görülebiliyor. Aynı şekilde dikkat çekici olan, gericiliğin bu sorunu tam anlamıyla görmüş olması, Allende'nin Şili'sinde bunların tüm çabaları, iktidarı ele geçirmeye yönelmişti. Ordudaki akımı açığa çıkardıkları zaman, çabalarını General Prats ve yandaşlarını safdışı etmeye yönelttiler. Devrimci güçler buna nasıl yanıt verdi? Sonunda Prats'ı ve emrindeki kuvvetleri kimse savunmadı.

Bazıları Prats'ı politik oyunları için kurban ettiler ve ciddi olarak, böylece krizden çıkış yolu bulunabileceğine inandılar. Diğerleri, Prats'ın hükümette yeralmasını «burjuvazinin rehberliği» olarak gördüler. Bunlar için Prats'la birlikte çalışmak «devrime ihanet»ti ve bir «işçi-köylü muhalefeti»nin oluşturulmasını kararlaştırdılar.

Prats çevresindeki akım, 1973 Haziran'ında «tank isyanı»nı bastıracak kadar güçlü ve duruma hakim olduğu zaman, kitleler iktidar sorununun çözümü için bu anın önemini kabul ettiler: Sokaklara döküldüler ve gericiliğe karşı darbeler, parlamentonun kapatılması ve orduda temizlik istediler. Ancak bu sürecin yönetim organları, bu sloganları enerjik olarak ele alamadı. Burada, Şili'deki tüm sorunların Prats'ın mücadelesi çevresinde örgütlenerek çözümlenebileceği görüşünü temsil etmiyorum. Yalnızca diyorum ki, Prats tarafından yönlendirilen akım ile «tank isyanı»na karşı zaferden sonraki kitle hareketinin oortaya çıkış noktasında, Unidad Popular hükümeti dönemindeki en önemli sorun olan devrim için iktidar sorununa çözüm bulma noktasına ulaşılmıştı. Bu olanak, nesnel olarak ortaya çıkmıştı: Bu, aynı zamanda devrimci güçler için marksizm-leninizmin, «İktidar sorunu, her devrimin merkezi sorunudur,» tezini ne ölçüde uyguladıkları konusunda bir denektaşı idi.

Dünya devrim tarihi bu olayı çok kez doğrulamıştır. Sosyo-ekonomik program tam orta noktada değildir ve belirleyici faktör olamaz. Programların yeniden düzenlenmesi ve sosyo-ekonomik değişikliklerin radikalliği, her devrimin içinde geliştiği ulusal ve uluslararası koşullarm çerçevesine bağlıdır.

Devrimciler, kendileri için elverişli gelişme yolunu

kullanırlar, duraklama hatta gerileme mümkündür. Ama bir koşulu vardır bunun: İktidarı ele geçirmiş ve savunma durumda olacaklardır. 1917 Ekim devrimi ve «Yeni ekonomi politika» belli koşullarda sosyo-ekonomik değişimlerin yavaşlatılabileceğine bir örnektir. («Yeni ekonomik program», bolşeviklerin 1921'deki tehlikeli durum programı —bu program, serbest ticaretin yeniden serbest bırakılması ve tahıl teslim zorunluluğunun kaldırılması yoluyla, geçici olarak kulakların kapitalist unsurları ve tüccarlardan satın almayı yeniden canlandıran tarımsal ekonominin yeniden ortaya çıkmasına yolaçmıştı.— y.)

Küba'da, (adını 1953'te Moncada kışlasına yapılan başarısız saldırının gününden alan) «26 Temmuz Hareketi»nin ekonomik programı için de Fidel Castro, «Tarih beni beraat ettirecektir», demiştir. Bu hareket. devrimin zaferinden önce halkın büyük çoğunluğu tarafından bilinmiyordu.

Küba devriminin deneyimleri, yankee emperyalizminin gittikçe artan karşı devrimci eylemlerine karşı kendini savunmak için, ekonomik-sosyal değişimlerde hızlı bir radikalleşmenin gerekli olduğunu gösterdi.. Nikaragua'nın, sosyo-ekonomik değişimlerin gidiş ve derinliğinin frenlenmek zorunda kaldığı güncel deneyimleri ise, bizim tarafımızdan temsil edilen tezin yeni bir kanıtını oluşturdu. Doğu Avrupa ve Afrika'dan da örnekler verilebilir. İktidar sorunu ile ekonomik-toplumsal ilerleme arasındaki diyalektik ilişkiler, tam olarak incelenmelidir. Leninist açıdan incelemelere yeniden dönülmelidir. Lenin tarafından 1917 Nisan'mda (Nisan Tezleri— y.) ortaya konan sorunlar göstermiştir ki, devrimci proletarya ve partisi iktidarı ele geçirmek zorundadır. Bu görevi yerine getire-

bilmek için de, geniş köylü ve halk kitleleri isteklerini ortaya koymalı ve bu istekler etrafında birleşmelidir. Nisan Tezleri, iktidar sorununa nasıl yaklaşılacağını ve bu sorunu devrimci durumda partinin nasıl belirleyeceğini gösteren bir model olarak kalmıştır.

Latin Amerika'da ve üçüncü dünyanın diğer ülkelerinde komünist hareketin neden bütün dikkatini iktidar sorununda yoğunlaştırmadığı sorusunun yanıtı çok karmaşıktır. Genel olarak buna doyurucu bir yanıt veremeyiz. Ben bunlardan biri üzerinde durmak istiyorum: bana göre devrimin biçimi, nedenlerden birisidir.

Küba'da Latin Amerika devriminin bir kuralı ortaya konmuştur: Burada gerçekleştirilen devrim, sosyalist devrimdir. Yine Küba'da görülmüştür ki, sosyalist devrim yalnızca demokratik-antiemperyalist talep ve önlemlerle uygulanabilir, çünkü geniş kitleler devrimci eylem için yalnızca demokratik-antiemperyalist sloganlar altında seferber edilebilir. Diğer yandan, demokratik ve antiemperyalist bir devrimin kazanımları, sosyolizm yoluna girmeden savunulamaz.

Bir başka deyişle, yalnızca demokratik ve antiemperyalist yol üzerinden sosyalizme ulaşılabilir. Öte yandan ise, sosyalizm yoluna girmeyecek bir demokratik-antiemperyalist devrim düşünülemez. Bu ikisi arasında ayrılmaz ve bilinen bir bağlantı vardır, çünkü bunlar iki ayrı devrim çeşidi değil, devrimin iki yönüdür. Bugün bulunduğumuz noktadan geleceğe bakacak olursak, devrimin demokratik-antiemperyalist niteliğini görürüz. Eğer devrimin geçmişteki uygulamalarına gözatacak olursak, örneğin son on yıldaki uygulamalarına diyelim, o zaman demokratik-antiemperyalist devrimin özel bir devrim tarzı olmadığını, tersine sosyalist devrimin

ilk aşamasının özgül görevlerinin gerçekleşmesi olduğunu görürüz.

Bu durumda, iktidar sorununun temeldeki açıklığı olmaksızın devrim olamayacağı daha iyi anlaşılır. Bundan da öte, kitlelerin iktidarı almak için gelişmiş sosyalist bilince ulaşmasını beklemeye de gerek yoktur. Küba'da, 1 Ocak 1959 zaferinden önce, genel olarak yayılmış bir sosyalist bilinç yoktu. Bana öyle geliyor ki, devrim tarzına ilişkin sorun böyle ortaya konursa, devrimci partilerin faaliyetleri, hiç çekinmeden iktidar sorunuyla birlikte düşünülmelidir. Bu konuda bir düşünce örneği nasıl ortaya çıkar, bilmiyorum ama, bizim partimiz, onyıllar boyu, devrimin iki biçiminin varlığı çizgisini işledi. İnanıyorum ki, bu Latin Amerika'nın birçok başka komünist partisi için de geçerlidir. Küba deneyimini, her zaman bir istisna olarak gördük.

Bizler, sosyalizmin hiçbir ön aşama olmadan doğrudan kurulması yolunda mücadele yanlısı aşırı sol tezlere hep karşı çıktık. Ve önce kendimiz inandık ki, demokratik devrim, bizim tarafımızdan örgütlenip yönlendirilmesi gereken bir görev değildir, tersine, biz burada, kapatılan demokratik güçlerin genişlemesini sağlamak için bu sürecin desteğini sınırlandırabiliriz.

Bu nedenle, demokratik-antiemperyalist devrimi, orta tabakadan (entellektüeller, askerler vb.) hatta burjuvaziden «ilerici» ve «antiemperyalist» güçlere bir «yakınlaşma yolu» olarak düşündük. Peru, Panama ve Portekiz'deki (kısa süre için Bolivya'daki General Juan Torres hükümeti de) deneyimler, sonuçta bunun zıttının kanıtını da getirseler, bu değerlendirmeyi doğrular görünüyordu. Doğal olarak, hiçbir parti belgesinde bu değerlendirme yoktu ama, partimiz ve diğer kardeş partiler, gerçekte bu tez doğrultusunda davramyorlar-

dı. Böyle bir davranıştan devrim partisi ortaya çıkmaz, yalnızca ve yalnızca reform partisi ortaya çıkar. *El Salvador Komünist Partisi,* bu yanlış görüşü kendi devrimci görevini yerine getirebilmek için aşmak zorundaydı. İnanıyorduk ki, Latin Amerika komünist hareketi, kendisini reformist safralardan kurtarmak için, büyük bir ideolojik savaş vermelidir.

Ben, elbette bununla geniş kapsamlı ve yeterli bir çözümleme yapıldığını kabul etmekten uzağım. Basit olarak düşünceler ve endişeler, kendi deneyimlerimizden sapmalar, bütün bunlar için öneriler, dünya devriminin bilimsel süreci incelendi. Bu öneriler, konu görünüşte çok yalın olmasına karşın, yeniden ve yeniden aynı konuya dönmek isteyen önerilerdir.

DEVRİMİN BİÇİMİ VE YOLU

İktidar için mücadele sorunu, birçok başka sorunla, özellikle devrimin yolu ve biçimi sorunuyla bağlantılıdır. Eğer, Latin Amerika'da sosyalist devrimin olgunlaştığı görüşünden yola çıkılırsa, burjuvazinin iktidarını elinden almak ve onun bürokratik-askeri aparatını parçalamak gerekmektedir. Bugünkü koşullarda —bu koşullar uzun erimde değişmez kalacaktır— buna barışçı yoldan ulaşılamaz. Bu, Latin Amerika'da zafere ulaşmış iki silahlı devrim ile Şili ve Uruguay gibi gelişmiş demokrasilere sahip iki ülkede barışçı yol denemelerinin yenilgisindeki (1973'teki faşist darbeler— y.) deneyimlerle kanıtlanmıştır. Her iki ülkede de «anayasaya sadık» ve «profesyonel» silahlı kuvvetler ve kıtamızda sık rastlanmayan «Goril Ordusu» barışçı yol denemesini ve bu konudaki ilerlemeyi sona erdirmiştir.

«Amerika'nın İsviçresi» Kostarika, «silahlı kuvvet-

leri olmayan» bir ülke, dizginlenemeyen bir ekonomik krize dayanılarak, silahlı faşist çeteler tarafmdan örgütlenen ve uygulanan bir baskıyla sarsılmıştır. Bugün Kostarika'da, artık hiç kimse devrime barışçı yolla ulaşılacağından sözetmemektedir. Bana göre, Latin Amerika'da devrim için barışçı yol, reformizm ile sıkı sıkıya bağlantılıdır.

Latin Amerika toplumu, sayısız ilerici güç içeriyor. Bu güçlerin birliği ile, bugün «iktidarın çekirdeği ve motoru» üzerinde etkili olunabileceği ve böylece yavaş yavaş devletin biçiminin değiştirileceği, «iktidarın adım adım ele geçirileceği» düşünülebilir. Eğer, demokratik-antiemperyalist devrimin sosyalist devrimin ayrılmaz bir parçası olduğu görüşünden hareket edersek, iktidarın parça parça ele geçirilmesiyle devrim yapmak mümkün değildir. Kapitalistlerin ve emperyalist efendilerinin devlet aygıtının şu ya da bu biçimde parçalanması, yeni bir devlette yeni bir iktidarın kurulması gerekliliği kadar vazgeçilmezdir. Bu koşullar altında, barışçı yol devrimin yolu değildir.

Latin Amerika'da devrimin yolu sorusu ortaya konurken, «ilke olarak» zayıflayan sınırlandırmalar da olsa, hem silahlı, hem de barışçı yol için eşit olanaklar bulunduğunun sarsılmaz gerçek olduğu dogmatik görüşünden yola çıkılırsa, bunun ağır bir hata olacağı inancmdayız. Bir başka yanlış da, devrimin yolu konusunu «taktik» bir sorun olarak ortaya koymaktır. Bunların ikisi de, komünist partiyi öncülük görevinden alıkoyan reformist ve devrimci olmayan konumların maskeli kopyalarıdır.

Doğal olarak silahlı mücadele yolu, ekonomik ve sosyal reformlar için mücadele yolunu dışlamaz. Daha da ötesi, hem kitlelerin siyasal bilinç kazanmasında,

hem de birliklerde önemli bir role rahiptir. Yani, demokratik-antiemperyalist programın «köktenci» değişiklikleri, kapitalizmin yokedilişine yönelik olmayan, hatta onu güçlendiren reformlar biçimindedir. Önce iktidar için devrimci mücadele ve iktidarın devrimciler tarafından ele geçirilmesi, reformizme devrimci bir yön verir.

El Salvador Komünist Partisi'nin deneyimlerine göre, birçok faktör, saflarımıza reformist görüş ve düşünceler getirmiştir.

Belli temel sorunlarda yanlış değerlendirmeler, doğrudan yanlış olmasa da, iktidar sorunuyla ve devrimin biçimi ve yolu ile ilgili teorik-ideolojik zayıflıklar; buna ek olarak, bizim de içinde olduğumuz birliğin 11 yıllık zaman akışı içinde, demokratik birlik partilerindeki görüş etkileri var. Bizi baştan atmak için, cesur ve güç önlemler uygulanmasıyla bağlantılı olarak, derin bir özeleştiri isteniyordu.

El Salvador Komünist Partisi'nin seçimlere katılması, doğru bir karardı. 1964'ten sonra oy sandıklarındaki mücadele, politik çatışmaların bir sahnesi haline dönüşmüştü. Bu konuda ağır basan, sanayileşme, 1963-1968 arası tüm Orta Amerika'daki anlaşmalar çerçevesinde ulaşılan ekonomik sıçrama, kurucu mecliste oy sayısına göre sandalye dağılımı öngören yasa değişiklikleri oldu.

Bu seçimlere katılmamak, politik çatışma alanından kendini geri çekmek ve kitleleri burjuvazinin ideolojik etkisine terketmek anlamı taşıyacaktı.

1970'te ortaya çıkan silahlı devrimci örgütlerin, o zamandan beri seçmenleri seçime sokmamak için mücadele ettikleri ve seçimlere katılmadıkları doğrudur. Ancak şu da doğrudur ki, bugünkü kardeş örgütlerin

çoğunun onaylayacağı gibi, kitlelerin politize olması ve radikalleşmesi için komünistlerin sık sık yenilenen seçimlere katılmaları, önemli bir katkı sağlamıştır. (1966-1970 arasında üç başkanlık seçimi yapıldı.)

El Salvador Komünist Partisi'nin bu 11 yıl boyunca hukuksal legalite sorunu yüzünden kendi adı altında seçimlere katılmasa bile, bu seçimlere katılım işçi ve halk kitlelerini yoğun bir öğrenme sürecine sokma ve çoğunluğu demokratik-antiemperyalist dava için kazanma açısından yararlı olmuştur. Böylece, halkı ve tüm demokratik güçleri faşizm tehlikesine karşı uyarma olanağı bulduk. Böylece, askeri diktatörlüğün politik egemenliğindeki krizin genişlemesine katkı sağlanmış oldu.

Lenin, 1929'da yayınlanan «Devlet Üzerine» broşüründe şöyle diyor:

«Yalnızca kapitalizm, kentli kültürü sayesinde, baskı altındaki işçi sınıfına kendi bilincini geliştirme ve dünya çapında kitlelerin mücadelesini bilinçli olarak yürüten sosyalist partilerde milyonlarca işçinin örgütlendiği genel bir işçi hareketi yaratılmasına izin verir. Parlamenterizm ve seçimler olmadan işçi sınıfının bu gelişmesi mümkün olmazdı.»

Yaşam göstermiştir ki, El Salvador komünistlerinin seçime katılımı, devrim için mücadele hareketine dikkate değer bir katkı sağlamıştır. Bugünden o günlere bakacak olursak, bugünkü devrimci mücadele ve onun programı ve çizgisi, kardeş örgütlerin silahlı ve politik mücadelelerinin bir sentezi ve bir yandan bunların ideolojik-politik görüşleri, diğer yandan da politik ve kitle mücadeleleri ile El Salvador Komünist Partisi'nin çizgisini içermektedir.

Seçime katılışımızın tüm önemli yanlarına karşın, kabul etmek gerekir ki, böylelikle reformizmin ideolo-

jik-politik biçimleri saflarımızda tutulmuş ve —barışçı yolu devrimin yolu olarak resmen kabul etmemesine karşın— parti yönetiminden başlayarak belli ölçüde güç kazanmıştır. Seçimlere katılım, halkın çoğunluğunu seçim hilelerine, seçim sonuçlarının çiğnenmesine ve baskıya karşı direnişe yöneltmiştir. Ve pratikte yalnızca biz değil, geniş kesimler de demokratikleşme ve ülkenin seçimler yoluyla değişmesinin mümkün olmadığını görmüşlerdir. Bizler bu noktaya gelineceğini biliyorduk ve kitlelerin bu gerçeği anlaması için, sistemli bir aydmlatma çalışması yürütüyorduk. Halkın geniş kitleleri, deneyimlerinin okulunda askeri diktatörlüğün gerçek yüzünü ve seçim dalaverelerini öğrendiler ve «seçim» yolu hayalinden kendilerini kurtardılar. Kavradıkları bir gerçek de, demokrasi, sosyal adalet ve halkın mutluluğu için ilerleme, ancak günden güne daha kanlı ve daha baskıcı hale gelen diktatörlüğün devrimci şiddet yoluyla devrilmesiydi. Yineliyorum, biz komünistler bilinçli olarak bu öğrenme sürecini teşvik ediyorduk.

Seçim kampanyalarımızda, seçim sandıklarından iktidar beklememek gerektiğini, seçimlerin iktidar yolunda bir adım olarak görülmesi gerektiğini ve iktidarın başka mücadele biçimleriyle ele geçirileceğini söylüvorduk. Bu, gittikçe daha geniş halk yığınlarının, silahlı mücadeleyi desteklemeye yönelmesine ve artan sayıda insanın silahlı örgütlerin üye ve savaşçıları olarak katılımına yarar sağlıyordu.

Ancak, 1977 Şubat'ında bu noktaya ulaşıldığı zaman ve Merkez Komitesi politik komisyonu silahlı mücadeleyi, halkın politik mücadelesini güvenceye almak için benimsemesine karşın, bu kararı pratiğe geçirmek için iki yıl geçmesi gerekti. Bu gecikmenin neden-

lerini ortaya çıkarmak için, çözümlemeci ve özeleştirel büyük çabalara gerek duyuldu. Benzer koşullarda sık sık ortaya çıkan yanlışlardan kaçındığımız, yani parti içinde birbirimizi suçlamaktan ya da başka örgütleri sorumlu tutmaktan kaçındığımız için —ki bu tür davranışlar gerçekleri saptırır ve fraksiyonlara bölünmeye kışkırtır—, yukarıda belirttiğim çabalarımızda başarılı sonuçlara ulaştık. Fraksiyonların oluşumu, partiyi ülkenin politik olaylarından soyutlardı. El Salvador Komünist Partisi'nin çözümlemeci çabalarının sonucu şöyle özetlenebilir: Silahlı mücadele konusunda alınan kararın uygulanmasını zorlaştıran engeller bulunuyordu.

İdeolojik engellerden de sözetmiştim. En önemli örgütsel engel, burada yatıyordu: Parti yetkilileri, partinin beyni, çatısı ve sinir sistemi olan ve merkezi bütün kararların hazırlayıcı ve uygulayıcısı durumundaki ulusal yönetim kadroları ve orta düzeydeki kadrolar, ne silahlı mücadeleye geçiş için nasıl örgütlenmek gerektiğini ne de bunun politik mücadeleyle bağlantısının nasıl kurulacağını bilmiyorlardı. Yetenekleri, tümüyle tek yönlü olarak gelişmişti. Yetkililerimiz, silahsız kitle mücadelelerinin yönlendirilmesi konusunda çok yoğun ve hattâ çok yaratıcıydılar. Propaganda, ajitasyon, demokratik birlik partileriyle ortak faaliyetler, üniversiteler ile faaliyetler... ama mücadelenin daha yüksek biçimlerine geçiş konusunda hazırlıklı değildik.

Bir askeri komisyon kurmuştuk ama, parti yöneticilerinin hiçbiri, —ki bu belirleyiciydi— silahlı mücadele biçimlerinin nasıl uygulamaya konacağını bilmiyordu. Parti yönetimi bu engeli aşmak için, Nisan 1979'da illegal olarak yapılan VII. Parti Kongresi'ndeki kararlar ışığında cesur adımlar attı.

Askeri komisyonu parti üyelerinden ayrı bir askeri örgüt halinde oluşturmak, o zaman mücadele için sır dolu bir örgüt biçiminde kurmak düşüncesinden vazgeçildi. Yaşam göstermişti ki, bu biçimde bir örgüt kurulamazdı. Askeri komisyondaki yoldaşlarımız bu konuda sorumlu değildiler, çünkü bu durum, kesinlikle tamamen aşılamayan reformist görüşlerle bağlantılı olarak, parti kadrolarının zayıflığının belli bir sonucuydu.

Ancak, eğer askeri komisyon bu askeri örgütü kurabilseydi, o zaman çok büyük bir sorunla karşı karşıya kalırdık. Kardeş partilerin, özellikle Orta Amerika'dakilerin deneyimlerine göre, böyle bir askeri örgütün oluşturulması, askeri komisyon ile partinin diğer yönetim unsurları arasında çatışmalar yaratacaktı. Burada, kimin haklı kimin haksız olduğu konusundan bağımsız olarak, partinin zamanı gelse de silahlı mücadeleyi örgütleyip yönetecek yeteneği, parti bütünlüğü açısından bir sorun ortaya çıkacaktı.

Bu sorun şöyle çözülebilirdi: parti, tüm mücadele biçimlerini birbiriyle bağlantılı ele alarak, yalnızca politik mücadeleyi değil, askeri mücadeleyi de uygulayacak ve yönetecekti. Bu amaca ulaşmak için cesur adımlar atmak zorundaydık: Merkez komitesi, politik komisyon, alt yönetim birimleri mensupları ile parti üyelerinden ve Komünist Gençlik Örgütü (JCS) üyelerinden sayıları gittikçe artan bir grup, devrimci silahlı mücadele konusuyla ilgilenmeye başladı. Yalnızca askeri üniteleri hazırlamak için değil, aynı zamanda silahlı mücadelenin parti, yönetim birimleri ve temel birimler tarafından örgütlenişi, uygulanışı ve yönetilişi konusunda da ikna etmek için mücadele sanat ve tekniğine yöneldiler.

Bu düzenlemenin doğruluğu, pratikte kendini gös-

terdi. Silahlı birimlerimiz, VII. Kongre'den sonra çoğaldı ve bundan da önemlisi, gittikçe artan bir etkinlikle mücadele ettiler. Bu örgütsel dönüşümü uygulamasaydık, bugün kitleler hâlâ partimizin kapısını mücadeleye katılma isteğiyle çalacaklardı ve biz onları bazı istisnalar dışında kabul edemeyecektik. Parti, belki devrim saflarından dışlanacaktı, bölünecekti ve sonu gelecekti.

Deneyimlerimiz ışığında altını çizmek istediğim bir nokta da, iktidar sorunu ve devrimin yolu konusundaki reformist görüşlerin az gelişmiş ve reformist bir örgüt yapısıyla bağlı olduğudur. Partilerimiz, sendikal mücadele, politik ajitasyon ve propaganda, kitlesel toplantılar, grevler, seçim mücadeleleri ve benzeri etkinliklerde bulunabilirler, ancak fazlasını yapamazlar. Böylece bir destek güç olabilirdik ve bir destek güç olarak kalmaya mahkûm olurduk.

SOLCULARIN BİRLİĞİ

Ele aldığımız sorunlarla bağlantılı olarak, bir de devrimci solcuların birliği, komünistlerin parti dışında ortaya çıkan devrimci örgütlere karşı tutumu var. Komünist partilerin, son on yıllarda sağcı komşularıyla anlaşma konusunda gelişme gösterdikleri halde, solcularla iyi ilişkiler ve birlikler kuramamaları, garip ve anlaşılmaz bir durumdur. Sağımızdaki bütün unsurları, bunların ortaya çıkışlarını ve önemlerini bilmemize karşın, solumuzdaki güçlerin varlığını ve niteliklerini anlamak konusunda yeteneksiziz. Aynı biçimde, bunların somut tarihsel önemi ve onlara karşı görevlerimizi de bilmiyoruz. Latin Amerikalı komünistler, uzun süre silahlı solcuların birliğinin yaratılması için kalıcı ve sistematik bir tutum alamamışlardır..

«Sağ taraftaki komşular» tanımı, aşağılayıcı ve değersizleştirici bir tanım değildir. Bu, yalnızca burada ortaya konan görüşlerin bir resmini çizebilmek için ortaya atılmıştır. Biz Salvadorlu komünistler, büyük bölümü sürekli ve kalıcı olarak demokrasi ideali, bağımsızlık ve toplumsal ilerleme için mücadele eden müttefiklerle birlikte olmaktan onur duyarız.

Bu görüntü, birçok faktörle ortaya çıktı. Ancak en önemli faktör, —her durumda olmasa bile— genelde solcularımızın, gerçekten devrimci bir mücadeleyi yürütmek için silaha sarılmalarıydı. Bu arada, politik görüşlerinde birçok tipik sol radikal yanlışlar yaptılar. Komünistler bunlara karşı sert tavır aldılar; ancak belli bir noktada haklıydılar: Latin Amerika ve üçüncü dünyanın birçok bölgesinde devrimci yol olan silahlı mücadelenin örgütlenmesi ve yürütülmesi için çalışıyorlardı. Yanlışları onları yokolmaya götürmediyse de, mücadelelerinde yavaş yavaş yenilgiyi öğrendiler. Politik yanlışlarını düzeltiyorlar ve sol çocukluk hastalıklarından kurtuluyorlar. Bazı başka örgütleri kendilerini düzeltmeseler bile, bunu saptıyoruz. Eğer yenilmiş olsalardı, belki Katakombo'daki gruplar gibi, bu tutumlarını onyıllarca sürdüreceklerdi. O zaman artık devrimci olmaktan da çıkar ve bireysel teröre sarılırlardı. Komünistler tarafından istenen solcuların birliği için mücadelede, ancak somut bir çizgi, yanlışların aşılmasına yardımcı olabilir ya da en azından bu süreci hızlandırır. Ancak komünistler, kendi yanlışları olan reformizmi aşmadıkça, bu görevi yerine getiremezler.

Reformizm aşılana dek, komünistler ve silahlı solcular arasındaki ilişkiler, pratikte reform ile devrim arasındaki durumu yansıtır. Açıktır ki, reformistler en

iyi başka reformistlerle anlaşırları. Bu, benim görüşüme göre, biz Latin Amerikalı komünistlerin sağımızdaki güçlerle niçin sol güçlerden daha iyi anlaşılabildikleri sorusunun açıklamasıdır.

Elbette bu sorunun birçok yönü vardır ama, en başta partimizin yanında başka devrimci örgütlerin ortaya çıkması gelir. Komünist Parti'nin «işçi sınıfının partisi» olarak, «emperyalizme karşı sosyalizm için mücadelede öncü olduğu» yolundaki eski dogmatik düşünce, bugünkü Latin Amerika'da toplumsal ve politik koşulların bağımlı kapitalizm tarafından belirlenmesi, silahlı solcuların buna uygun örgütlenmelerinin varolması anlayışını azaltmakta, hattâ önlemektedir. Mutlaka gerekli olan, bunlara karşı sistemli bir politika geliştirmektir. Bu politika da, ideolojik mücadele ve yanılgılara karşı birlik için mücadele ile partimizin devrimci yolda güçlenmesi, sınıfsal karakteri ve öncü önemînin korunmasını içerir.

El Salvador Komünist Partisi dışındaki devrimci güçleri ortaya çıkaran nedenler arasında, politikamızın reformist yönleri ile sorunlardaki anlayışsızlık, bizim küçük ve nüfusun yoğun olduğu ülkemize özgü koşullarda silahlı mücadele olanaklarının ciddiye alınmaması önemli yer tutmaktadır. (1968 Mart'ında yayınlanan bir Parti belgesinde, genel bir ayaklanmayla kazanılan devrimci iktidarın korunması dışında, bu ülkede bir gerilla savaşının mümkün olmadığı belirtilmişti.)

Ancak Komünist Parti'nin yanlışları ve zayıflıkları, bazılarının söylediği gibi, yalnızca bu örgütlerin ortaya çıkmasına yolaçmakla kalmadı. Partinin bu yanlışlardan kaçınması durumunda da bir ya da daha fazla sol örgüt ortaya çıkardı. Bu, bolşeviklerinki gi-

bi çeşitli deneyimlerle doğrulanmıştır. Çünkü öznel nedenler nesnel nedenlerden doğmaktadır. Bunların kökleri, sınıfsal yapıda ve orta derecede gelişmiş kapitalizmin kendine özgü toplumsal görüntülerinde ve özellikle bağımlı kapitalizmde aranmalıdır.

Bu gelişme aşamasında, üretim biçimi ve devlet üstyapısı, kapitalizm öncesi toplum biçimlenmesi ya da önkapitalizmi içermektedir. El Salvador'da, 50'li ve özellikle 60'lı yıllarda bağımlı kapitalizm hızlı bir gelişme süreci göstermiştir. Bu süreçler yeni toplumsal tabakalar yaratmıştır. Bunlar gözönüne alınmadan, bugün El Salvador'da faaliyet gösteren güçlerin durumu anlaşılamaz.

Yeni halk tabakaları sorununu araştıralım: Sanayileşme süreci sözkonusu yıllarda, teknik bakış açısından daha nitelikli, yeni bir işçi sınıfı doğurdu. Ama, bu işçi sınıfının sınıfsal bilinci daha az gelişmişti. Bunun yerine, el zenaatlarına yönelik işçi sınıfının bilinci sözkonusuydu. Bu, köylülükten ve küçük burjuvalıktan yeni kurtulmuş olmanın bir sonucuydu. Buna ek olarak, kırsal kesimde, kısa süre önceki proleterleşmeye varlığını borçlu olan, çok duyarlı ve patlamaya hazır bir proletarya ve yarı proletarya vardı. Kentlerde, tarımsal ekonomideki kapitalist yapılaşma sonucu, büyük bir marjinal sektöre yolaçan kırdan kaçış ve üniversite ile okul öğretiminin gelişmesinin sonucu olarak da önemli bir entellektüel küçük burjuvalık doğdu. Bunlar, ulusal ekonomideki çalışma olanaklarına uygun değildi.

Eğer, bağımlı kapitalizmin gelişmesiyle ortaya çıkan yeni toplumsal tabakalar sorunu anlaşılırsa, Komünist Parti'den bağımsız olarak başka devrimci örgütlerin ortaya çıkma gerçeği ve bunun bağımlı ka-

pitalist ülkeler için gelişmiş kapitalist ülkelere göre daha geçerli olduğu kavranabilir. Burada sözkonusu olan, uluslararası komünist hareket içinde olmalarına karşın, bilimsel sosyalizme yaklaşan ve sosyalist amaçlar güden örgütlerdir.

Doğal olarak burada bu tür grupların dejenerasyonu ile provokasyon ve ideolojik ayrılık merkezi haline gelmeleri de sözkonusudur.

Bu Latin Amerikalı örgütlerin düşünüş biçimi, Lenin'in eleştirdiği çocukça sol radikalizm ile çok benzemektedir, ancak subjeler değişiktir. Bu örgütler, gelişmiş komünist partilerin olduğu yerlerde de ortaya çıkmaktadır. Yenilgiye uğratılsalar ve fizik olarak tasfiye edilseler de yeniden ortaya çıkmaktadırlar. Yani bunlar, temelde işçi hareketinin ve komünist partisinin gelişmesinin ve olgunluk eksikliğinin ifadesi değildir, tersine geçerli olan şudur: Bu örgütler bazı ülkelerde komünist partilerden de güçlü olarak tekrar tekrar ortaya çıkmaktadırlar. Bizim ülkelerimizdeki komünist partiler, ortalama 50 yıldan fazla süredir varolmalarına karşın çoğunlukla zayıftır ve etkileri sınırlıdır.

Bu, Latin Amerika'da toplumsal nedeni bağımlı kapitalizmin yapısında yatan, sık rastlanan bir görüntüdür. Eğer bu sorun, yalnızca komünist partilerin yanı sıra ortaya çıkan örgütlerin ideolojik konumları çerçevesinde ele alınırsa, aşağıdaki yanlışlıkla karşılaşılabilir.

«Eğer sol radikalizme karşı enerjik bir ideolojik ve politik mücadele yürütülürse, bu politik gruplar ortadan kaybolur ya da hiçbir etkileri kalmaz.»

Bu görüş Latin Amerika için yanlış oldu; çünkü ne «sol radikal» örgütler ortadan kayboldu ne de dev-

rimci güçlerin birliği sağlandı. Tersine, komünist partilerin diğer devrimci örgütlerle karşı karşıya gelmesine yolaçıldı. Bu da komünist saflardaki reformist akımların güçlenmesini sağladı ve eğer eksikliği olgunluk olarak değerlendirmezsek, komünist partisinin olgunlaşmasına katkıda da bulunmadı. Birçok durumda bu «sol radikal» örgütler, o ülkenin komünist partisinden daha hızlı gelişmekle kalmadılar, daha hızlı olgunlaştılar ve işçilerle halkın diğer sınıf ve katmanlarını demokratik-antiemperyalist devrimin zaferine götürdüler ve bugün değişerek, sosyalizmi kurmaya giden bilimsel sosyalist partilere dönüştüler.

Ben inanıyorum ki, sol örgütlerin ortaya çıkması ve genişlemesinin analizinin büyük önemi vardır. Bu sorunu, objektif olarak ortaya koymaya çalıştım. İnancımı yineliyorum ki, böyle bir anlayış devrimci güçlerin ve devrimci hareketin birliğine yönelik somut bir politikanın ortaya konması için gerekli olan önkoşulların yarısından fazlasını içermektedir.

Komünist partilerin yanlış yapıp yapmayacakları konusundan bağımsız olarak, Latin Amerika ve dünyanın öteki ülkelerinde bu tür örgütlerin ortaya çıkışının toplumsal nedenlere bağlı olduğu görüşündeyim. Bu bizim son deneyimlerimizden ortaya çıkıyor ama, yalnızca bundan değil. Çünkü bu değerlendirmenin doğruluğu, El Salvador Komünist Partisi tarihinde de çok açık olarak görülüyor. Bu partinin 40 yıl boyunca sosyalizm idealleri için yalnız bir savaşçı olduğu, hattâ kuruluş yılı olan 1930'dan 1970 yılına kadar tek sol örgüt olduğu, bundan sonra çok sayıda silahlı sol örgüt ortaya çıktığı gözönüne alınmalıdır. Bu 40 yıl boyunca partimiz içinde, reformizm, sol radikalizmden daha yoğun ve daha uzun dönem için bir hastalık

olarak ortaya çıkmıştır. Sol radikalizm de birkaç kez gündeme gelmiştir. Buna karşın, yeni devrimci örgütler, bağımlı kapitalizmin gelişmesinin genel toplumsal durumu değiştirmesi ve yeni bir sınıfsal yapı getirmesinden sonra ortaya çıkmıştır.

El Salvador Komünist Partisi, 5 yılı aşkın bir süre silahlı solcuların politik görüş ve konumlarına karşı açık ve aktif bir polemiğe girmiştir. Polemiğimizin tarz ve yönteminin belirgin göstergesi, çözümlemeci, açık ikna edici ve derin biçimde bizim politik çizgilerimiz ve ideolojik görüşlerimiz arasındaki ayrılıkları ortaya koymak için, analizler yararına sıfatların kullanılmasından vazgeçmemizdir. Birlik politikamızın oluşması ve gelişmesi, devrimin tarzı üzerindeki tezlerimiz, seçimlerdeki taktiğimiz, Latin Amerika koşullarmda faşizm tehlikesi ile, özellikle ülkemizdeki eski askeri diktatörlüğün somut faşistleşme süreci konularında çaba gösterdik. Polemiğimiz, sol birliğin sağlanması üzerinedir.

Polemiğimiz, devrimci-demokratik hareketi cepheleşmiş olarak gören teorik-politik sorunun anlaşılmasına katkıda bulunmasına karşın, zayıflıklarımız da oldu: Devrimin yolu sorusu, iktidar ile sosyo-ekonomik program arasındaki diyaletik konusu gibi, çok az eşelenmiştir. Bu soru, son olarak Nikaragua'daki Sandinist Halk Devrimi'nin zaferinden sonra gündeme gelmiştir. Polemiğimizdeki bu konu eksikliği bir rastlantı değildir: Bu, başlangıçta sözünü ettiğim reformist bağların bir sonucudur.

«El Salvador Komünist Partisi'nin genel çizgisi ve ilkeleri» üzerindeki tartışmalar ve çalışmalar sırasmda, aynı biçimde, VII. Kongre'ye sunulan Merkez Komitesi raporunda ve silahlı mücadeleye yöneliş konusundaki

özeleştirel çabalar çerçevesinde, devrimci solcuların birliği konusunda bir görüş ortaya koyduk.

1979 Ocak ayından sonra, bazı silahlı sol örgütlerle beş ortak görüşme yaptıktan sonra ve pratikte birliğin oluşturulması henüz açık olarak ortaya konmamışken, Merkez Komitesi temel ilkeleri ortaya koydu. Solcuların birliği konusundaki çizgimizi açıklayan ve bugüne dek gizli tutulan «Temel ilke ve tezler»den bir aktarma yapıyoruz:

— «Devrimci sürecin ülkemizdeki gelişme perspektifi, örgütler arasında, ulaşılması kolay olmamasına ve görüş ayrılıkları ile karşı darbelerin hesaba katılması gereğine karşın, artan bir yakınlaşmayı ifade etmektedir. Bu gelişme, er ya da geç bir devrimci birlik yönetiminin yaratılmasını, hattâ devrimci sol örgütlerin bir bölümünün bütünleşmesiyle bilimsel sosyalist birlik partisi haline gelinmesinin olanaklarını vermektedir.»

— «Partimiz sol güçlerin birliği için mücadelesinde bilimsel sosyalist bir birlik partisi oluşana kadar, devrimin birleşik yönetimini en mantıklı, en önemli ve en işe yarar bir doruk noktası olarak görmektedir. Bu süreci, devrimin bilimsel sosyalist öncüsünün kuruluş ve gelişmesinin bir parçası olarak görmektedir.»

— «Birleşme süreci karmaşık bir sorundur ve böyle kalacaktır. Bu süreç, yakınlaşmayı, yoldaşça diyaloğu ve ideolojik ayrılıkları kapsamaktadır; eylem birliğinin sağlanması ve ayrılıkların tartışılması çabalarını içermektedir. Bu süreç, bu tartışmalarda sertlikten vazgeçme ve amaç gerçekleşinceye kadar daima daha anlamlı kararlar alma çabalarını, pratikte karşılıklı desteği ve her örgütün büyümesi çabalarını, sekter girişimlerin aşılması çabalarını kapsamaktadır.»

— «Yani sözkonusu olan, hem birlik arayışı, hem

de mücadeleyle bağlantılı bir süreçtir. Birlik için ve mücadeleyi ileriye götürmek için sistematik çabalar. Bu, El Salvador Komünist Partisi'nin görüşüdür.»

— «El Salvador Komünist Partisi, yalnızca aşağıdaki koşullarda bilimsel sosyalist partinin kurulup geliştirileceği görüşündedir:

a) Sağlam bir ideolojik-politik ve örgütsel birlik ile eylem birliğine ulaşılırsa;

b) Kitlelerle, özellikle işçi ve emekçilerle geniş ve derin bağlar kurulursa;

c) Çekirdekteki parti proleter bir sınıfsal karakter, devrimci temel tutum ve öncülük işlevine sahip olursa;

d) İyi örgütlenirse;

e) Saflarında demir bir disiplin sağlar ve bunu korursa.»

El Salvador Komünist Partisi bu biçimde devrimci bir yönelim gösteren Latin Amerika'nın tek komünist hareketi değildir. Orta ve Güney Amerika'da çok sayıda parti silahlı mücadele ve devrimci güçlerin birliğinin gerekliliğini kabul etmiştir. Bu, hareketimizi derin bir bunalımdan çıkarmak için bir taaruzdur. Bizler, önce bu hastalıktan kurtularak, devrim için mücadeleye dikkate değer bir katkı sağlayacağız.

Bu kıtada devrim, yanlışlıkları öğrendiği zaman zafere ulaşacaktır. Kıtamız, bugün Orta Amerika ve Karayib'den yayılan devrimci durumu yaşamaktadır. Bu bölge, bugün emperyalist egemenliği, askeri diktatörlükleri ve oligarşilerin sömürüsünü yıkacak bir depremin çıkış noktasıdır.

AYAKLANMADAN HALK SAVAŞINA
Komutan Joaquin Villalobos İle Konuşma

El Salvador'da savaş yakında ikinci yılına ulaşacak. Ayaklanmacıların 10 Ocak 1981'deki devrimci saldırıları yalnızca bir başlangıçtı. Düşman kışlasından çıkmıyor ama, kentlerdeki terör dalgası sürüyor. Ayaklanan güçler, bu süreyi kırsal alanla ilgilenmek ve bu bölgelerde gerilla ordusunu kurmak için kullanıyorlar.

Bu tarihsel deneyim, coğrafi determinizmi bir kez daha yıkıyor. Sömürülen halk yığınlarının şu anda içinde bulundukları durum, ayaklanmadan halk savaşına, kendi konumlarını savunmaktan, hareket savaşına geçişi gerektiriyor. Bu durumu, Devrimci Halk Ordusu (ERP)'nin başkomutanı **Joaquin Villalobos** ile konuştuk.

Ocak 1981'de FMLN'nin stratejisinin ana hedefi, düşman askeri güçlerine kışlalarında saldırmak ya da en azından taciz etmek olarak belirlenmişti. Bu strateji niçin seçilmiştir? Bu kararı askeri bakımdan atılım ve henüz başlamayan ya da en azından belli güçte ve yaygınlıkta olması beklenmeyen halk ayaklanması umudu mu ortaya çıkardı?

Bu saldırıyı tümüyle bir askeri sorun ya da bir taktik sorunu olarak sınırlamamak gerekir. Ülkemizdeki devrimci hareketin durumunu da gözönüne almamız gerek. Bu durum, olası ayaklanmalar umudunu da uyandırmıştır ve taktik değişimini açıklamaktadır: Düşmana kendi hareketi sırasında ya da kendi konumunda saldıracak kadar yüksek bir taktik kapasiteye sahip olduğumuz söylenemez. Bizim için önemli olan kitlelerin ayaklanmasıydı ve bundan da askeri sorun ortaya çıktı. Bu, doğal olarak ordunun ba-

zı kesimlerinin olası ayaklanmasıyla da bağlantılıydı.

Bütün amaçlarımıza ulaşamamış olmamızın açıklaması da, kitlelerin mücadelesinin son aylarda kentlerdeki terör yüzünden aşınmış olması ve o zamana kadar ordu içinde ve cuntadaki çeşitli politik güçler arasında çelişkilerin bulunmasıyla belirlenen süreçte yatmaktadır. Denebilir ki, bunlar «Hristiyan Demokrasi-Ordu» ve «Reformlar-Baskı» planı sayesinde yüksek derecede bir homojenliğe ulaştılar. Şu anda en istikrarlı dönemlerini yaşıyorlar. Ancak, Ocak 1981'de bu koşulların varolduğu söylenemez. O zamanlar, Latin Amerika'da şiddetli kitle mücadelelerinden sonra bunu görmek güçtü.

Bize şu soruyu sormak kalıyor: El Salvador'da ayaklanma mümkün müydü? Buna inanmıyorum. Biz yalnızca uygun zamanı kaçırdık. Yani, düşman tarafında gittikçe ağır basan çelişkilerle birlikte, devrimci hareketin güçlü bir atılım yapacağı anlar oldu. Bunlar, her durumda bize güç dengesini lehimize değiştirmek ve iktidarı ele geçirmek umudu veriyorlardı. Bunları 1980 Mart, Nisan ve Mayıs'mda yaşadık.

Monsenyör Romero'nun öldürülmesi, kitlelerdeki tepkiyi en üst düzeye getirdi. O zaman herkes bir ayaklanma bekledi. Devrimci hareket, askeri eylemlere gerek olmadan kırsal kesimi paralize edebilirdi. Disiplin yetecekti, çünkü işçi ve memur örgütlerinin yüzde 90'ı, devrimci hareketin talimatlarını izliyordu. Orta tabakalar, işçi hareketi ve öğretmenler ile kırsal kesimdeki güçlü kitle hareketleri için devrimci bir yönetim vardı. Bunun kanıtı, Mart ve Haziran'daki grevlerdir. Bunlar kırsal kesime de yayılmıştı.

Ancak Ağustos'taki ulusal grev beklenen katılımı sağlamadı...

Eksikliğin kitlelerin desteğinde olduğu söylenemez. Düşman sistematik kitlesel teröre başlamıştı ve devrimci hareketin elinde, kitlelerin ayaklanmasını sağlayacak yeterli askeri güç bulunmuyordu.

Aynı zamanda, devrimci hareket içindeki birliği politik çizgide bir birliğe dönüştüremedik. Bu, bir ayaklanma stratejisinin ve bir politik-askeri stratejinin yanlışlarını açıklıyor. Kitleler, kendilerini koruyacak olanlardan daha etkin askeri varlık ve nitelik istiyorlar. Bunu mücadelenin daha üst bir aşamasına erişebilmek için istiyorlar.

Kitlelerdeki bir yükselişin her zaman kışlalardaki bir yükselişle birlikte olacağına ya da ayaklanmanın kışlalardan destek olmadan başarılı olabileceğine inanıyor musun?

Bu kitlelerdeki mücadelenin yükselişine çok güçlü katkı yapabilecek bir şey olabilir. Santa Ana'da önemli bir örneğini yaşadık bunun. Bu örnek, belki tüm ülkedeki ayaklanmaya yayılacak. Ve halk, yeni bir mücadele aşamasına ulaşıldığını ve bu aşamada kışlalardaki birliklerin yokedileceğini, yani bazı askerlerin kışlalarının içinde yokedileceğini seziyor. Ordudaki dağılma, kitlelerin ayaklanmasını ileriye götüren bir olaydır.

Ancak bu faktör tümüyle bizim planlarımızın belirleyicisi değil. Buna ek bir katkı gözüyle bakıyoruz.

Yani, kışlalar katılmasa da, yalnızca bir halk ayaklanmasıyla hükümeti düşürebileceğinize mi inanıyorsun?

Evet, buna inanıyorum. Çünkü halk hareketinin gücü, çok küçük askeri yetenekler ve küçük bir si-

lahlı hareketten, bugün bir halk ayaklanmasını yönlendirebilecek ve ayaklanmacıların elindeki bölgelerdeki kışlaları ele geçirebilecek noktaya gelmiştir. Bu taktiklerle orduyu zayıflatabiliriz, yok edebiliriz.

Kışlaların ele geçirilmesi, bunların halk tarafından ele geçirilmesi anlamına gelir mi?

Halkla birlikte...

Yalnızca askeri güçlerle değil mi?

Hava kuvvetlerini yıpratmak, kuşatmak ve bunlara saldırmak amacını güttüğümüz San Salvador örneği var. Burada, San Salvador'un kuzey semtlerini ve bazı başka semtleri de ele geçirmek istiyorduk. Bu, planın en önemli parçasıydı.

Ama düşman size saldıracak durumda değil miydi?

Öyle, kışlalarını terkedeceklerini biliyorduk.

Peki, ordunun yoksul semtlere yürüyüşüne nasıl karşı koyacaktınız?

Bizim en önemli üslerimizin bulunduğu bu bölgelere girmeye kalkmaları halinde, onları kuşatmak istiyorduk. Örneğin Mejicanos'da yaklaşabildikleri yerleri tutmayı planladık. Ama sanırım, en önemlisi askeri bir taktik sorunu değildi.

Bir kitle ayaklanması noktasına ulaşabilseydik, başarılı olabilirdik. 1980 Nisan ve Mayıs'ında, ne yeterli lojistiğe ne de yeterli silahlı güce sahiptik. Devrimci hareket içinde böylesine birlik de sağlanabilmiş değildi. Hiçbir örgütün de bunu tek başına başarabilecek gücü bulunmuyordu. Eğer bütün örgütler o zaman birleşebilmiş olsaydı, başarı mümkün olabilirdi. Diyebilirim ki, 1980 Nisan ve Mayıs'ında 1000 silahlı

adamla halkı ayaklanmaya götürebilir ve orduyu yok edebilirdik.

Ordunun terörü engelleyebilecek yeteneği ya da kararlılığı yok muydu?

İnanıyorum ki, kitle hareketine belirleyici bir darbe indirecek yeteneği yoktu. Kitle hareketinin yaygınlığı ve niteliği, bir darbede yok edilemeyecek kadar güçlüydü. Kitle hareketi, niteliğine göre gizli ya da yarı gizli yapılara sahipti ve yaygınlığı, devlet memurlarından üretim sektörünün yüzde 90'ını oluşturan sanayi kollarının işçilerine, 12 ya da 14 eyalette ülkenin yüzde 90'ını kapsayan köylü hareketine kadar uzanıyordu.

Bazılarının iddiasına göre, El Salvador'da kırsal gerilla savaşının ve düzenli bir halk ordusu oluşturulmasının şartları bulunmuyor. Hattâ, ülkenin coğrafi koşullarının uygun olmadığı, kırsal mücadelede geri çekilmeyi sağlayacak dağlar bulunmadığı, halkın yoğun olduğu ve ülkenin bir ucundan öteki ucuna ulaşan yollar bulunduğu söyleniyor. Bu analizi yapanlar, bu ülkede silahlı mücadelenin, yalnızca ayaklanma stratejisiyle yakından bağlantılı milis biçiminde olması gerektiğini savunuyorlar.

Bu gerçekten tartışılabilecek bir sorun. El Salvador'da devrimci hareket, askeri alanda ileriye gidebilmek için bu sorunu çözmek zorundadır. Düşman saldırılarına karşı belli bir güvence sağlayan ve böylelikle topoğrafinin korunağı altında gerilla birlikleri oluşturulmasına izin veren geri çekilme bölgelerinin eksikliği vardır.

Sen El Salvador'un düz bir ülke olduğunu söylüyor-

sun, ancak burası hakkındaki belgesel filmlerde dağlar görülüyor...

Ülke dağlık. Bir volkanlar ülkesi. Bir örnek verelim: Bu volkanlardan birinde kahve yetiştiriliyor ve kahve harmanının nakliyesi önemli olduğu için, üzerinde birçok karayolları yapılmış. Başka dağlık bölgelerin sorunu da, halk yoğunluğu, çiftlikler, yerleşim alanlarının çokluğu. Tüm ülkede yerleşim alanları var ve gerillaları gizleyecek ormanlar yok.

Gerilla birliklerinin oluşturulmasının ilk aşamasında, ne orman alanı ne de gerekli tenha yerler vardı. El Salvador'da devrimci hareket tabanını kırsal alana yönelttiği zaman, oralarda da kentlerdeki gibi gizlenerek çalışmak zorundaydı. Çiftliklerde çiftçilerle kenetlenmek ve onlara askeri eğitim vermek zorundaydık. İkincisi, sabahın saat 3'ünde kentlerdeki gibi güvenlik önlemleri vardı. Bunlar kesinlikle dezavantaj değil ama, avantaj da değil. Çünkü biz çiftçilerle birlikte ortaya çıktık ve onlarla birlikte geliştik. Hiçbir zaman kitlelerden soyutlanmadık. Elbette düşmanın terörü yüzünden kentlerdeki kitlelerin katılımında azalma oldu. Bu durum, ayaklanma için koşulları kötüleştirse de yeni bir biçimde, halkın katılımı olmadan kurulamayacak bir halk ordusunun oluşmasını engelleyemedi.

El Salvador devrimci hareketi, topoğrafik dezavantajların ve yüksek halk yoğunluğundan kaynaklanan zayıflıkların çözümünü bulmuştur. Bu çözüm, halk hareketinin örgütlenme derecesindeki yükseklikte, halkın devrimci görevlere yoğun olarak katılımında, yeni katılım biçimlerinde bulunmuştur.

El Salvador devrimci hareketi, sorunun çözümünü kitlelerin olağanüstü desteği ve köylüler arasındaki

yüksek örgütlenme düzeyi ile bulmuştur. Bu ze halen sahip olduğumuz geri çekilme olan sağlamışdır.

Bugün, Ocak 1981 saldırısından yaklaşık sonra, geri çekilme bölgemizi pekiştirmiş durumdayız. Ordu da, bizim denetimimizdeki bölgelerdeki küçük üslerinden vazgeçmeye başladı.

Yalnızca bu bölgelerdeki toprak sahiplerine değil, bazı önemli karayolları ve yerleşim merkezlerine de egemen durumdayız. Bunun bizim için anlamı, daha çok gelişme, daha çok hareket yeteneği, örgütlerimiz için daha çok istikrardır.

Bu bölgelere «kurtarılmış bölge» denebilir mi?

Bu biraz zor bir soru. Tüm örgütlerin bu kavramın gereksinimleri konusunda çok dikkatli olmaları olgusu, sınırlarımızı yalnızca bir bölgeyle belirleyememizle yakından bağlantılı. Yani, bu bölgelerde tam bir denetime sahip olmamız gerek: askeri denetim, yerleşim birimlerinde genel politik etki. Ancak bu koşullar tam anlamıyla gerçekleşmiş değil. Halk iktidarı anlayışının minimal koşulları mevcut, ancak hâlâ kalıcı olduğumuzu söyleyemeyiz.

Küçük çiftçiler arasında halkın gereksinimlerini karşılayacak bir tarım ekonomisi uygulanmıyor mu?

Evet, bu var. Bu, gereksinimleri karşılamanın temel gereği. Ancak topraklar çok dar. Öyle ki, düşman toprakları elimizden alamasa da, bizim üretim olanaklarımızı olumsuz yönde etkileyebiliyor. Örneğin, o bölgelere getirdiğimiz hayvanlar öldürülüyor ya da tarım alanları yakılıyor. Bu sorun, bazı bölgelerde ötekilerden daha yoğun yaşanıyor. Düşman bizi yok edemiyor, üslerimizi işgal edemiyor, silahlarımızı ele ge-

çiremiyor ama, bizi güvensiz bir durumda tutabiliyor ve üretim olanaklarımızı kötüleştirebiliyor.

Bu genişleyen bir kuşatma biçimi mi?

Bu, savunmayla ilgili bir kavram. Denetim altındaki bölgelerin bizim için değil, ordu için büyük bir sorun olduğu noktasından hareket etmeliyiz. Ordu, bir savunma önlemi olarak bizim bölgelerimizi kuşatma altında tutmaya çalışıyor. Yalnızca üretimimizi engellemek için yapmıyor bunu, aynı zamanda, bölgelerin büyümesini önlemeye çabalıyor. Ekim kampanyasının amacı neydi? Bir değişim süreci yaşanıyordu ve FMLN yeni köyleri ele geçirerek denetim alanını genişletiyordu. Ve ordu, gittikçe daha zayıflayan ve zedelenen kuşatmasını her seferinde biraz daha genişletiyor.

Halkın nüfusunun artması bize birtakım güçlükler getirmesine karşın, bu bir olguyu da beraberinde taşıyor. Denetimimiz altındaki bölgelerde 40 bin insan yaşıyor. Ordu, ne zamana kadar bu konumu koruyabilecek? Biz yeni köyle ele geçirmeye devam ediyoruz. Hangi kuşatmalar sonuca ulaşabilecek? Hangi bölgeleri, hangi karayollarını ve anayolları denetim altına alabilecekler? Ordu, yitirdiği bir ya da birkaç yerleşim merkezini belki geri alabilir ama, bunu koruyacak durumda mı? Bizi şu anda bölgelerden çok, düşmana nasıl daha ağır darbeler indirebileceğimiz konusu ilgilendiriyor. Bu durum bir süre devam edecek. Ama bir an gelecek, temelden değişecek. Bu da, bizim denetimimizdeki bölgelerin gelişme ölçüsüne bağlı. Üretim sorunu çözülecek ve sonra «kurtarılmış bölge» kavramı geçerlilik kazanacak. Fakat bu «kurtarılmış bölge» kavramı da geçici olabilir. Çünkü, düşmanı istediğimiz konuma getirebilirsek, eğer düş-

man bu bölgeleri yitirmeye başlarsa, stratejik bir dönüm noktası için fazla beklenmez.

Sana göre, bir ordu kurulmasının minimal koşulları nelerdir?

En önemlisi, geri çekilme olanağına sahip olmak. Biz bunu 10 Ocak'ta başardık. Saldırılarımız düşmanı savunmaya zorladı. Öyle ki, düşman bazı stratejik noktalarda toplanmak zorunda kaldı. Bu da bize birkaç aylık huzur getirdi ve güçlerimizin yedi koldan toplanmalarını mümkün kılan yedi stratejik cephe kurmamızı sağladı. Ve bu geri çekilme alanlarının varlığıyla, eğitim olanağı sağlandi. Düşmanın saldırıları da, mücadele için hazırlık okullarına yöneldi. Bu konumumuzu koruduğumuz aylar boyunca, kendimizi öğrenmeye zorladık. Yalnızca bu bölgelerdeki insanları değil, kendimizi de taktik ve askeri eğitim için zorladık.

Devrimci hareketin, 10 Ocak'ta silahlı ve lojistik planları uygulaması da, ordumuzun kuruluşuna yardımcı oldu. Ayaklanma amacıyla yapılan bu planlar iki temel değerlendirmeye dayanıyordu: Bir yandan, silahlanmaya hazır ve kentlerde öngörülen zayıflamayla devrimci harekette etkili olacak insanlar, diğer yanda geçen zamanda başardığımız mali araçları kullanmak. Zaman ve örgütlenmeler, bu amaca ulaşmak için tüm olanakları kullanmamızı sağladı.

Önemli bir nokta da, temel gereksinmelerin sağlanması konusuydu. Bunu da, 1981 Temmuz-Ağustos'un'da düzenlediğimiz küçük lojistik operasyonlarla sağladık ve para gereksinimimizi giderdik. Sorun, yalnızca bir silanlanma sorunu değil, aynı zamanda düşmana direnebilmek için cephane gereksiniminin gide-

rilmesi sorunuydu. Düşman, gittikçe geniş alana yayıldı ve lojistik potansiyelimizi ele geçirmek için saldırılar yaptı. Çünkü, cephanemiz olmazsa bizi yoketmenin kolay olacağını biliyordu. Lojistik sağlama konusundaki yeteneklerimiz, düşmanı durdurdu. Bir tek cephenin yok edileceğine inansalardı, mümkün olan en yüksek dereceli saldırılarına geçerlerdi.

1981 Ocak'ında silah kullanmaya hazır insan sayısından az silahınız olduğunu söyledin. Fakat, bir ayaklanmada silah almaya hazır olmak, oturduğu yerden ayrılmak anlamına gelen bir halk ordusunda görev alma isteğinden farklı değil mi?

Bu açık. Silahlı kitleleri bir halk ordusuna dönüştürebilmek için, disiplin alanında ileri adımlar atmak, savaşçılarda politik ve askeri bir bilinç oluşturmak ve gerilla savaşının gelişmiş bir tasarımını öğretmek gerekti. Devrimci hareketin geri çekilme bölgelerini savunacak duruma gelmesi, bu savaşçıların durumunu değiştirme ve onları eğitmeyi mümkün kıldı. Onları, düşmana daha değişik konumlarda vurabilmek için, daha değişik operasyon bölgelerine gönderdik. Başlangıçta bazı sorunlarımız oldu ama, bunların hepsi aşıldı.

28 Mart (1982) olayı, devrimci hareketi kent merkezlerinde de eyleme zorladı. Çünkü düşman seçimlerle kentlerde bize bir darbe indirme çabasındaydı ve bu zorunlu bir tutum değişikliğini beraberinde getirdi. Tek tek cepheler arasında daha iyi bir iletişim yaratma gerekliliği de, devrimci hareketi harekete geçmeye zorladı. Bu, mücadeleye katılımları bir bölge ya da bir yerin savunmasıyla bağlantılı olmayan savaşçılarda da bir disiplin yaratacaktı. Bu, bizim ilk anda aşmak zorunda olduğu-

muz büyük bir sorundu. Bölgenin savunulması, milislerin savaşımmda her şeyden daha çok yer tutuyordu. Bunu aşmak, savaşçıları devrimci bir ordunun askerleri haline getirmek bize aylara mal oldu. Aynı biçimde, zamanını bizim belirlediğimiz bir mücadelede istenilen aşamaya ulaşmak, ordu içinde zor olacaktı.

Bundan yola çıkarak, El Salvador'da devrimci savaşın Ocak 1981'de başladığı söylenebilir. Ancak bu, yıllardan beri süren silahlı mücadelenin başlangıcı demek değildir. Silahlı mücadelede, yıllardan beri düşmana karşı global bir saldırı stratejisi olmaksızın, tek tek silahlı eylemler biçiminde sürüyordu.

Şimdi bana, bu savaşın bugüne dek geçirdiği en önemli aşamaları ve bunların tek tek bilançolarını söyleyebilir misin?

Stratejik anlamda askeri görüntü olarak savaş, gerçekten Ocak 1981'de başlamıştır. Ama 10 yıl önce başlayan devrimci savaşın iki önemli görüntüsü vardır: Birincisi kadrolar, yani gelecekteki belli bir zamanda ayaklanmayı yönetecek, devrimci bir orduyu yönetebilecek yönetim kadroları.

İkincisi, silahlı aparatın, düşmanla askeri bir çatışmaya yönelebilecek güçlü bir devrimci kitle hareketi örgütleme yeteneği vardı. Bu noktada, kitlelerin özsavunmaları, genel devrimci hareketle bağlantılı önemli bir yöntemdir. Savaş hücreleri, milisler, gösteri ve kitle toplantılarına yöneldiler. Fabrikaları, daireleri, kiliseleri işgal ettiler. Bu, o zaman El Salvador'da kitle hareketinin en önemli deneyimlerinden biri oldu. Silahlı savaşçılar hareketin ortasmdaydı.

Piskopos Romero'nun cenaze töreninde de, savaşçılar ve milisler önemli rol oynadılar. Bugün devrim-

ci ordunun yönetim kadrolarının çoğu bunlardandır. Hattâ, son iki savaş yılının sonucu olarak yeni kuşak kadrolar yetiştiği halde, bu böyledir.

Bir başka önemli unsur da, silahlı mücadelenin bize, devrimci savaşın daha ileri aşamalarma ulaşabilmek için bazı temel yetenekleri vermesidir. 10 Ocak'ın bu askeri güç toplamanın en üst düzeyde ifadesi ve politik açıdan olağanüstü önemde olduğunu söyleyebilirim. Bunun, El Salvador devrimci hareketinin uluslararası düzeye ulaşmasında bir «giriş kartı» olduğu söyleniyor. İç politika da, kitlelere devrimci hareketin askeri potansiyelinin büyüklüğünü göstermiştir. Bu da kitlelere güven verdi. Gördüler ki, devrimci hareket en önemli aracı olan kitlelerin açık mücadelesini devlet terörünün sonucu olarak yitirmesine karşın, her an yeni güçler ortaya çıkarabilmektedir.

1981 Ocak saldırısmdan sonra olağanüstü önemli olan bir süreç var. Ocak'tan sonra kısa süre bir ayaklanmayı sağlayacak saldırı yapamadık. Doğal olarak, o sıralarda her şeyden önce askeri güçlerimizin gelişmesine gereksinmemiz vardı. Ocak'tan sonraki 6 ay direnişin kazanımlarının pekiştirildiği ve güçlerimizin geliştirildiği bir dönem oldu. Yine bu süre, 1981 Temmuz ve Ağustos'undaki kampanyamızda ifadesini bulan, askeri alanda nitelik olarak daha iyi hazırlanma konusunda bir aşama oluşturdu.

Askeri bakış açısından, bu aşamanın amaçları neleri di?

Askeri bir saldırı planı yoktu, çünkü olanaklarımız, düşmanı yıpratmak için saldırılar düzenlemeye yeterli değildi. Sonra bu noktaya ulaştık. 1981 Temmuz'unda ordu 3 bin ölü ve yaralı verdi. Bu ay da 50'si subay, yaklaşık 400 ölü verdiler.

Bu bizi elimizdeki yerlerden sürmeyi ve yok etmeyi amaçlayan ordunun olağanüstü kayıplarım gösteriyor. Savaş tarihinde düşmanın bize indirdiği en ağır darbe, 17 Ocak 1981'de gerçekleşti. Ülkenin batısında silahlı kuvvetlerimizin bir alayı sarıldı ve komutanları da aralarında olmak üzere, 100'den fazla savaşçı, son kurşunlarına kadar kahramanca savaşarak can verdiler. Bu olay, Santa Ana'da Cutumy Camones bölgesinde oldu.

Bütün güçleriyle mi saldırdılar?

Evet, diyelim ki saldırılarımızın Santa Ana'da hafiflediği bir dönemdi: Ordu, ondan sonra yalnızca bu toprağa gömülü silahları bulabildi ya da kentlerdeki örgüte yöneldi. Devrimci hareketin ana taktiğini, elindekilerin savunması biçiminde değiştirmesi, düşmanı çaresizliğe götürdü.

Eldekilerin savunulması bizim durumumuzda yanlış mıydı? Sanırım, önce bizim üzerinde mücadele ettiğimiz bölgenin koşulları üzerinde durmak gerekir. Hangi nedenle? Çünkü, bu çok dar bir bölgeydi ve hareket edecek fazla bir alan yoktu. Eldeki yerlerin savunulması, ordunun yıpratılmasında hangi rolü oynadı? Ordunun 3 bin kayıp vermesi bizim bu savunmamızın bir sonucudur.

1981'in Mart ayında Morazan'daki Venceremos radyosunu ele geçirmek istediler. Bunun sonucu ordunun çok sayıda ölü ve yüzlerce yaralı vermesi oldu.

Ordu, milyonlarca mermi, binlerce top mermisi, yüzlerce bomba kullandığı halde, FMLN'nin denetimdeki bölgeleri düşürmeyi, 22 günde başaramadı. Sonunda biz harekete geçmek zorunda kaldık ama, bu başka bir durumdu. O zaman bir hareket taktiğine geçme-

seydik ne olurdu? Kuşkusuz, bir hareket taktiği düşmana bizi yoketme olanağı da yaratabilirdi. Ama biz, kitlelerle birlikte hareket etmek zorundaydık.

Neden kitlelerle hareket etmek zorundaydınız?

Çünkü onlara bağımlıydık. Yani, kitleler olmadan insan gücümüzü ve gereksinim maddelerimizi korumak için hiçbir geri çekilme şansı bulamazdık. Yaşama isteğimizden dolayı, toprak bizi kitlelere bağımlı kılıyordu. Onları korumak ve askeri düşüncelere alıştırmak zorundaydık.

Düşman kitleleri daima bir askeri amaç olarak gördü ve bu bizim silahlı kuvvetlerimizi doğrudan etkiledi. Düşmanının kayıplarını, ilerlediği her metrede şiddetle artırmamız gerekiyordu. Öyle ki, geri çekilmek zorunda kalsak bile, ordu silahlı kuvvetlerimize karşı hareket yeteneğini kaybetmeliydi. Morazan'daki Mart saldırısında, ordu saldırısı 22 gün sürdü. FMLN direndi ve yerini korudu.

Bu, politik bakışla bir geri alma dönemiydi. Çünkü ordu 20 günden fazla seferdeydi ve hiç sonuç alamamıştı. Bunun da politik etkileri oldu. Fakat o zaman öldürücü bir darbe indirme yeteneğimiz de yoktu. Yani direniş, düşman ordusunun bizim bölgelerimizin denetimini yeniden ele geçirmekteki yeteneksizliği sonucunu doğurdu. Bu, FMLN'nin açısından askeri gelişme ve güçlerin bir başarısı olarak ifade edildi. Bunun nedeni ordudaki politik ve askeri yıpranmaydı. Yerlerimizi savunmamız o zaman için büyük bir başarı ve en önemli taktikti.

Hattâ, Garcia, bu tür savaşın olağanüstü lojistik gerektirmesi yüzünden, yitirebileceğimizi bile söylemişti. Ancak devrimci hareket, bir yandan lojistik operas-

yonlarla, elindeki bölgelerde üretim olanaklarından yararlanarak ve savaşçıları eğiterek, bu konuda bir çözüme ulaştı. Başlangıçta bunu yaratamadık, birçok sorun vardı. Ancak savaşçı, direndiği ölçüde saldırıların biteceğini ve yenilerinin geleceğini, bu nedenle düşmanın yeni saldırılarına karşı mermilerini hesaplı kullanması gerektiğini öğrendi.

Temmuz ve Ağustos aylarındaki kampanyaya geçmeden önce, eldekilerin savunulması sırasında özeleştiri gerektiren durumlar oldu mu?

Evet, bu konuda iki şey söylenebilir. Bir kere, devrimci hareketin kitlelerle bağlantısı konusu var. Global anlamda olumlu etkisi olsa ve yaşama geçirilmiş de olsa, olumsuz bir yön de var: Stratejik savaş gücünün oluşumunda gerileyen devrimci hareketin silahlı gücünün dağıtılması. Ateş gücümüzün dağılması, o zamanlar gerekli olan, yani gerilla ordusunun oluşumu için gerekli olan milislerin oluşturulmasına yöneltti bizi.

Bir ordunun oluşturulmasının en iyi koşullarını yaratmak ve iyi savunabilmek için, düşmanı yıpratabilmek için bölgeyi hep bizim seçmemiz gerekiyordu. Kendimizi yalnızca kitlelerin savunulmasma bağımlı kılamazdık. Böyle de olmadı zaten. Ama pratiğin kendisi, gerçekliğin ve yaşamın kendisi gösterdi ki, bu bir yamlgıydı ve bizi silah ve kadroları kapsayan askeri gücün yoğunlaşmasına zorladı. Dahası da var: Eldekilerin savunulması kavramı, devrimci hareket için bir gereklilik olsa da, devrimci hareketin anayollar ve karayolları üzerinde mücadele ile ilgili sürekli taktiğimiz zayıfladı. Koşullar bizi, hareket halindeki düşmana saldırıyı kapsamayan ve en azından karayolları üzerinde mücadeleyi öğretecek taktikler içermeyen

bir şemaya zorladı. Bu noktada anayollar ve karayolları üzerinde mücadele düşmanı yıpratmak için yapılır ve düşman birliklerini yok edecek ana taktik değildir.

Dönemin bu eleştirisine karşın, bunun kitlelerin isteklerinden ve üzerinde mücadele ettiğimiz bölgenin koşullarından yola çıkarak, El Salvador'un somut koşullarında anlamlı bir planlama olduğunu söyleyebiliriz.

Devrimci hareket, kendi hinterlandını kurmak ve sağlamlaştırmak zorundaydı. O günkü durumda, güçlerin yer değiştirmesine yönelik bir taktik, yanlış olurdu. Silahlı kuvetlerimiz henüz bir operasyon yapacak güçte değildi ve bölge, darlığma karşm bir yerden diğerine geçit vermiyordu. Bölgemizi terketmek 30-40 günlük sürelerle sefer düzenleyebilen ordunun operasyon bölgesine girmek anlamına gelirdi. Ayrıca, yalnızca henüz oluşum aşamasındaki ordumuzun sorumluluğunu taşımakla kalmıyor, birçok durumda bizim mücadelemize yakınlık duyan kitleleri ve halkı koruma sorumluluğunu da taşıyorduk. Bunlar, o zaman eldekilerin savunulmasının ne denli gerekli olduğunu gösteriyor.

Ülkede, FMLN'nin önce denetimi altına alıp sonra yitirdiği iki yer vardır: Conchagua dağı ve Cabanas cephesi. Conchagua'da, bu yerin elde tutulmasını engelleyen bölgesel özellikler, politik çalışmanın yanlışları ve La Union limanımn yakınlığı sorunları vardı. Cabanas'da kaybettik, çünkü bizi destekleyen toplumsal taban eksikti. Her iki cephe de, hareket yeteneği az olan küçük birliklere indirgenmişti. Morazan ve Chalatenango'da ise eldekilerin savunulması, yararını göstermiştir. Bu yerleri savunmasaydık, düşman elimiz-

deki bölgeleri ele geçirir ve bizi daha kısıtlı ve daha güç koşulların olduğu bölgelere sürerdi. Bu da, FMLN'nin yedi stratejik cephesi açısmdan büyük sorunlar yaratırdı.

Yani genel olarak diyebiliriz ki, eldeki yerlerin savunulması o zamanlar önemli rol oynamıştır.

Ocak saldırısından altı ay sonra, Temmuz ve Ağustos ayı başlarmda, devrimci hareket geçmişteki direnişten sağladığı deneyimlerle ilk niteliksel ilerlemeleri kaydetti ve askeri alanda öncülüğü ele aldı. Düşmanın eylem ve saldırılarının belirlediği aşama artık geçilmişti.

İlk kez, düşmamn elindeki yer ele geçirildi, ilk kez düşmanın silahlı gücü aşıldı, ilk kez tutsaklar alındı, silahlar ele geçirildi ve bir hinterland yaratıldı. Düşmanın karşı saldırılarına, özellikle Morazan eyaletinde ve Perquin yerleşim bölgesindeki karşı saldırılarına etkili biçimde direnildi.

Bu kampanya nereden çıktı ve neyi amaçlıyordu?

Önce, düşmanın silahlı gücünün yok edilmesini hedefledik. Bunu sağlayıncaya kadar da, rahatsız edici ve yıpratıcı eylemler düzenleyecektik. Bu kampanya süresince silahlar ele geçirmek ve tutsaklar almak istiyorduk. Morazan eyaletinde ve Perquin yerleşim bölgesindeki bir operasyonla da düşmanın kuşatma yollarını yok ettik.

Toprak ele geçirme, kışla hedef değil mi?

Kampanya süresince, ordu bazı silahlı güçlerini denetimimizdeki bölgelerden geri çekmek zorunda kaldı. Arkamızda sağlam bir bölge yarattık, silahlar ele geçirdik, bazı bölgeleri işgal ettik. Daha sonra sıra e-

nerji merkezlerine sabotajlara ve düşman karakollarıyla çatışmalara geldi. Bunu ülkedeki bütün karayollarında yürüttük. Daha sonra başkentte sabotaj eylemlerine giriştik. Ulusal Polis'te komiser olan bir yoldaşımızın yaptığı eylem sonunda, polis kışlasında zırhlı araçlar ve binanın bir bölümü tahrip edildi.

Bilanço ne oldu?

Sanırım, bu ve diğer kampanyaların bilançoları daha önemlidir. Çünkü yapılan yanlışlar ortaya konulabilir ve belki global olarak daha iyi değerlendirilebilir.

Kampanyamızdan sonra anlamlı girişimler yapma olanağını bulduk. 1981 Ağustos'u ile Aralık ayı arasında deneyimlerimizi kullandık ve yeni silahlı güçler oluşturduk. Ordu Morazan'da Venceremos radyosunu ele geçirmek için en büyük eylemine başlayana kadar, önemli bir taktik değişikliği yapmasına karşın, bunları gerçekleştirdik. Düşman bizim denetim bölgemizde ilerlemek istedi. Başlangıçta başarılı da oldular. Böylece bizim eşgüdümlü hareketler uygulamamızı güçleştirdiler.

Bu arada Venceremos radyosu 20 gün yayın yapamadı. Bunu ordu için büyük başarı gibi kabul edip, yaydılar. La Guacama'yı geri aldık, Venceremos radyosu yeniden yayına geçti. Bu, büyük bir zaferdi. Yalnızca insiyatifi ele almakla kalmadık, düşman saldırısını bütünüyle püskürttük. Böylelikle düşmanın en büyük operasyonlarından biri başarısızlığa uğramış oldu. Bir başka önemli konu da, bir bölgede saldırı önceliğini ele alarak, düşman saldırılarının sürdüğü bölgede bunu yapmamızdır.

Mart 1982 planı nasıl ortaya çıktı?

Bu plan, esas olarak ülkenin bir noktasında za-

fer kazanmak, bu noktada bir ayaklanma hareketini başlatmak ve bunun başka noktalara sıçramasını sağlamak için yapıldı. Bu, iki sonuç doğuracaktı: Önce, devrimci hareket kentlerdeki kitleleri geri kazanacak ve ayaklanma kararını savaşın itici gücü olarak uygulamaya geçirecekti; ikincisi, bizim tahminlerimize göre olanaksız görünmesine karşın, düşmanın parçalanması ve yıpratılması, bir anlamda bir son saldırıya götürebilecek bir fırsat yaratılmasıydı.

En önemlisi, özellikle askeri açıdan başarıya ulaşan eylemlerle kentlerdeki kitleleri canlandırma girişimiydi. Yani 10 Ocak 1981'de de olduğu gibi, kitlelerin kendi kendilerine harekete geçmeleri öngörülmüyor, askeri eylemlerle kitlelere güven vererek, itici güç oluşturmak istiyorduk. Bu başarıya ulaşmadığı takdirde de, seçimlerin yapılmasını güçleştirmeyi düşünüyorduk. Bunda başarılı da olduk. Bu sonucun izleri her gün görülüyordu.

Bize söylediğine göre, El Salvador'daki devrimci savaşta ileriye doğru büyük bir sıçrama kesinlikle gerçekleştirilmiş durumda. Kampanyalar arasındaki süre gittikçe daha kısa oluyor. Ancak bazı insanlar, sizin yalnızca yavaş yavaş yeni saldırılar düzenlediğinizi söylüyorlar. Bu konuda ne diyorsun?

Eylemlerin sürekli olmayışı, kesinlikle bu durumu yaratmak istediğimiz için değil, savaşın karakteristiğinden geliyor. Aşamalar arasındaki boşluklar, güçlerimizin gerçek anlamda yaratılması çabasının sonucudur. Ordumuzun güçlenmesini istiyorsak, bu büyük bir dikkat gerektirir. Lojistik rezervlerin yaratılması bir gerçektir. Düşmanın kendisi, 20 günlük eylemlerden 8 günlüklere, hatta 4-5 günlüklere geçmiştir. Niçin? Çünkü, ordumuzun güçlenmesi onu daha çok etkilemek-

tedir, bunun için de gittikçe daha çok yıpranmaktadır.

Niceliksel bir süreklilik isteyenler, bunun için de devam etmek isteyenler vardır. Biz düşünüyoruz ki, belli bir noktada kendi içine dönmek, yeni stratejik hedefleri belirlemek için, bu durumu daha iyi bir hale dönüştürmek için geniş kapsamlı düşünceler ortaya koymak daha iyidir. Bu, güçlerimizi tam kullanmamızı da sağlar. Böylelikle, aynı zaman süreci içinde, niceliksel eylemlerin çokluğunun tümünden daha iyi sonuçlara ulaşılabilir.

10 Ocak'ın niteliği budur. Biz tüm silah potansiyelimizi, 10 Ocak'ta daha yaygın, daha sürekli, birbirini izleyen operasyonlarda kullanabilirdik, bu çok ağır bir yanlış olurdu. Düşmanı ateşkes durumuna getiremezdik.

Düşmanı ateşkes durumuna getirmenin anlamı nedir? Bunun anlamı, düşmanın saldırılarını durdurması ve bizim güvenliğimiz için zaman kazanmamız demektir. Bunun üzerine bir süre durgunluk mu oldu? Evet ama, bizim yararımıza.

Yüksek bir noktada stratejik bir durum kazandık. Ancak durumun özellikleri, ayaklanma birikiminin azalması —başta kentli kitlelerde— yüzünden, bunu yüksek ölçüde tutamadık. Nikaragua'da, kitlelerin askeri eylemlere katılışı son 6-8 ayda gerçekleşmişti. Bizde böyle olmadı.

Yani, Sandinista'lar bir kentin bir semtini bugünden yarına almayı kararlaştırdılar ve bu süre içinde bu semtin kitlesini kazandılar. Sonra onların güvenliği için askeri birlikler geldi. Bu, değişik bir güçler dengesi, değişik bir durumdur. Bu bizde böyle yürümez. Biz, kendi özgüçlerimizden, silahlı güçlerimizin

gereksinimlerinden, bölgelerin özelliklerinden, cephane artışından yola çıkmak zorundayız. Böylece hareketimiz somut olarak planlanmış olur. Bütün bu faktörler, bir eylem sırasında biraraya gelirler. Kitleler, bir ayaklanmadakinden değişik biçimde katılım gösterirler, bunun için ordumuz zaman zaman düzenli adımlar atabiliyor.

Düşmanı hareket halindeyken vurmak biçimindeki yeni taktik, bazı lojistik sorunları çözdüğüne göre, kampanyaların arası sıklaştırılamaz mı?

Bir kampanyamızdan sonra, bazıları bize niye durduğumuzu sordular. Düşünmek gerekir ki, 8 bin Honduraslı ve Salvadorludan oluşan ordunun bizi kuşattığı bölgede bir temizlik yapılabilir. O zaman askeri eylemleri nasıl sürdürürüz? Yalnızca devrimci hareketin durumundan çıkılarak bir analiz yapılamaz, aynı zamanda ordunun zayıflığım da dikkate almak gerekir. Sorun, yeniden en çabuk kimin toparlanacağı: onların mı, bizim mi?

Bu durumdan çıkarak, FMLN güçlerinin ordu güçlerinden daha hızlı toparlandığı olgusunu görebiliriz. Onun için diyoruz ki, bir ekim kampanyası, en iyi sonuçları kendisine hedef alacak olursa, Salvador ordusunun saldırı yeteneğinin sonu anlamına gelebilir. Salvador ordusu, bu durumda bizim elimizdeki bölgeleri almak için yeniden harekete geçebilir ama, askeri bir başarı kazanamaz.

Bunun anlamı nedir? Bizim gereksinimlerimizle ilgili sorunları çözmeye başladığımız anlamına gelir bu. Bunu da iki yoldan yapıyoruz: Devrimci ordunun, kitleler tarafından daha geniş anlamda desteklenmesi ve bölgelerimizin genişlemesinin bize daha büyük olanak-

lar sunması yollarıyla. Ordunun bir birliğini yok etmek, bize silah, cephane ve lojistik sağlıyor ve insanlar silahlarıyla bize geliyorlar.

Tüm bunlar eylemcilerin sürekliliğini pekiştiren ve artık boşluğa yer vermeyen çizgilerin grafik tablosunda yükselmesi anlamına gelir.

Kitleler savaşın son aşamasında hangi biçimde yeralacaklar? Bunu önceden görmek güç. Öncelikle yinelemek istiyorum: Kitleler devrimci süreçten hiçbir zaman kopmadılar. Onlar olmadan, bugün sahip olduğumuz güçlü bir halk ordusunu yaratacak duruma gelemezdik. Ama kitleler bir ayaklanma biçiminde mi, yoksa bir genel grevle mi ya da devrimci orduya yoğun biçimde katılarak mı mücadelemizde yeralacaklar, bu henüz bilinmiyor. Biliyoruz ki, halk savaşı büyük adımlarla ilerliyor, mücadele güçlerimizin birliğini pekiştiriyor. Bu bize, düşmana gittikçe daha güçlü darbeler indirmemizi sağlıyor.

Biz Salvador devrimcileri, mücadelemizi Latin Amerika'nın geleceği boyutunda yürüten bir bilince sahibiz. Biz, bu kıtada özgürlük ve barış için taşıdığımız sorumluluğun da bilincindeyiz.

Amerika Birleşik Devletleri'nin en geniş desteğine sahip bir diktatörlüğe karşı savaştığımız halde, mücadelemizin ve zaferlerimizin bugünkü düzeyine halkımızın kahramanlığı ile ulaştık. Bu düzeye, FMLN silahlı kuvvetleri yöneticilerinin yetenek ve özverileriyle ulaştık. Bu komutanlar, savaşın her anında, anavatanımızın özgürlüğü için savaşı başlatan ve bu yolda canlarını veren kahramanlar ve şehitler kuşağının ideallerini gerçekleştirmek için gerekli olan savaşçılık ve akılcılıkla hareket ettiler.

Eğer emperyalizm halkımızın kendi geleceğini be-

lirlemesini engellemeye kalkarsa, eminiz ki Vietnam'dakinden çok daha ağır bir yenilgiye uğrayacaktır. Hiçbir şey ve hiç kimse özgürlük mücadelemizi durduramayacak. Halkımız ve halkımızın savaşçıları, zaferi kazanmaya kararlıdır ve zaferi kazanacağız.

Venceremos!

JOAQUİN VİLLALOBOS

1951'de doğdu. 1972'de ekonomi öğretimini yarıda bıraktı. Daha sonra, 1970'den beri silahlı mücadeleye hazırlanan illegal grupların oluşturulmasına yöneldi. 1973'te, 15 arkadaşıyla birlikte, bir yıl sonra yönetimine seçileceği Devrimci Halk Ordusu (ERP-kuruluş 1971)'na katıldı. O zamandan beri, gerek eğitimde, gerek somut eylemlerde, askeri yöneticilik yapıyor.

ERP'in «militarist» ve «dikeyci» sapmalarının düzeltildiği çizgi değişikliğinin en üst noktasında, Salvador Devrimi Partisi (FRS)'nin ilk kongresi tarafından Parti Genel Sekreterliği ve ERP başkomutanlığına getirildi. Bu sıfatıyla da, El Salvador'da 5 politik-askeri sol örgütün birleşmesiyle, 1980 Mayıs-Ekim aylarında oluşan FMLN'nin 5 kişilik genel komuta kuruluna girdi.

SALVADOR CAYETANO CARPİO

1919'da doğdu. Eski papaz okulu öğrencisi. Fırıncı, 1946'dan beri Fırıncılar Birliği Genel Sekreteri. 1947'den beri de, El Salvador Komünist Partisi (PCS) üyesi. Aynı yıl El Salvador İşçileri Yeniden Örgütlenme Komitesi (CROSS) Genel Sekreteri oldu. 1952-1954 arası 3 kez tutuklandı, 1954-1957 arası sürgünde kaldı. 1970 Mart ayında PCS'den ayrıldı ve daha sonra Halk Kurtuluş Güçleri (FPL) adını alacak olan silahlı hücrelerin kurulmasına yöneldi. 1983 yılından ölümüne kadar, FPL Merkez Komuta Birinci Sorumlusu sıfatıyla, FMLN genel komuta kurulunda yeraldı.

SCHAFİK JORGE HANDAL

1930'da doğdu. Hukuk öğrenimi yaptı. 1950'den beri, —1930'da kurulan ve genel sekreteri, 1937'deki ayaklanmanın önderi olup, halk kahramanı konumuna erişen ve FMLN Kurtuluş Cephesine adını veren Farabundo Marti olan— El Salvador Komünist Partisi (PCS)'nin üyesi. Handal, 1952'de sürgüne gitmek zorunda kaldı. 1956'daki siyasal aftan sonra geri döndü, 1961'den beri illegal çalışıyor.

Ekim 1972'den bu yana da PCS Genel Sekreteri. Kurtuluş Silahlı Kuvvetleri (FAL) başkomutanı sıfatıyla, FMLN genel komuta üyesi.

ROBERTO ROCA

1948'de doğdu. 1971'de AGEUS Öğrenci Birliği Başkan Yardımcısı oldu. O zamandan beri, 1975'te Orta Amerika İşçileri Devrimci Partisi (PRTC)' nin kuruluşunu sağlayan illegal hücrelerin birinci sorumlusu. Aynı zamanda Kurtuluş İçin Birlik (Liga)'in örgütlenmesinde ve 1978'den sonra da Halk Kurtuluş Hareketi (MLP)'nde yeraldı. El Salvador'da PRTC'nin birinci sorumlusu sıfatıyla, FMLN genel komuta heyetinde bulunuyor.

Farabundo Marti
Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin Savaşımı

El Salvador'da Devrim

Latin Amerika'da devrimci savaşımın en yoğun olduğu bölge olan Orta Amerika'da, antiemperyalist demokratik devrim deneyimini zenginleştirecek bir süreç yaşanıyor. Bu sürecin doruğunda Nikaragua'nın zafere ulaşan devrimi bulunuyor. El Salvador ise, Orta Amerika devriminin ikinci halkası olarak ortaya çıktı. Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi (FMLN), ABD büyükelçiliğinin odalarından yönetilen baskıcı, otoriter rejime karşı, onbinlerce yurtseverin yaşamını yitirdiği amansız bir savaşım veriyor. FMLN El Salvador'un üçte birini denetim altında tutuyor, ülkenin beşte birini ise, oluşturduğu halk iktidarı organlarıyla, kendisi yönetiyor.

Bu kitapta, El Salvador halkının, FMLN bayrağı altında, ABD'nin silah depoladığı bir ülkede, acımasız diktatörlüklere karşı verdiği onurlu kurtuluş savaşını tüm boyutlarıyla tanıyacaksınız. El Salvador halkı Orta Amerika'da barış istiyor. Dünyamızın ilerici kamuoyu barış isteyen bu halkı destekliyor. Yarın Yayınları, özgün bir devrim deneyiminin de tanınmasına katkısı olacağına inandığı bu kitabı, ülkemizin ilerici kamuoyunun duyarlığına sunmayı görev sayıyor.

YARIN YAYINLARI

800 lira (KDV dahil) YAŞADIĞIMIZ DÜNYA DİZİSİ/3